

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:1

*Maaseutuelinkeinojen
valituslautakunnassa käsiteltävien
asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin*

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän mietintö

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:1

*Maaseutuelinkeinojen
valituslautakunnassa käsiteltävien
asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin*

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän mietintö

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2007

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)	Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmä	Toimeksiantaja Oikeusministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö	
Puheenjohtaja hallintoneuvos Pekka Vihervuori	Toimielimen asettamispäivä 1.10.2005	
Julkaisun nimi Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän mietintö		
Julkaisun osat		
Tiivistelmä		
<p>Hallintoasioiden yleinen muutoksenhakujärjestelmä perustuu kaksiportaiselle yleisten hallintotuomioistuinten järjestelmälle. Ensi asteessa on kahdeksan alueellista hallinto-oikeutta, Ahvenanmaan hallintotuomioistuin ja ylimpänä asteena korkein hallinto-oikeus. Lisäksi joissakin asiaryhmissä on erityislaeissa säädetty oikaisuvaatimuksen tekeminen pakolliseksi esivaiheeksi ennen varsinaista muutoksenhakua tuomioistuimeen. Nykyinen alempiasteinen maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhakujärjestelmä poikkeaa näistä periaatteista. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksiin haetaan muutosta valittamalla TE-keskuksiin, jotka noudattavat näitä asioita käsitellessään hallintolainkäyttölakia. TE-keskusten samoin kuin kaikkien muidenkin viranomaisten maaseutuelinkeinoasioissa tekemistä päätöksistä haetaan muutosta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimivalta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Ylimpänä muutoksenhakuasteena on korkein hallinto-oikeus.</p>		
<p>Hallintoasioiden muutoksenhakujärjestelmässä vallitsevien kehittämistavoitteiden mukaisesti hallintolainkäyttö kuuluu oikeusministeriön hallinnonalalla toimiville hallintotuomioistuimille. Asiaryhmissä, joissa muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa, on järjestelmän yhtenäisyyden kannalta perusteltua, että valituslupan myöntämisen perusteet ovat hallintolainkäyttölain yleissäännöksen mukaisia. Näiden linjausten mukaisesti työryhmä ehdottaa mietinnössään ensinnäkin, että kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksistä haetaan jatkossa muutosta valituksen sijasta oikaisuvaatimuksena työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Toiseksi muutoksenhaku nykyisin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa siirretään alueellisiin hallinto-oikeuksiin. Kolmanneksi yhdenmukaistetaan valituslupaperusteet maaseutuelinkeinoasioissa kaikilta osin hallintolainkäyttölain mukaisiksi.</p>		
<p>Koska maatilatalouden harjoittamiseen liittyvien tukiasioiden kohdalla on arvioitu tarvittavan erityistä perehtyneisyyttä maataloudellisiin kysymyksiin, näiden asioiden muutoksenhaku keskitetään yhteen hallinto-oikeuteen, joka on Hämeenlinnan hallinto-oikeus. Keskittäminen tukee myös oikeuskäytännön yhtenäisyyden säilyttämistä. Ahvenanmaan lääninhallituksen päätösten osalta valitukset ohjataan Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen tukien sekä kolttalain mukaisten tukien muutoksenhaku keskitetään hallinto-oikeuteen. Sen sijaan maaseutuelinkeinoihin liittyvistä tukiasioista ohjelmakaudesta 2007 – 2013 alkaen maaseudun kehittämiseen myönnettävien tukien ja elinkeinokatalouden tukien muutoksenhakutie hajautetaan kaikkiin alueellisiin hallinto-oikeuksiin. Samalla tavoin kaikkiin hallinto-oikeuksiin ohjautuu valitustie myös muissa maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan nykyisin kuuluvissa asioissa eli kalastusta, metsästystä, Metsähallituksen viranomaispäätöksiä, eläintauteja, kasvinterveyden valvontaa ja yhteisäluelain osakaskunnan sääntöjä koskevissa asioissa. Hallinto-oikeuksissa käsitellään jo nykyisin näitä hajautettavia asiaryhmiä vastaavia asioita.</p>		
<p>Asiasiirron toteutuminen edellyttää, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan nykyisiä kustannuksia vastaava määräraha siirretään maa- ja metsätalousministeriöstä oikeusministeriöön ja että sen lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalle saadaan noin 370 000 euron lisämääräraha.</p>		
<p>Ehdotetut muutokset tulevat voimaan aikaisintaan vuoden 2008 alusta. Uudistuksen voimaantulosta säädetään erillisellä voimaannolla. Uudistus edellyttää 25 lain muuttamista.</p>		
<p>Työryhmä on 13.4.2006 julkaissut välimietinnön (OM työryhmämietintö 2006:7).</p>		
<p>Avainsanat: (asiasanat)</p>		
<p>maaseutuelinkeinojen valituslautakunta, hallinto-oikeus, muutoksenhaku, valitus, hallintolainkäyttö, maaseutuelinkeinotuki, maataloustuki</p>		
<p>Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero)</p>		
<p>OM 9/41/2005, MMM 244/042/2003, Hare OM030:00/2005</p>		
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:1	ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-510-0
Kokonaissivumäärä 99	Kieli suomi	Hinta 20,00 €
Luottamuksellisuus julkinen	Kustantaja Oikeusministeriö	
Jakaja Edita Prima Oy		

<p>Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgruppen för ändringssökande inom landsbygdsnäringarna Ordförande förvaltningsrådet Pekka Vihervuori</p>	<p>Typ av publikation Arbetsgruppsbetänkande</p>
<p>Publikation Överföring av ärenden som handläggs vid landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd till förvaltningsdomstolar Betänkande av arbetsgruppen för ändringssökande inom landsbygdsnäringarna</p>	<p>Uppdragsgivare Justitieministeriet och jord- och skogsbruksministeriet</p>
<p>Publikationens delar</p>	<p>Datum då organet tillsattes 1.10.2005</p>
<p>Referat</p>	
<p>Det allmänna systemet för ändringssökande i förvaltningsärenden vid allmänna förvaltningsdomstolar följer tvåstegsmodellen. Systemet omfattar som första rättsinstans åtta regionala förvaltningsdomstolar och Ålands förvaltningsdomstol samt som högsta rättsinstans högsta förvaltningsdomstolen. I fråga om vissa ärendekategorier har det dessutom genom speciallagar föreskrivits att det är obligatoriskt att yrka på rättelse innan ändring kan sökas. Det nuvarande systemet för ändringssökande i landsbygdsnäringsärenden i lägre instans avviker från dessa principer. Ändring i beslut som kommunens landsbygdsnäringsmyndighet har fattat söks genom besvär hos arbetskrafts- och näringscentralen, som vid behandlingen av dessa ärenden tillämpar förvaltningsprocesslagen. Ändring i beslut som arbetskrafts- och näringscentralen eller en annan myndighet har fattat i landsbygdsnäringsärenden söks hos landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd som är verksam på jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Högsta besvärinstans är högsta förvaltningsdomstolen.</p>	
<p>I enlighet med utvecklingsmålen som ställts för systemet för ändringssökande i förvaltningsärenden hör förvaltningsrättskipning till förvaltningsdomstolarna som är verksamma inom justitieministeriets förvaltningsområde. I fråga om sådana ärendegrupper, där sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen förutsätter besvärstillstånd, är det för enhetlighetens skull motiverat att grunderna för beviljande av besvärstillstånd fastställs i enlighet med den allmänna bestämmelsen om detta i förvaltningsprocesslagen. I enlighet med dessa linjedragningar föreslår arbetsgruppen i sitt betänkande för det första att ändring i landsbygdsnäringsmyndigheternas beslut i stället för besvär skall sökas genom ett rättelseyrkande hos arbetskrafts- och näringscentralen. För det andra föreslår arbetsgruppen att ändringssökande i ärenden som nu hör till landsbygdsnäringarnas besvärsnämnds behörighet överförs till allmänna regionala förvaltningsdomstolarna. För det tredje föreslås att grunderna för beviljande av besvärstillstånd ändras så att de till alla delar motsvarar förvaltningsprocesslagen.</p>	
<p>Det har utvärderats att för behandling stödfrågor som hänför sig till gårdsbruk krävs särskild sakkunskap i agrikulturella frågor och därför centraliseras sökande av ändring i dessa frågor till en förvaltningsdomstol, dvs. Tavastehus förvaltningsdomstol. Genom detta vill man även främja enhetlig rättspraxis. Besvär över beslut som länsstyrelsen i landskapet Åland fattat anförs hos Ålands förvaltningsdomstol. Ändringssökande i beslut som gäller stöd för renhushållning och naturnäringsringar samt stöd som beviljas enligt skoltlagen centraliseras till Rovaniemi förvaltningsdomstol. Däremot i fråga om stöd som hänför sig till utvecklingen av landsbygden kan besvär som gäller stöd för utvecklingen av landsbygden och fiskerihushållningen fr.o.m. programperioden 2007 – 2013 anföras hos alla regionala förvaltningsdomstolar. På samma sätt kan besvär i alla ärenden som nu hör till landsbygdsnäringarnas besvärsnämnds behörighet, dvs. ärenden som gäller fiske, jakt, Forststyrelsen myndighetsbeslut, djursjukdomar, skydd för växters sundhet och stadgarna av ett i lagen om samfälligheter avsett delägarlag, anföras hos alla förvaltningsdomstolar. Förvaltningsdomstolarna behandlar redan i dagens läge ärenden som motsvarar de sistnämnda ärendekategorierna.</p>	
<p>Överföringen av ärendena förutsätter att anslaget som motsvarar nuvarande kostnader för landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd överförs från jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde till justitieministeriets förvaltningsområde och att ett tilläggsanslag på 370 000 euro beviljas till justitieministeriets förvaltningsområde.</p>	
<p>Föreslagna ändringar träder i kraft tidigast från början av 2008. Om ikraftträdandet av reformen föreskrivs genom en särskild lag om införande. Reformen förutsätter ändringar i 25 lagar.</p>	
<p>Arbetsgruppen har publicerat ett mellanbetänkande den 13 april 2006 (JM arbetsgruppsbetänkande 2006:7).</p>	
<p>Nyckelord Landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd, förvaltningsdomstol, ändringssökande, besvär, förvaltningsrättskipning, stöd för landsbygdsnäringen, jordbruksstöd</p>	
<p>Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer) OM 9/41/2005, MMM 244/042/2003, Hare OM030:00/2005</p>	
<p>Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2007:1</p>	<p>ISSN 1458-6452</p>
<p>Sidoantal 99</p>	<p>Språk finska</p>
<p>Pris 20,00 €</p>	<p>ISBN 978-952-466-510-0</p>
<p>Distribution Edita Prima Ab</p>	<p>Förlag Justitieministeriet</p>

Oikeusministeriölle

Maa- ja metsätalousministeriölle

Oikeusministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö asettivat 8.9.2005 yhdessä tekemällään päätöksellä työryhmän selvittämään maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtämistä hallinto-oikeuksiin. Työryhmän toimeksianto on tämän mietinnön liitteenä 1.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut hallintoneuvos *Pekka Vihervuori* korkeimmasta hallinto-oikeudesta ja jäsenenä hallitusneuvos *Esko Laurila* maa- ja metsätalousministeriöstä, lainsäädäntöneuvos *Eija Siitari-Vanne* oikeusministeriön lainvalmisteluosastolta, erityisasiantuntija *Liisa Heikkilä* oikeusministeriön oikeushallinto-osastolta, maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan varapuheenjohtaja *Esa Bomström* maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta, hallinto-oikeustuomari *Kari Tornikoski* Hämeenlinnan hallinto-oikeudesta ja yksikön päällikkö *Kari Kivikko* Hämeen TE-keskuksesta. Pysyvänä asiantuntijana työryhmällä on ollut päälakimies *Risto Airikkala* Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:sta. Työryhmän sihteereinä ovat toimineet varapuheenjohtaja *Esa Bomström* ja erityisasiantuntija *Liisa Heikkilä*.

Työryhmä esitti väliraportissaan (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2006:7) peruslinjat siitä, miten maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvat asiat voidaan jakaa käsiteltäviksi eri hallinto-oikeuksissa. Työryhmä sai välimietinnöstään lausunnot yhteensä 37 taholta. Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, Helsingin hallinto-oikeus, Turun hallinto-oikeus, Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Vaasan hallinto-oikeus, Kouvolan hallinto-oikeus, Kuopion hallinto-oikeus, Oulun hallinto-oikeus, Rovaniemen hallinto-oikeus, Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta, Uudenmaan TE-keskus, Pirkanmaan TE-keskus, Kaakkois-Suomen TE-keskus, Pohjois-Karjalan TE-keskus, Keski-Suomen TE-keskus, Etelä-Pohjanmaan TE-keskus, Poh-

janmaan TE-keskus, Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus, Lapin TE-keskus, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tike, Metsähallitus, Elintarviketurvallisuusvirasto/KTTK, Suomen Kuntaliitto, Saamelaiskäräjät, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Maaseutu-oikeuden seura ry, Maaseudun kehittäjät ry, Metsästäjien keskusjärjestö, Suomen lakimiesliitto, Suomen tuomariliitto, Agronomiliitto, Ahvenanmaan hallintotuomioistuim, Ahvenanmaan lääninhallitus, Svenska lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ja Lapin riisitanhoitopiiri. Lausunnoissa esitetyt huomiot on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon lopullista ehdotusta valmisteltaessa.

Ennen välimietintöä työryhmä on kokoontunut 9 kertaa ja sen jälkeen 12 kertaa. Työryhmä on kuullut asiantuntijoina maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan puheenjohtaja *Eero Nordbergia*, Turun hallinto-oikeuden ylituomaria *Hannu Renvallia*, Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ylituomaria *Matti Jokista*, Vaasan hallinto-oikeuden ylituomaria *Pekka Kainlauria*, oikeusministeriön oikeushallinto-osaston tuomioistuinyksiköstä hallitusneuvos *Heikki Liljeroosia*, valtiovarainministeriön henkilöstöosastolta hallitusneuvos *Kirsi Äijälää* ja maa- ja metsätalousministeriön henkilöstö- ja hallintoyksiköstä hallitusneuvos *Kirsi Koskista*. Työryhmä on lisäksi kuullut maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan henkilökunnan edustajana valituslautakunnan sihteerä *Jukka Anttilaa*.

Työryhmä on selvittänyt ja tehnyt ehdotukset siitä, miten maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävät eri asiaryhmät ovat jaettavissa käsiteltäviksi hallinto-oikeuksissa. Ehdotuksessa on pyritty ottamaan huomioon lautakunnassa käsiteltävien asioiden erityispiirteet, niiden ratkaisussa tarvittavan asiantuntemuksen turvaaminen ja asioiden joutuisan käsittelyn turvaaminen. Työryhmän on tehnyt ehdotukset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan määrärahojen ja henkilöstön siirtämisestä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle.

Työryhmän on tehnyt ehdotuksen myös siitä, miten työvoima- ja elinkeinokeskuksiin luodaan muutoksenhakujärjestelmän uudistamisen yhteydessä oikaisuvaatimusjärjestelmä.

Työryhmän on myös tarkistanut jatkomuutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskevien rajoitusten yhteensopivuuden hallintolainkäyttölakiin sisältyviin valituslupaperusteisiin.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan osalta valmistelu tapahtuu tämän raportin valmistamisen jälkeen virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Työryhmän toimikausi oli 1.10.2005 – 31.12.2006.

Mietintöön liittyy asiantuntijan lausuma ja eriävä mielipide.

Työryhmä luovuttaa kunnioittavasti mietintönsä oikeusministeriölle ja maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 22 päivänä tammikuuta 2007

Pekka Vihervuori

Esko Laurila

Eija Siitari-Vanne

Kari Tornikoski

Kari Kivikko

Liisa Heikkilä

Esa Bomström

Risto Airikkala

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että nykyisin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvat asiat siirretään yleisten alueellisten hallinto-oikeuksien toimivaltaan kuuluviksi. Muutoksenhakutien hajauttaminen kaikkiin hallinto-oikeuksiin maaseutuelinkeinoasioissa on sekä oikeusturvaa tarvitsevien muutoksenhakijoiden läheisyysperiaatteen että alueellisten hallinto-oikeuksien tasapuolisen kehittämisen kannalta perusteltua. Asioiden hajauttaminen esitetään tehtäväksi mahdollisimman laajana.

Metsästys- ja kalastusasiat, kasvinsuojeluasiat, eläintautiasiat sekä Metsähallituksen päätösvaltaan kuuluvat viranomaisasiat ja yhteisäluelain mukaiset asiat ovat tavanomaisia kansallisiin säädöksiin perustuvia hallintoasioita. Näissä asiaryhmissä muutoksenhaku ehdotetaan ohjattavaksi kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

Keskittettäväksi yhteen hallinto-oikeuteen, joksi ehdotetaan Hämeenlinna hallinto-oikeutta, tulisivat varsinaiset maatilatalouden harjoittamiseen liittyvät tuet. Näiden asioiden ratkaisussa tarvitaan erityistä maataloudellista asiantuntemusta. Lisäksi keskittäminen tukee oikeuskäytännön yhtenäisyyden säilyttämistä. Toiseen hallinto-oikeuteen (Rovaniemen hallinto-oikeus) keskitetään poro- ja kolttatalouden tuet. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimien tulisi toimivaltaiseksi ratkaisemaan kaikki Ahvenanmaan lääninhallituksen tekemistä maaseutuelinkeinotuista tehdyt muutoksenhaut.

Muutoksenhaut maaseudun yleisistä kehittämishankkeista ohjattaisiin uuden lainsäädännön myötä kaikkiin hallinto-oikeuksiin. Hallinto-oikeuksissa käsitellään näihin asiaryhmiin rinnastuvia tukiasioita jo voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Muutoksen myötä kaikki rakennustarvikkeiden myöntämistä koskevat asiat käsiteltäisiin muutoksenhakuna ensi vaiheessa alueellisissa hallinto-oikeuksissa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksiin haettaisiin ensi vaiheessa muutosta oikaisuvaatimusmenettelyllä TE-keskuksilta. TE-keskukset eivät enää tekisi hallintolainkäyttöpäätöksiä. Vastaava muutos on jo toteutettu osassa maaseutuelinkeinojen tukilainsäädäntöä vuoden 2007 alusta alkaen.

Valituslupajärjestelmään esitetään muutoksia, joiden mukaisesti valituslupajärjestelmä perustuu yhdenmukaisesti hallintolainkäyttölaissa säädettyihin valituslupaperusteisiin. Valituslupajärjestelmän laajuus säilyy ennallaan. Haettaessa muutosta tuen myöntämistä tai maksamista koskevaan päätökseen tarvitaan valituslupa haettaessa muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Muut tuensaajaan kohdistuvat viranomaispäätökset eivät edellytä jatkomuutoksenhaussa valituslupaa. Tällaisia viranomaispäätöksiä ovat muun muassa tuen takaisinperintää tai tuen maksamisen keskeyttämistä koskevat päätökset.

Esityksessä ehdotetaan yhteensä 25 lain muuttamista sekä erillisen voimaanpanolain säätämistä. Esityksessä tarkoitettu voimaanpanolaki ja lainmuutokset ovat tarkoitettu tulemaan voimaan aikaisintaan vuoden 2008 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	4
SISÄLLYSLUETTELO	5
1. Johdanto	9
2. Nykytila.....	9
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	9
2.1.1. Hallintoasioiden yleinen muutoksenhakujärjestelmä.....	9
2.1.2. Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakujärjestelmä	10
2.1.3. Alueelliset hallinto-oikeudet.....	20
2.2. Maaseutuelinkeinoihin liittyvien tukiasioiden muutoksenhaku ja hallintotuomioistuimet Ruotsissa	21
2.3. Nykytilan arviointia	23
2.3.1. Muutoksenhaku kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksiin	23
2.3.2. Maaseutuelinkeinoasiat ja hallinto-oikeudet.....	24
2.3.3. Tuomioistuinten yhteinen laatutyö.....	25
2.3.4. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan ja hallinto-oikeuksien työmäärä ja käsittelyaika	26
2.3.5. Erityisalojen asiantuntemus tuomitsemistoiminnassa.....	27
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	30
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	30
3.1.1. Tavoitteet	30
3.1.2. Toteuttamisvaihtoehdot.....	31
3.2. Keskeiset ehdotukset.....	36
3.2.1. Laki maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaku-uudistuksen voimaanpanosta	36
3.2.2. Muut lainmuutokset	37
4. Esityksen vaikutukset	40
4.1. Taloudelliset vaikutukset	40
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	41
4.3. Ympäristövaikutukset	42
4.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	43
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	43
5. Lakiehdotusten perustelut	43
5.1. Laki maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaku-uudistuksen voimaanpanosta	43
1 luku. Voimaantulevat ja kumottavat säädökset.....	43
4 luku. Voimaatulo.....	45
5.2. Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä.....	45

5.3.	Laki Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta.....	45
5.4.	Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista	45
5.5.	Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki	46
5.6.	Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista	46
5.7.	Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta	46
5.8.	Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta.....	47
5.9.	Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista.....	47
5.10.	Laki Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista	47
5.11.	Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki	47
5.12.	Kolttalaki	48
5.13.	Kalastuslaki	48
5.14.	Laki Metsähallituksesta.....	49
5.15.	Metsästyslaki	49
5.16.	Eläintautilaki	49
5.17.	Taimiaineistolaki.....	50
5.18.	Siemenkauppalaki.....	50
5.19.	Laki hukkakauran torjunnasta	50
5.20.	Laki metsänviljelyaineiston kaupasta	50
5.21.	Laki kasvinterveyden suojelemisesta	51
5.22.	Lannoitevalmistelaki	51
5.23.	Yhteisaluelaki.....	51
5.24.	Laki eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta	51
5.25.	Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista.....	52
5.26.	Hallinto-oikeuslaki.....	52
5	Voimaantulo	52
6	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	52
LAKIEHDOTUKSET		53
	maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaku-uudistuksen voimaannpanosta	53
	maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 10 §:n muuttamisesta	56
	Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	57
	luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain 24 §:n muuttamisesta	57
	maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta	58
	maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta.....	59
	maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 a §:n 1 momentin muuttamisesta	60
	peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta.....	61
	maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 57 §:n muuttamisesta	61

Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annetun lain 27 §:n 3 ja 4 momentin muuttamisesta	62
porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta	62
kolttalain 63 ja 64 §:n muuttamisesta	64
kalastuslain muuttamisesta	64
Metsähallituksesta annetun lain 13 §:n 5 momentin muuttamisesta	65
metsästyslain 90 §:n muuttamisesta	66
eläintautilain muuttamisesta.....	66
taimiaineistolain 16 §:n 1 momentin muuttamisesta	67
siemenkauppalaista annetun lain 32 §:n 1 ja 2 momentin muuttamisesta	67
hukkakauran torjunnasta annetun lain 22 §:n 2 ja 3 momentin muuttamisesta.....	68
metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta	69
kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain 34 §:n 1 momentin muuttamisesta	69
lannoitevalmistelain 41 §:n 1 momentin muuttamisesta	70
yhteisaluelain muuttamisesta.....	70
eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta annetun lain 2 §:n 2 momentin muuttamisesta	71
tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamisesta.....	71
hallinto-oikeuslain muuttamisesta.....	72
LAGFÖRSLAGEN.....	73
om införande av reformen av ändringssökande i landsbygdsnäringsärenden.....	73
om ändring av 10 § i lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringar	76
om ändring av 11 § i lagen om genomförande av Europeiska gemenskapens kvotsystem för mjölk och mjölkprodukter	77
om ändring av 24 § i lagen om kompensationsbidrag, miljöstöd för jordbruket samt om vissa andra stöd som har samband med förbättrande av miljöns och landsbygdens tillstånd	77
om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnäringar.....	78
om ändring av lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen	79
om ändring av 3 a § 1 mom. i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond.....	80
om ändring av 27 § i lagen om stödjande av grundtorrläggning.....	81
om ändring av 57 § i lagen om stöd för utveckling av landsbygden.....	81
om ändring av 27 § 3 och 4 mom. i lagen om den nationella förvaltningen av Europeiska fiskerifonden och om stöd till fiskerinäringen	82
om ändring av lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar	82
om ändring av 63 och 64 § i skollagen	84
om ändring av lagen om fiske	84
om ändring av 13 5 mom. i lagen om Forststyrelsen	85
om ändring av 90 § i jaktlagen	86
om ändring av lagen om djursjukdomar	86
om ändring av 16 § 1 mom. i lagen om plantmaterial	87
om ändring av 32 § 1 och 2 mom. i lagen om handel med utsäde.....	87
om ändring av 22 § 2 och 3 mom. i lagen om bekämpning av flyghavre	88

ändring av 29 § i lagen om handel med skogsodlingsmaterial.....	89
om ändring av 34 § 1 mom. i lagen om skydd för växters sundhet	89
om ändring av 41 § 1 mom. i lagen om gödselfabrikat.....	90
om ändring av lagen om samfälligheter.....	90
om ändring av 2 § 2 mom. i lagen om veterinärmedicinska skadenämnden.....	91
om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer	91
om ändring av lagen om förvaltningsdomstolarna	92
Eriävä mielipide	93
Asiantuntijan lausuma	93
Liitteet	94

1. Johdanto

Vallitsevien kehittämistavoitteiden mukaisesti hallintolainkäyttö osana muuta lainkäyttöä kuuluu kaikilta osin oikeusministeriön hallinnonalalla toimiville tuomioistuimiksi organisoituille itsenäisille ja riippumattomille tuomioistuimille. Perusorganisaation ensi asteessa muodostavat alueelliset hallinto-oikeudet ja ylimmässä asteessa korkein hallinto-oikeus. Maaseutuelinkeinoasioiden nykyinen muutoksenhakujärjestelmä poikkeaa näistä periaatteista.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtämistä hallintotuomioistuinjärjestelmään on aikaisemmin ehdotettu hallintotuomioistuintoimikunnan mietinnössä (KM 1997:4). Oikeusturva-asioiden neuvottelukunta on toimintakertomuksessaan vuodelta 2002 samoin katsonut, että valitukset hallintoviranomaisten päätöksistä tulisi pääsääntöisesti ohjata alueellisiin hallinto-oikeuksiin.

Asioiden siirtämistä hallintotuomioistuihin on ehdotettu myös tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3). Komitea on todennut, että pääsäännöstä eli hallintolainkäytön kuulumisesta ensiasteessa hallinto-oikeuden ja ylimmässä asteessa korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan, ei tulisi olla poikkeuksia kuin erityisen painavista syistä.

Valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirron suunnittelu ja toteuttaminen on otettu mukaan oikeusministeriön hallintolainkäytön kehittämisohjelmaan vuosille 2004–2007.

Uudistuksen tavoitteena on luoda maaseutuelinkeinoasioihin oikaisuvaatimusmenettely kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksiin sekä siirtää maaseutuelinkeinoasioiden valitustie hallintoasioiden yleisen muutoksenhakujärjestelmän mukaiseksi ja oikeusministeriön hallinnonalalle.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1. *Hallintoasioiden yleinen muutoksenhakujärjestelmä*

Hallintoasioiden muutoksenhakujärjestelmä perustuu Suomessa pääosin kaksiportaiselle yleisten hallintotuomioistuinten järjestelmälle. Ensi asteessa on kahdeksan alueellista hallinto-oikeutta, jotka on perustettu joulukuun alusta 1999 aiempien läänioikeuksien ja vesiylioikeuden tilalle. Ylimpänä asteena toimii vuonna 1918 perustettu korkein hallinto-oikeus. Alueellisia hallintotuomioistuimia ovat Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet. Ahvenanmaan maakunnassa yleisenä alueellisena hallintotuomioistuimena on Ahvenanmaan hallintotuomioistuin, joka toimii Ahvenanmaan käräjäoikeuden yhteydessä.

Hallintotuomioistuimet kuuluvat muiden tuomioistuinten tavoin oikeusministeriön hallinnonalalle. Hallintotuomioistuinten organisaatiota koskevat säännökset perustuvat *hallinto-oikeuslakiin* (430/1999) ja *korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettuun lakiin* (1265/2006). Hallintolainkäytön prosessisäännökset perustuvat *hallintolainkäyttölakiin* (586/1996) sekä suhteellisen mittavassa määrin eri alojen erityislainsäädäntöön. Erityislainsäädännössä säädetään asiaryhmittäin muun muassa valittamaan oikeutetuista sekä valituslupaperusteista.

Alueelliset hallinto-oikeudet käsittelevät valitukset eri viranomaisten ensi vaiheessa tekemistä päätöksistä ja ratkaisevat muutoinkin julkisoikeudellisiin oikeussuhteisiin kohdistuvia oikeusriitoja. Poikkeuksen tästä muodostaa muutoksenhaku ministeriöiden päätöksiin, joka edelleen pääsääntöisesti ohjautuu suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Asialliselta merkitykseltään poikkeus on kuitenkin rajattu, sillä ministeriöt tekevät enää harvoissa asioissa ensi asteena valituskelpoisia hallintopäätöksiä.

Hallinto-oikeuksien päätöksistä saa hallintolainkäyttölain 9 §:n nojalla valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Erityislainsäädännössä on kuitenkin useissa asiaryhmissä, esim. veroasioissa ja ulkomaalaisasioissa, valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä säädetty luvanvaraiseksi. Vuoden 2005 lokakuun alusta on hallintolainkäyttölain 13 §:ään (698/2005) sisällytynyt toissijainen yleissäännös valituslupan myöntämisedellytyksistä. Yleissäännöksen tarkoituksena on parantaa lainsäädäntökäytännön yhdenmukaisuutta valituslupa-asioissa siltä osin kuin kyse on valituslupaperusteista tai muista valituslupan myöntämisen yleisistä edellytyksistä.

Erityislainsäädännössä olevat valituskiellot, jotka estävät valituksen hallintoviranomaisen päätöksestä kokonaan tai jatkomuutoksenhaun hallinto-oikeuden päätöksistä, ovat harvinaisia.

Hallintopäätöksiä tehdessä tapahtuneet selvät kirjoitus-, menettely- ja lainsoveltamisvirheet voidaan korjata *hallintolain* (434/2003) 50–53 §:ään perustuvien hallinnon sisäisten oikaisu-toimenpitein joko viranomaisen omasta aloitteesta tai päätöksen kohteena olleen vaatimuksesta.

Lisäksi joissakin asiaryhmissä on erityislaeissa säädetty oikaisuvaatimuksen tekeminen pakolliseksi esivaiheeksi ennen varsinaista muutoksenhakua tuomioistuimeen. Tällainen oikaisuvaatimusmenettely on käytössä esimerkiksi välittömässä verotuksessa, kunnallisasioissa, valtion virkamiesasioissa, kirkollisasioissa ja valtionavustusasioissa. Oikaisuvaatimusmenettely soveltuu parhaiten korjauskeinoksi sellaisiin päätöksiin, joissa on yksi asianosainen eikä päätöksellä ole oikeusvaikutuksia muihin ulkopuolisiin. Välittömässä verotuksessa käytössä oleva oikaisuvaatimusjärjestelmä rajoittaa myöhemmässä muutoksenhakuvaiheessa esitettävissä olevia valitusperusteita. Muissa oikaisuvaatimusjärjestelmissä oikaisuvaatimuksessa esitetyt valitusperusteet eivät sido tai rajoita myöhempää muutoksenhakua oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen. Oikaisuvaatimuksen esittäminen on kuitenkin edellytys muutoksenhaun tutkimiselle.

Vaikka yleisestä hallinnon sisäisestä muutoksenhausta on luovuttu, hallintolainkäyttötehtäviä kuuluu kuitenkin edelleen erityisesti eräille muutoksenhakuasioita käsittelemään perustetuille lautakunnille. Nykyisin toimeentuloturvaa ja eläkeasioita käsittelevien muutoksenhaku-lautakuntien lisäksi ovat toiminnassa maaseutuelinkeinojen valituslautakunta, patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta, kutsunta-asiain keskuslautakunta, valtion tilintarkastuslautakunta ja valtion elokuvalautakunta.

Toimeentuloturvaa ja eläkeasioita käsittelevistä muutoksenhakulautakuntien päätöksistä haetaan muutosta vakuutus-oikeudelta. Muiden edellä mainittujen lautakuntien päätöksistä valitetaan hakemalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Muutoksenhakumahdollisuuksia ei ole lainkaan kutsunta-asioiden keskuslautakunnan päätöksistä.

2.1.2. Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakujärjestelmä

Työvoima- ja elinkeinokeskukset

Työvoima- ja elinkeinokeskukset (jäljempänä TE-keskukset) muodostettiin vuonna 1997 toteutetussa valtion aluehallinnon uudistuksessa useasta eri valtion aluehallinnon yksiköstä,

muun ohella maaseutuelinkeinopiireistä (laki työvoima- ja elinkeinokeskuksista 23/1997). Näitä TE-keskuksia on 15 ja niiden toimialueet muodostuvat yhdestä tai useammasta maakunnasta. Ahvenanmaalla TE-keskuksen tehtävät kuuluvat Ahvenanmaan lääninhallitukselle. Kalatalousasioissa vain osa TE-keskuksista on toimivaltaisia, ja niiden toimialueet on määritetty erikseen.

TE-keskusten maaseutuosastot vastaavat yhdessä kuntien kanssa viljelijöille maksettavien Euroopan unionin ja kansallisten tukien hallinnoinnista ja valvonnasta. TE-keskusten tehtäviin kuuluu lisäksi maatilatalouden investointien ja sukupolvenvaihdosten tukeminen sekä maatilojen yhteydessä harjoitettavan muun yritystoiminnan monipuolistaminen. Tämän lisäksi TE-keskukset hallinnoivat EU-ohjelmiin sisältyviä kehittämishankkeita ja ns. yhteisöaloiteohjelmia. TE-keskusten maaseutuosastojen kalatalousyksiköt huolehtivat mm. kalatalouden rakennetuista ja kalataloudellisista rekistereistä ja muutoinkin erilaisten elinkeino- ja vapaa-ajan kalatalouden hoitoon liittyvistä asioista.

TE-keskukset hoitavat käytännössä osan Euroopan unionin ja kansallisten viljelijöitä ja maaseutuyrittäjiä koskevien tukien myöntämisestä ja maksatuksesta, valvovat tukiehtojen noudattamista sekä päättävät tukien maksatuksen keskeyttämisestä, lakkauttamisesta ja takaisinperinnästä. Suurimmat asiaryhmät, joista TE-keskuksissa tehdään päätöksiä ja myöhemmin maksatuksia, ovat investointituet ja erityisympäristötuet sekä erilaiset kehittämishankkeet. Näiden tehtävien lisäksi TE-keskukset ovat muutoksenhakuaste kuntien tekemiin suoria tulotukia koskeviin tukipäätöksiin.

TE-keskusten suorittamista eri tukisäännöksiin liittyvistä valvonnoista ei tehdä valituskelpoisia päätöksiä, mutta kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten niiden perusteella tekemiin tukipäätöksiin voidaan hakea muutosta TE-keskuksista, ja edelleen maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta.

Tällaisia muutoksenhakuasioita on yhteensä saapunut eri TE-keskuksiin 241 kappaletta vuonna 2002, 138 vuonna 2003, 151 vuonna 2004, 157 vuonna 2005 ja vuonna 2006 30.11. mennessä 121 kappaletta.

TE-keskukset käsittelevät kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätösten ensimmäisen asteen muutoksenhaun *maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain* (1558/1991) 6 §:n mukaan hallintovalituksena ja noudattavat siis menettelyssään hallintolainkäyttölakia. Tämä säännös kumotaan siinä yhteydessä, kun säännökset uudesta Maaseutuvirastosta tulevat voimaan. Muutoksenhaku TE-keskuksiin on sen jälkeen säänneltynä *maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain* 10 §:ssä (HE 218/2006 vp).

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta

Lautakunnan perustaminen ja kehitys itsenäiseksi lainkäyttöviranomaiseksi

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimiva maaseutuelinkeinojen valituslautakunta perustettiin vuoden 1993 alusta erillisellä lailla (1203/1992). Samaan aikaan lakkautettiin maatilahallitus ja uusittiin maaseutuelinkeinojen aluehallintoa. Aluehallintouudistuksessa maaseutupiirit ja kalastuspiirit yhdistettiin maaseutuelinkeinopiireiksi ja muun ohella niiden päätöksistä tehtävien valitusten käsittelemistä varten perustettiin maaseutuelinkeinojen valituslautakunta. Aikaisemmin vastaavia muutoksenhakuasioita oli käsitelty maatilahallituksessa ensin kollegiossa (vuosina 1971–1990) ja tämän jälkeen tuon keskusviraston yhteyteen perustetussa ylijohdajan puheenjohtajalla toimineessa valituslautakunnassa.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaa koskevaa hallituksen esitystä (HE 191/1992 vp) käsitellessään eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta katsoi (MmVM 18/1992), että valituslautakunta ei täyttänyt kaikilta osin niitä vaatimuksia, joita Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 19/1990) 6 artikla asetti puolueettomalle ja riippumattomalle lainkäyttöelimelle. Sen ei myöskään katsottu kaikilta osin täyttävän Euroopan yhteisön piirissä muodostuneita vaatimuksia oikeudesta saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Nämä kannanotot koskivat ehdotusta vain siltä osalta kuin Suomen kansainväliset velvoitteet koskivat sellaisia valituslautakunnassa käsiteltäviä asioita, joissa jatkovalitusmahdollisuudet korkeimpaan hallinto-oikeuteen puuttuivat.

Muutos valituslautakunnan asemassa suhteessa maataloushallintoon tapahtui vuoden 1995 maaliskuun alusta voimaan tulleella lautakuntaa koskevan lain muutoksella (36/1995). Tuolloin lautakuntaan perustettiin päätoimiset virat puheenjohtajaa, varapuheenjohtajaa, sihteeriä ja esittelijöitä varten. Lainkäyttöhenkilöstön riippumattomuutta asemaa hallintoon nähden korostettiin myös nimitysmenettelyn muutoksella. Samoin lautakunnan riippumattomuuden takaamiseksi kolmansien jäsenten ei enää vuoden 1995 lainmuutoksen jälkeen ole edellytetty olevan maa- ja metsätalousministeriön virkamiehiä. Lautakunnasta tuli tämän lainmuutoksen jälkeen itsenäinen lainkäyttöviranomainen. Täysin hallinnon palvelusten ulkopuolella toimivaa elintä ei hallituksen esityksen (HE 238/1994 vp) mukaan pyritty luomaan, vaan lautakunnan aiheuttamien hallintomenojen minimoimiseksi maa- ja metsätalousministeriön ja sen tietopalvelukeskuksen tuli edelleen avustaa lautakuntaa sisäisillä hallintopalveluilla.

Toinen merkittävämpi lainmuutos valituslautakunnasta annettuun lakiin tehtiin lokakuun alussa 1998 (lainmuutos 621/1998). Valituslautakunnan toimintamuotoja pyrittiin tuolloin tehostamaan siten, että jaostokäsittelyssä asiantuntijajäsenen sijasta yhtenä jäsenenä voi toimia valituslautakunnan sihteeri. Samalla asioiden käsittelyä valituslautakunnassa muutettiin hallintolainkäyttölain vaatimuksia paremmin vastaavaksi. Tuolloin säädettiin muun muassa, että lautakunnassa noudatetaan yleistä hallintolainkäyttömenettelyä. Valituslautakunnalle määriteltiin samanlainen velvollisuus kuin hallinto-oikeudelle toimittaa suullinen käsittely asianosaisen pyynnöstä.

Lautakunnan toimivalta

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle on ohjattu muutoksenhaku erilaisista maaseutuelinkeinoja koskevista hallintopäätöksistä. Valituslautakunnan toimivalta on lähtökohtaisesti määriteltävä sitä koskevan lain 1 §:ssä luettelemalla ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden päätöksiin voidaan hakea muutosta valittamalla lautakuntaan. Valituslautakunta käsittelee vastaavasti myös näiden viranomaisten ja yhteisöjen päätöksistä tehdyt prosessuaaliset kantelut.

Muulla lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten seurauksena pelkästään maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:ssä olevan luettelon perusteella ei kuitenkaan enää nykyisin ole mahdollista määritellä tarkkaan lautakunnan toimivallan rajoja. Lautakunnan toimivalta määräytyy paljolti maaseutuelinkeino-, metsästys- ja kalastusasioita koskevan erityislainsäädännön lukuisten muutoksenhakusäännösten kautta. Säännöstöstä on lukuisten lainmuutosten vuoksi muodostunut vähitellen laaja ja viittauksiltaan osin epäselvä kokonaisuus, minkä vuoksi lautakunnan toimivallan tarkka hahmottaminen on työlästä. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on kerättyä kaikki tämän erityislainsäädännön sisältämät muutoksenhakusäännökset, jotka nykyisin ohjaavat valitukset näissä asioissa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 1 momentin 15 kohdan nojalla valtakunnan toimivaltaan kuuluvien Ahvenanmaan lääninhallituksen hallinnoimien EU- ja kansallisten tulotukien osalta haetaan muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Muiden tukien

osalta toimivalta kuuluu itsehallintolain 18 §:n 10 ja 15 kohtien nojalla maakunnalle.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaa on rajattu myös varsin useissa asetustasoisissa muutoksenhakusäännöksissä. Osa tällaisista muutoksenhakusäännöksistä on lähinnä informatiivisia viittaussäännöksiä johonkin tähän muutoksenhakujärjestelmään kuuluvaan päälakiin. Osassa säännöksiä on kuitenkin kysymys siitä, että muutoksenhakusäännös on asetustasoisena perustuslain 21 §:n säännökset huomioon ottaen ongelmallinen. Esimerkiksi pelkästään asetuksentasoinen muutoksenhakusäännös löytyy *maa- ja metsätalousministeriön asetuksesta alkuperäiskasvilajikkeen rekisteröinnistä* (437/2001, 8 §). *Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa eläinjätteen käsittelystä* (1022/2000, 31 §), *maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa TSE-riskiaineksen käsittelystä* (799/2002, 23 §) ja *maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa eräitä eläimistä saatavia sivutuotteita käsittelevien laitosten valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä* (850/2005, 37 §) viitataan puolestaan maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:n ohella vain toiseen asetustasoiseen säännökseen eli eläintautiasetuksen 17 §:n sisältämään muutoksenhakusäännökseen.

Viranomaiskohtaisesti (valituksenalaisen päätöksen tehnyt viranomainen) eriteltynä maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa ratkaistut asiat ovat jakautuneet seuraavasti:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
TEkeskukset						
maaseutuelinkeinoasiat.	311	256	275	259	251	320
TE keskukset						
kalastus	29	10	10	25	27	27
Kalastusalueet	6	0	3	1	5	2
Riistanhoitopiirit	18	23	13	30	15	18
Metsähallitus	6	1	1	6	5	0
Muut	12	12	11	6	8	18
Yhteensä	382	302	313	327	311	385

TE-keskusten valituksenalaiset päätökset ovat koskeneet pääosin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle kuuluvien maaseutuelinkeinotukien myöntämisistä, maksatuksista, tukien keskeytyksiä tai niiden takaisinperintöjä.

Kalastuslain (286/1982) mukaiset TE-keskuksen päätökset ovat koskeneet esimerkiksi kalojen tai rapujen pyyntirajoituksia tai viehekalastuskieltoa. Kalastusalueen kokouksen päätös on voinut puolestaan koskea esimerkiksi erilaisia kalastusrajoituksia.

Metsästyslain (615/1993) mukaiset riistanhoitopiirien päätökset ovat koskeneet usein hirvieläinten metsästyslupia. Metsästysasioissa on valitettu myös esimerkiksi hirvenmetsästyksen ampumakokeesta ja pesimäaikaan rauhoitettujen lintujen metsästysluvista sekä kuntalaisen oikeudesta metsästä valtion omistamilla alueilla. Metsähallituksen viranomaispäätökset, joista on valitettu lautakuntaan, ovat koskeneet Metsähallituksen hallinnoimien valtion alueiden metsästyskäyttöä tai vesialueiden käyttöä ammattikalastukseen. Vuoden 2005 alusta Metsähallituksen hallinnassa olevien alueiden yksittäisten pyyntilupien ja niihin liittyvien aluekohtaisten kiintiöpäätösten valitustie on ohjattu hallinto-oikeuksiin.

Muut asiat ovat liittyneet pääosin *eläintautilain* (55/1980) mukaisten tautien tai esimerkiksi *siemenkauppalain* (728/2000) mukaiseen kasvinterveyden valvontaan. Esimerkkinä ulkomailta tuodun eläimen palauttamispäätös lähtömaahan tilanteessa, jossa lähtömaan rabiessäännök-

set ovat erilaiset kuin Suomessa, tai sertifioitujen siementen myyntikieltopäätös, kun tarkastuksessa on löydetty siementen joukosta hukkakauraa.

Lautakunnan suurimmat asiaryhmät – tukiasiat

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan suurimmat asiaryhmät koostuvat erilaisista Euroopan unionin tai kansallisiin järjestelmiin perustuvista maatalouden ja maaseudun tukiasioista.

Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta Suomessa on perustellaan säädetty lailla 1100/1994 ja sitä sovelletaan kaikkeen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon. Kaikkien varsinaisten tulotukien toimeenpanossa sovelletaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/1992) ja maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annettua lakia (1558/1991). Kaikenlaista maaseutuelinkeinojen rakennepoliittista rahoittamista koskee *maaseutuelinkeinojen rahoituslaki* (329/1999).

Kaikki nämä lait ovat laajan soveltamisalansa takia ongelmallisia, koska niissä olevat menettelysäännökset poikkeavat jonkin verran toisistaan. Lainsäädäntökokonaisuuden ongelmallisuutta lisää se, että ETA-vaiheesta alkaen EU-tukien kansallinen sääntely on perustunut pitkälti asetustasoisin säännöksiin. EU-tukia koskevat yhteisön asetustasoiset säännökset eivät puolestaan kaikilta osin ole niin tarkkoja, että niitä voitaisiin soveltaa ilman täydentävää kansallista sääntelyä. EU-asetuksissa myös nimenomaisesti edellytetään täydentävää kansallista sääntelyä.

Ohjelmakaudella 2007–2013 maatalouden ja maaseudun tukijärjestelmä tulee Suomessa perustumaan tulotukien (maa- ja puutarhataloustukien) osalta tilatukijärjestelmään ja niihin rinnastettaviin maatalouden ympäristötukiin ja luonnonhaittakorvauksiin. Ohjelmakauden alussa aiemmasta poiketen alueelliset maaseudun kehittämisohjelma- ja yhteisöaloitetuet erotetaan maatalouden rakennetuista ja muista maatalojen rahoitustukijärjestelmistä omaksi järjestelmäkseen.

Maa- ja puutarhataloustuet

Euroopan unionissa maatalouden tukipolitiikka kuuluu Euroopan yhteisöjen komission yksinomaiseen toimivaltaan. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet on määritelty yhteisön perustamissopimuksen 33 artiklassa, jonka mukaan toimenpiteitä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon eri maatalousalueiden väliset rakenteelliset erot ja luonnonolojen erot. Yhteisen maatalouspolitiikan alkuperäisiä tavoitteita on täydennetty ja täsmennetty useaan otteeseen. Suurin periaatteellinen muutos tehtiin Luxemburgissa vuonna 2003, jolloin tilatuki uudistus katkaisi tuen yhteyden tuotantoon, ja unionissa otettiin käyttöön ns. täydentävät ehdot suoran tuen edellytyksenä

Suomen maa- ja puutarhatalouden tukijärjestelmän perusta muodostuu yhteisen maatalouspolitiikan mukaisista tukimuodoista. Niistä keskeisimmät ovat EU:n kokonaan rahoittamat suorat tuet (ns. CAP-tuet) sekä EU:n osarahoittamat horisontaaliseen maaseudun kehittämisohjelmaan kuuluvat luonnonhaittakorvaus (LFA-tuki) ja maatalouden ympäristötuki. Euroopan yhteisön Agenda 2000 -päätösten mukaisesti suora tuki maksettiin ns. tulotukena eli tuet maksettiin tuotantoresurssien perusteella hehtaaria, eläintä/eläinyksikköä tai tuotettua määrää kohden ja niiden tarkoituksena oli ensisijaisesti korvata hallinnollisten hintojen laskusta johtuvia tulonmenetyksiä. Vuoden 2003 Euroopan yhteisön maatalouspoliittisen uudistuksen päälinja on kuitenkin irrottaa suorat tuet tuotannosta ja kiinnittää huomiota yhä enemmän maaseudun yleisempään kehittämiseen. Tämän seurauksena esimerkiksi peltokasvi- ja eläintukien osalta päätettiin siirtää tilatukijärjestelmään, missä tuet maksetaan tiloille ns. tukioikeuksien

perusteella. Tuotantosidonnaisena maksetaan kuitenkin edelleen osa sonni- ja härkäpalkkioista sekä uuhipalkkioista sekä timotein siementuotannon tuki.

Tilatukijärjestelmä uudistus on Suomessa saatettu voimaan vuoden 2006 alusta *tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetulla lailla (557/2005)*. Uudistusta sovelletaan Suomessa ns. yhdistelmämallin pohjalta eli kaikille tukikelpoisille hehtaareille lasketun tasatuen lisäksi maksetaan mahdollista tilakohtaista lisäosaa. Tavallisten tukioikeuksien lisäksi viljelijöille voidaan muodostaa myös erityistukioikeuksia sekä kesannointivelvoitteen sisältäviä kesannointioikeuksia. Tämän uudistuksen on arvioitu tuovan mukanaan valituksia tukioikeuksista ja niiden lisäosista vuoden 2007 lopulta alkaen. Uutta järjestelmää on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksessä laiksi tilatukijärjestelmän toimeenpanosta (HE 17/2005 vp).

Varsinaisiin tulotukiin ovat rinnastettavissa myös yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan osana ja maaseudun kehittämistoimenpiteenä toteutettavaan horisontaaliseen maaseudun kehittämishjelmaan sisältyvät yhteisön osaksi rahoittamat maatalouden ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus. *Ympäristötuella* korvataan viljelijöille ympäristönsuojelu- ja maisemanhoitotoimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia ja tulonmenetyksiä. *Luonnonhaittakorvauksen* yleisenä tavoitteena on korvata niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat maan pohjoisesta sijainnista eli lyhyestä kasvukaudesta ja alhaisesta lämpötilasta sekä harvaan asutun maan väestöpohjan kapeudesta aiheutuvista kustannuksista.

Ohjelmakaudella 2000–2006 horisontaaliseen maaseudun kehittämishjelmaan sisältyvät luonnonhaittakorvaukset ja maatalouden ympäristötuet on kansallisesti pantu täytäntöön maaseutuelinkeinojen rahoituslailla (329/1999). Ohjelmakaudella 2007–2013 luonnonhaittakorvaus ja maatalouden ympäristötuet sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelmaan. Luonnonhaittakorvaukset ja maatalouden ympäristötuet yhdessä eläinten hyvinvointia edistävien tukien ja ei-tuotannollisten investointien tukien kanssa tullaan panemaan täytäntöön ohjelmakaudella 2007–2013 *luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetulla lailla (1440/2006)*.

Yhteisötukia täydentävän *kansallisen tulotukijärjestelmän päätukimuodot* ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki (vakavien vaikeuksien tuki), Keski- ja Pohjois-Suomessa maksettava pohjoinen tuki, ympäristötuen kansallinen lisäosa ja luonnonhaittakorvauksen kansallinen lisäosa. Näiden lisäksi maksetaan myös muita kansallisia tukia, esimerkiksi kasvinviljelyyn ja kotieläintuotantoon.

Suomessa käytössä olevat kansalliset tuet perustuvat Suomen liittymissopimuksessa Euroopan yhteisöön sovittuihin maatalouden erityisjärjestelyihin (liittymissopimuksen 141 ja 142 artiklat) tai perustamissopimuksen yleisiin valtioneuvoston päätöksiin. Näitä maa- ja puutarhatalouden kansallisia tukia myönnetään pääosin maa- ja puutarhataloustuottajille. Eräissä tapauksissa tukea voidaan myöntää myös muille tahoille, kuten esimerkiksi maidon kuljetusavustusta meijereille. *Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettuun lakiin (1559/2001)* tehdessä muutoksessa (1446/2006) otetaan huomioon kansallisessa tukijärjestelmässä tapahtuneet muutokset ja yhtenäistetään eräiltä osin näiden tukien tukiperusteita muiden tukijärjestelmien kanssa.

Alueelliset maaseudun kehittämishjelma- ja yhteisöaloitetuet

Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan avulla pyritään perustamissopimuksen 158 artiklan mukaan vähentämään kehityseroja Euroopan yhteisön eri alueiden ja jäsenvaltioiden välillä ja edistämään taloudellista ja yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta.

Maaseudun kehittämisenä pidetään erityisesti toimintaa, jonka tavoitteena on maaseudun elinkeinotoiminnan kehittäminen, maatilatalouden kilpailukyvyn parantaminen ja maaseudun uudistuvien luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen sekä asuin ympäristön parantaminen. Maaseudun kehittämiseen yleisemmin liittyviä toimenpiteitä toteutetaan monivuotisilla ohjelmilla. Osa ohjelmista on yhteisöosarahoitteisia, osa taas rahoitetaan kansallisin varoin. Ohjelmakaudella 2000–2006 maaseudun kehittämistoimenpiteitä on rahoitettu kuuden ohjelman kautta.

Yhteisön rahoituslähteet vaihtelevat eri toimenpiteiden osalta. Yhteisöstä Suomen maaseudun kehittämiseen on ohjelmakaudella 2000–2006 saatu varoja eri rakennerahastoista. Merkittävin panos on tullut Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta (EMOTR-O). Varoja on saatu muutoin Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) ja Kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä (KOR).

Kansallisesti rahastojen varojen hallinnointiin on sovellettu *rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettua lakia* (1353/1999). Erityissäännökset EMOTR:n ohjausosaston osalta varojen käytöstä ja niihin liittyvien viranomaistehtävien hoitamisesta samoin kuin muutoksenhausta ovat sisältyneet maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin (329/1999). Tuen myöntämisen edellytyksiä ja ehtoja sekä tuen myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavaa menettelyä koskevat tarkemmat säännökset ovat sisältyneet *maaseudun kehittämisestä annettuun valtioneuvoston asetukseen* (609/2000) sekä tuen kohdentamisesta ja tukien myöntämisestä noudatettavasta menettelystä annettuihin maa- ja metsätalousministeriön asetuksiin. EMOTR:n tukiosaston varojen hallinnoinnin osalta on sovellettu rahoituslakia ja soveltuvin osin Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annettua lakia (1100/1994).

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle on ohjelmakaudella 2000–2006 kuulunut horisontaalinen maaseudun kehittämisohjelma (edellä mainitut LFA-tuki ja maatalouden ympäristötuki), alueellinen maaseudun kehittämisohjelma ALMA, Tavoite 1 -ohjelmien maaseutusiot ja horisontaalisiin maaseudun kehittämisohjelmiin kuuluva elinkeinokalatalouden rakenneohjelma sekä ns. maaseudun kehittämisen yhteisöaloiteohjelma LEADER+. Kokonaan kansallisista varoista on rahoitettu Pomo+ -ohjelma, joka on täydentänyt Leader-yhteisöaloiteohjelman toimenpiteitä, sekä ELMA-ohjelma, joka on ollut ALMA-ohjelmaa vastaava ohjelma vuodelle 2006.

Tavoite 1 -ohjelmaa on toteutettu Pohjois- ja Itä-Suomessa. Alueellista maaseudun kehittämisohjelmaa ALMA:a on toteutettu Tavoite 1 -ohjelmien ulkopuolella. Alueellisessa maaseudun kehittämisohjelmassa ja Tavoite 1 -ohjelmissa on ollut käytössä samoja maaseudun kehittämisen välineitä. Ohjelmiin on sisältynyt niin maatalouden, metsätalouden, kalatalouden ja erityisesti maaseudun elinkeinotoimintaa monipuolistavia ja elämän laatua parantavia maaseudun kehittämishankkeita. Tavoite 1 -alueen ulkopuolella kalatalouden toimenpiteitä on toteutettu elinkeinokalatalouden rakenneohjelman kautta.

Alkaneella uudella ohjelmakaudella 2007–2013 maaseutuelinkeinojen rahoitusjärjestelmä on uudistunut. Euroopan yhteisön rahoitus maaseudun kehittämistoimenpiteisiin keskitetään EMOTRin kahden osaston tilalle yhteen rahastoon, *Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoon*. Tuosta rahastosta rahoitetaan jatkossa jäsenvaltioiden laatimat *kansallisiin maaseudun kehittämissuunnitelmiin* liittyvät maaseudun kehittämisohjelmat. Valtioneuvosto on hyväksynyt 3. päivänä elokuuta 2006 vuonna 2007 alkavaa uutta ohjelmakautta (2007–2013) koskevan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaesityksen, joka on komission käsittelyssä. Ahvenanmaan maakunta laatii oman maaseudun kehittämisohjelmansa.

Maaseudun kehitystä rahoitetaan tulevaisuudessakin muista yhteisön rahastoista ja jäsenvaltioilla on edelleen mahdollisuus rahoittaa kokonaan kansallisesti valtiontukisääntöjen puitteisissa omia ohjelmiaan ja tukijärjestelmiään. Jatkossa kansallisesti säädetään kuitenkin kattavasti maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämiseen ja maaseudun asukkaiden viihtyvyyden ja elinolosuhteiden parantamiseen myönnettävistä yritys- ja hanketuista *maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa* (1443/2006). Näiden tukien hallinnoinnista on annettu erillinen laki (532/2006).

Tarkoituksena on jatkaa maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämistä lakiin sisältyvillä yrityksen käynnistys-, investointi- ja kehittämistuilla. Kuluvalle kaudella maaseudun kehittämisen yritystukia on myönnetty pääasiassa maatalan yhteydessä tai maatilojen kanssa palveluketjussa toimiville mikroyrityksille. Jatkossa yritystukea voidaan myöntää myös muille maaseudun mikroyrityksille. Lisäksi pienille ja keskisuurille yrityksille voidaan tätä kautta myöntää tukea maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin. Maaseudun elinkeinotoimintaa sekä maaseudun asukkaiden elämänlaatua edistetään hanketuilla.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen osalta maaseudun kehittämisen tuista ja muutoksenhastusta säädetään *porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa* (45/2000) sekä *porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitustuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa* (175/2001). Luontaiselinkeinoja ovat luontaiselinkeinoalueella Lapin läänin pohjoisimmassa osassa harjoitettava pienimuotoinen maatalous, marjastus, metsästys ja kalastus. Koltta-alueen kehittämisestä säädetään *kolttalaissa* (253/1995).

Maatalouden rakennetuet

Maatalouden yrityskohtaiset rakennetuet eli *investointituki, nuorten viljelijöiden aloitustuki ja luopumistuki* ovat keskeisessä asemassa kehitettäessä maatalouselinkeinojen rakennetta. Yhteisöosarahoitteisena EMOTR:n ohjausrahaston varoista rakennetukea maataloilla tehtäviin investointeihin on kaudella 2000–2006 ollut mahdollista saada vain Tavoite 1 -ohjelmaan sisältyviin maatalainvestointeihin, kuten rakentamisinvestointeihin, ympäristönsuojeluinvestointeihin ja eräisiin porotalouden hankkeisiin. Muilta osin rakennetuki on ollut kansallisesti rahoitettavaa. Nuorten viljelijöiden aloitustuki helpottaa tilanpitoa aloittavan nuoren viljelijän taloudellista asemaa tilanpidon alkuvaiheessa. Kansallinen investointituki koostuu liittymisso-pimuksen artiklan 141 mukaisesta ns. vakavien vaikeuksien tuesta ja muusta kansallisesta investointituesta. Investointituilla pyritään kehittämään maatalouden rakennetta yrityskokoa kasvattamalla. Luopumistukijärjestelmällä turvataan maataloudesta tai porotaloudesta ennen varsinaista eläkeikää luopuvien viljelijöiden toimeentulo.

Maatalouden rakennetukia koskevat säännökset sisältyvät maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin (329/1999). Lain tavoitteita toteutetaan muun muassa taloudellisten tukien eli avustusten, lainojen ja korkotuen avulla, myöntämällä valtion takauksia ja suorittamalla vapaaehtoisia velkajärjestelyjä. Laki on tarkoitettu vuoden 2007 aikana korvata uudella lailla. Rakennepoliittisena toimenpiteenä tuettavaa maan käyttöä ja hankintaa koskevat säännökset ovat *maatalatalouden kehittämisrahastosta annetussa laissa* (657/1966).

Elinkeinokalatalouden tuet

Elinkeinokalatalouden kehittämiseen on yhteisöstä saatu ohjelmakaudella 2000–2006 varoja yhdestä Euroopan yhteisön rakennerahastosta, Kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä (KOR). Ohjelman hallinnoinnissa on sovellettu rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettua lakia (1353/1999). Lisäksi on sovellettu *Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annettua lakia* (1139/1994) ja maa- ja metsätalousministeriön päätöstä (1576/1994) rakennepoliittisista kalataloustuista. Kalatalouden tukeminen on liittynyt

Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelmaan ja sitä koskevaan täydennysosaan sekä Pohjois- ja Itä-Suomen Tavoite-1 -ohjelmiin. Lisäksi Ahvenanmaalla on ollut erillinen osionsa Suomen elinkeinokalatalouden rakenneohjelmassa.

Ohjelmakaudella 2007–2013 elinkeinokalataloutta tullaan rahoittamaan Euroopan kalatalousrahastosta. Kalatalousrahasto mahdollistaa tuen myöntämisen yritys- ja infrastruktuuri-investointeihin sekä elinkeinokalatalouden toimintaedellytysten parantamiseen tähtääviin kehittämissankkeisiin. Elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista säädetään seuraavalla ohjelmakaudella *Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annetussa laissa* (1447/2006). Lain menettelysäännökset perustuvat lain viittaussäännöksen perusteella *valtionavustuslakiin*.

Lautakunnan organisaatio ja menettely lautakunnassa

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa on viiden vuoden määräajaksi nimitetty lainkäyttöneuvos puheenjohtajana ja varapuheenjohtaja sekä päätoiminen sihteeri, joiden kaikkien virkojen kelpoisuusvaatimuksena on lautakunnasta annetun lain 2 §:n 2 momentin ja 5 §:n 1 momentin mukaan oikeustieteen kandidaatin tutkinto. Tasavallan presidentti nimittää lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Sihteerin nimitystoimivalta kuuluu valtioneuvostolle.

Valituslautakunnan peruskokoonpano on kolmijäseninen lautakunnasta annetun lain 2 §:n 1 momentin ja 4 §:n 1 momentin mukaan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi mukana olevalta kolmannelta, asiaryhmittäin vaihtuvalta, sivutoimiselta jäseneltä edellytetään lain 2 §:n 3 momentin mukaan lautakunnassa käsiteltävien asioiden tuntemusta. Kolmannet jäsenet, heille sijaiset ja sijaisen varapuheenjohtajalle määrää valtioneuvosto viiden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi. Jäsenillä ja heidän sijaisillaan on sama perustuslain 103 §:ssä tarkoitettu virassa pysymisoikeus kuin tuomareilla.

Asiat ratkaistaan esittelijän esityksestä lautakunnasta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan. Lisäksi lautakunnan istunnoissa on läsnä valituslautakunnan sihteeri. Lautakuntaan perustettiin vuoden 1995 lainmuutoksella päätoimiset virat myös esittelijöitä ja lautakunnan toimistohenkilöstöä varten. Lautakunnassa voi olla myös sivutoimisia esittelijöitä. Käytännössä valituslautakunnassa on ollut neljästä seitsemään esittelijää, kaksi sivutoimista esittelijää ja kaksi toimistohenkilökuntaan kuuluvaa. Esittelijän virkaan ei vaadita lain 2 §:n 4 momentin mukaan oikeustieteen kandidaatin tutkintoa, vaan siihen käy myös muu siihen soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Valituslautakunnan pää- ja sivutoimiset esittelijät nimittää valituslautakunnasta annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan valituslautakunta. Lautakunnan puheenjohtaja määrää lain 5 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sihteerin sijaisen ja nimittää muun avustavan henkilökunnan. Valituslautakunnasta annetun lain 2 §:n 6 momentin mukaan kaikki lautakunnan jäsenet ja esittelijät toimivat tuomarin vastuulla.

Osa asioista voidaan ratkaista valituslautakunnasta annetun lain 2 §:n 5 momentin perusteella myös ns. jaostossa, jonka muodostavat varapuheenjohtaja, asiantuntijajäsen tai sihteeri ja asian esittelijä. Tällaisessa kokoonpanossa käsiteltävistä asioista on säädetty valituslautakunnasta annetussa asetuksessa (141/1995). Suurin tällainen asiaryhmä, jossa asiantuntijajäsen on mukana kokoonpanossa, ovat riistanhoitopiirien päätöksistä tehdyt valitukset, jotka koskevat metsästyslupa-asioita. Ilman asiantuntijajäsentä ns. kansliajaostossa käsitellään vain prosessuaalisia ratkaisuja.

Asioiden käsittely tapahtuu pääsääntöisesti kirjallisen aineiston pohjalta ja käsittelyssä noudatetaan valituslautakunnasta annetun lain 4 §:n 3 momentin mukaan soveltuvin osin hallintolainkäyttölakia. Lautakunta voi toimittaa asian selvittämiseksi suullisen käsittelyn tai katselmuksen. Valituslautakunnalla on samanlainen velvollisuus kuin hallinto-oikeudella toimittaa suullinen käsittely yksityisen asianosaisen pyynnöstä. Suullisia käsittelyjä on ollut vain muutama vuodessa ja pyyntöjä niiden järjestämiseksi on ollut hyvin vähän. Katselmuksia on järjestetty vielä suullisia käsittelyjä vähemmän.

Lautakunnan päätöksestä peritään 100 euron käsittelymaksu (maa- ja metsätalousministeriön asetus maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan suoritteista perittävistä maksuista 1268/2004). Eräissä asetuksen 1 §:n 3 momentissa luetelluissa asiaryhmissä käsittelymaksua ei peritä, näin esimerkiksi asiassa, jossa valituslautakunnan päätöksen seurauksena on tuen korottuminen.

Hallinnollisesti valituslautakunta kuuluu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Lautakuntaa varten on oma luku valtion talousarviossa, nykyisin yhdessä vuonna 2002 toimintansa aloittaneen eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnan kanssa. Ministeriö ja sen tietopalvelukeskus huolehtivat valituslautakunnasta annetun lain 5 a §:n 2 momentin ja asetuksen 15 §:n mukaan lautakunnan lähettämö-, maksuliikenne- ja tilinpitotehtävistä, nimikirjan pitämisestä sekä tietoliikenne-, posti- ja muista vastaavista palveluista. Lautakunta huolehtii kuitenkin itse asiakirjojen kirjaamisesta ja arkistoisesta. Lisäksi mainitut viranomaiset avustavat tarvittaessa lautakuntaa toimitilojen sekä toimistokalusteiden ja -tarvikkeiden hankinnossa.

Jatkomuutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Muutoksenhaku maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen perustuu osassa asioita valituslupajärjestelmään.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 7 §:n mukaan lautakunnan päätöksiin voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä, jollei muualla laissa toisin säädetä. Asioita, joihin ei kohdistu valitusrajoituksia, ovat kalastus- ja metsästysasiat, maaseutuelinkeinotukien takaisinperinnät ja tukien maksatuksen keskeyttämiset sekä eräät muut erityistapaukset, käytännössä arviolta yhteensä noin 30–35 prosenttia lautakunnalle saapuneista asioista.

Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen muista erilaisista maatalouden tukijärjestelmiin liittyvistä asioista (maaseutuelinkeinotukien myöntäminen, tukien maksatukset) eli käytännössä suurin osa valituslautakunnan päätöksistä vaatii valitusluvan. Esimerkiksi rakennepoliittisten tukien myöntämistä koskevassa jatkomuutoksenhaussa sovellettavan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 61 §:n 2 momentin mukaan valituslupa voidaan myöntää, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhteneväisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi (ennakkopäätösperuste), asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi (virheperuste) tai valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy (intressiperuste). Maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/1992) 10 §:n 3 momentin mukaisia lupaperusteita ovat olleet vain ennakkopäätösperuste ja muu painava syy. Eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä (HE 218/2006 vp) ehdotetaan näiden valituslupaperusteiden korvaamista hallintolainkäyttölain valituslupaperusteilla. Monimuotoisissa käytännön lainkäyttötilanteissa näiden kahden edellä tarkoitetun valituslupasäännösten välinen suhde ei aina ole ollut selkeä. Lisäksi säännökset edustavat sellaista vanhempaa lainsäädäntötapaa, jossa hallintolainkäyttölain 13 §:ää (698/2005) ei vielä ole otettu huomioon. Eri lakien erilaiset vali-

tuslupaperusteet ovat myös aiheuttaneet käytännön soveltamisongelmia erityisesti niissä tilanteissa, joissa muutoksenhakusäännökset perustuvat osaksi tai kokonaan viittaussäännöksiin edellä tarkoitettuihin lakeihin.

2.1.3. Alueelliset hallinto-oikeudet

Hallinto-oikeuksien toimivalta

Alueellisten hallinto-oikeuksien toimivalta perustuu hallinto-oikeuslain (430/1999) 3 §:n mukaan erityissäännöksiin. Käytännössä hallintotuomioistuinten asiallinen toimivalta perustuu pitkälti hallintolainkäyttölain säännöksiin, joiden mukaan vain valtioneuvoston ja ministeriön päätöksistä valitetaan ainoana tuomioistuinasteena korkeimpaan hallinto-oikeuteen (hallintolainkäyttölain 7.1 §). Hallintolainkäyttölain voimaantulo marraskuussa 1996 merkitsikin, että aikaisemmin korkeimmassa hallinto-oikeudessa valtakunnallisten viranomaisten päätöksistä käsitellyt valitukset siirtyivät pääosin käsiteltäviksi ensimmäisenä asteena alueellisesti toimivaltaisessa hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeudet käsittelevät valitusten lisäksi ensimmäisenä asteena kaikki hallintolainkäyttölain 69 §:ssä tarkoitetut hallintoriita-asiat, joiden kohteena ovat julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta aiheutuvaa velvollisuutta tai oikeutta koskevat riidat. Hallintolainkäyttölain mukaan hallinto-oikeudet käsittelevät myös prosessuaaliset kantelut niissä tapauksissa, joissa hallinto-oikeus olisi samassa asiassa ensi asteen muutoksenhakutuomioistuin.

Eräät asiaryhmät on erityissäännöksin rajattu ratkaistaviksi vain yhdessä hallinto-oikeudessa. Suurimpina asiaryhminä välillinen verotus, tulliasiat ja turvapaikka-asiat on keskitetty Helsingin hallinto-oikeuteen sekä vesi- ja ympäristönsuojeluasiat Vaasan hallinto-oikeuteen. Kaikkia näitä keskittämisiä on aikanaan perusteltu oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamisella. Asiaryhmien keskittämisen taustalla on samalla ollut pyrkimys siirtää asioita aikaisemmin käsitellyt lainkäyttöhenkilöstö ja muu henkilöstö asianomaiseen hallinto-oikeuteen. Siirrot ovat tapahtuneet samalla paikkakunnalla.

Alueellinen hallinto-oikeuksien toimivalta, hallinto-oikeuksien tuomiopiirit, muodostuvat yhdestä tai useammasta *maakuntajakolain* (1159/1997) mukaisesta maakunnasta. Muutoksenhakuasioissa toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy, jollei erityislainsäädännössä ole muuta säädetty, hallintolainkäyttölain 12 §:n yleissäännöksen nojalla päätöksen tehneen alueellisen tai paikallisen viranomaisen toimialueen, päätoimipaikan sijainnin taikka viime kädessä päätöksentekopaikan perusteella. Jos kysymys on valtakunnallisen viranomaisen päätöksestä, valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy sen vuoksi, että tässä tuomiopiirissä sijaitsee pääosa päätöksessä tarkoitetusta alueesta tai kiinteistöstä taikka sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, johon päätös pääosin liittyy. Jos asiassa ei ole edellä olevat kriteerit täyttävää toimivaltaista hallinto-oikeutta, viimesijainen toimivalta on Helsingin hallinto-oikeudella.

Hallintoriita-asioissa alueellisesti toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy hallintolainkäyttölain 70 §:n nojalla vaatimuksen kohteena olevan asianomaisen kotipaikan mukaan. Yksityisen henkilön valtioon kohdistama vaatimus saadaan käsitellä myös yksityisen kotipaikan tuomioistuimessa. Viime kädessä tällainenkin asia käsitellään Helsingin hallinto-oikeudessa.

Hallinto-oikeuksien organisaatio ja menettely

Hallinto-oikeutta johtaa ylituomari. Lainkäyttöasioissa päätösvaltaa käyttävät hänen ohellaan hallinto-oikeustuomarit. Asiat ratkaistaan hallinto-oikeuksissa esittelystä. Esittelijöinä voivat toimia joko hallinto-oikeustuomarit tai hallinto-oikeussihteerit sekä oikeudellisesti yk-

sinkertaisemmissä asiaryhmissä myös notaarit. Eräissä hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentissa määritellyissä asiaryhmissä, kuten mielenterveysasiat ja lasten huostaanottoasiat, asian käsittelyyn ja päätöksentekoon osallistuu hallinto-oikeustuomareiden lisäksi kyseisen alan valtioneuvoston neljäksi vuodeksi nimittämä sivutoiminen asiantuntijajäsen.

Hallinto-oikeustuomarien yleisenä koulutuksellisenä kelpoisuusvaatimuksena on hallinto-oikeuslain 5 §:n ja *tuomarien nimittämisestä annetun lain* (205/2000) 11 §:n nojalla oikeustieteen kandidaatin tutkinto. Poikkeavat suoritetun tutkinnon kelpoisuusvaatimukset koskevat Vaasan hallinto-oikeudessa toimivia luonnontieteen tai tekniikan alaan perehtyneitä hallinto-oikeustuomareita. Nämä tuomarit osallistuvat hallinto-oikeudessa vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten asioiden käsittelyyn.

Esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksena on hallinto-oikeuslain 10 §:n mukaan oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja notaareilla puolestaan virkaan soveltuva korkeakoulututkinto. Asiantuntijajäseniltä vaaditaan hallinto-oikeuslain 8 §:n 2 momentissa eritellyin tavoin kunkin omaan asiantuntija-alaan soveltuva korkeakoulututkinto.

Hallinto-oikeus on hallinto-oikeuslain 12 §:n nojalla lainkäyttöasioissa päätösvaltainen pääsääntöisesti kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanossa. Hallinto-oikeuslain muutoksilla (699/2005 ja 675/2006) mahdollistettiin kolmen jäsenen ja esittelijän peruskokoonpanoa pienempien päätösvaltaisten kokoonpanojen käyttö hallinto-oikeuksissa tietyissä, hallinto-oikeuslaissa luetelluissa asiaryhmissä.

Hallinto-oikeuksissa asioiden käsittely tapahtuu pääsääntöisesti kirjallisen aineiston pohjalta. Asian selvittämiseksi voidaan tarvittaessa pitää suullinen käsittely tai katselmus. Jos yksityinen asianosainen sitä pyytää, hallinto-oikeuden on pidettävä suullinen käsittely. Suullisia käsittelyjä on pidetty eniten ulkomaalais- ja huostaanottoasioissa. Katselmuksia on ollut eniten ympäristö- ja rakennusasioissa. Hallinto-oikeuksissa on 2000-luvulla pidetty suullisia käsittelyjä yhteensä noin 200–250 vuosittain. Määrä on lisääntymässä, sillä vuonna 2005 suullisia käsittelyjä oli jo 515. Katselmuksia on vastaavana aikana ollut vähemmän. Enimmillään vuonna 2005 on pidetty yhteensä 119 katselmusta.

Hallinto-oikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksua muutoksenhakuasian käsittelystä 82 euroa (*tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annettu laki* 701/1993 ja valtioneuvoston asetus 1280/2005). Eräissä, lain 6 §:ssä luetelluissa asiaryhmissä, kuten sosiaaliasioissa, veroasioissa tai ulkomaalaisasioissa, oikeudenkäyntimaksua tai muitakaan asian käsittelymaksuja ei peritä. Maksuvelvollisuudesta ovat lain 7 §:n nojalla vapaat myös esimerkiksi varattomaksi todistetut henkilöt ja muutoksenhakija, jonka eduksi hallinto-oikeus muuttaa alemman viranomaisen päätöstä.

2.2. Maaseutuelinkeinoihin liittyvien tukiasioiden muutoksenhaku ja hallintotuomioistuimet Ruotsissa

Työryhmä on päättänyt mietinnössään tarkastelemaan ulkomaista vain Ruotsia. Tuomioistuinjärjestelmän yleiset rakenteet muualla Euroopassa eroavat siinä määrin Suomen vastaavista, että vertailua muissa maissa käytössä olevien järjestelmien kanssa ei ole tarkoituksenmukaista tehdä.

Ruotsissa kuntien viranomaiset eivät käsittele lainkaan maaseutuelinkeinoihin liittyviä tukiasiota. Ensiasteen hallintopäätökset tehdään Ruotsissa joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta lääninhallituksissa, joita maassa on 21. Lääninhallituksen päätöksestä voidaan hakea muutosta Jönköpingissä sijaitsevalta Maatalousvirastolta (Jordbruksverket). Maatalousvirasto on maata-

loudellisia asioita käsittelevä keskusvirasto, jonka toimialue on koko Ruotsi. Tietyissä tapauksissa, esimerkiksi tilatukijärjestelmän mukaisia tukioikeuksia ja viitemäärien vahvistamista tai niihin liittyviä tukien lakkauttamista tai takaisinperintää koskevilla asioilla, ensiasteen päätöksen tekee maatalousvirasto.

Maatalousviraston päätöksistä voidaan valittaa Ruotsin hallintolain (SFS 1986:223) nojalla hallintotuomioistuimeen. Jos ensimmäisen päätöksen asiassa on tehnyt lääninhallitus, määräytyy toimivaltainen lääninoikeus tämän lääninhallituksen sijaintipaikan mukaan. Siinä tapauksessa, että ensimmäisen päätöksen on tehnyt Maatalousvirasto, valitus tehdään Maatalousviraston sijaintipaikan hallinto-oikeuteen eli samalla paikkakunnalla toimivaan Jönköpingin lääninoikeuteen ja sieltä edelleen valitusluvalla myös Jönköpingissä sijaitsevaan kamarioikeuteen. Ylimmän asteen hallintotuomioistuin on Ruotsin hallitusmuodon (SFS 1998:1437) mukaisesti Regeringsrätten. Hallintotuomioistuimista on tarkemmin säädetty laissa yleisistä hallintotuomioistuimista (SFS 1971:289).

Ruotsissa ulosottokelpoinen maksatuspäätös on lähtökohtaisesti haettava yleisten tuomioistuinten puolelta, sillä hallinnossa tehty takaisinperintäpäätös ei samalla sisällä täytäntöönpanokelpoista ulosottoa. Tästä viimeksi mainitusta seikasta johtuu, että maataloustukiasioita käsitellään molemmissa tuomioistuinlinjoissa. Tosin suorien tulotukien osalta on erikseen säädetty EY:n suorista tuista maanviljelijöille annetun asetuksen (SFS 2004:760) 1 osan 20 §:ssä, että takaisinperintäpäätös on ulosottokelpoinen.

Ruotsin hallintoasioiden muutoksenhakujärjestelmään ei sisälly Suomen hallinnon sisäisiä lautakuntatyyppejä oikaisujärjestelmiä vastaavia elimiä, vaan lääninoikeudet (23 kpl) hoitavat ensimmäisenä tuomioistuinasteena nämä tehtävät. Lisäksi lääninoikeudet toimivat ensi asteen päätöksentekijöinä esimerkiksi lasten huostaanottoa koskevilla asioilla. Tämä näkyy luonnollisesti lääninoikeuksiin saapuvien asioiden määrässä, joiden määrä vaihteli 90 000 ja 106 000 asian välillä vuosina 2002–2005 (Domstolsverket: Domstolsstatistik 2005).

Lääninoikeuksissa kokoonpano on pääsääntöisesti lainoppinut jäsen ja kolme lautamiestä. Suuri osa asioista päätetään myös yhden tuomarin kokoonpanossa. Menettely on lähtökohtaisesti kirjallista, mutta suullisia käsittelyjä pidetään paljon. Suullinen käsittely on esimerkiksi mielenterveysasioissa pakollinen. Hallintoprosessilain 9 §:n 3 momentin mukaan suullinen käsittely pidetään, jos asianosainen sitä pyytää ja jos se ei ole tarpeetonta eikä mitkään erityiset syyt puhu sitä vastaan.

Kamarioikeuksia on Ruotsissa neljä. Päätösvaltainen kokoonpano kamarioikeudessa on kolme lainoppinutta jäsentä. Käsittely on pääsääntöisesti kirjallista ja suullinen käsittely voi täydentää tätä kirjallista käsittelyä. Kollegiaalisina muutoksenhakutuomioistuimina kamarioikeudet ovat rinnastettavissa organisaatioltaan ja päätöksentekojärjestelmältään Suomen hallinto-oikeuksiin. Suurimpana eroavuutena on se, että useimmissa asiaryhmissä jo kamarioikeuteen vaaditaan valituslupa. Kamarioikeudessa valituslupa voidaan myöntää prejudikaattiperusteen lisäksi myös jos on syytä muuttaa lääninoikeuden päätöstä. Päätös valitusluvasta tehdään kahden tuomarin kokoonpanossa. Kamarioikeuteen saapuvien asioiden määrät ovat samaa luokkaa kuin Suomessa hallinto-oikeuksissa eli vaihtelivat 22 000 ja 24 000 jutun välillä vuosina 2002–2005.

Regeringsrätteniin valitettaessa tarvitaan valituslupa, joka yleensä myönnetään vain ennakkopäätösperusteella. Käytännössä kamarioikeus jää ylimmäksi oikeusasteeksi useimmissa tapauksissa. Regeringsrättenissä asiat ratkaistaan viisijäsenisessä kokoonpanossa. Valituslupa-asiat voidaan ratkaista yhden jäsenen päätöksellä.

Valitusaika on eri vaiheissaan kolme viikkoa. Päätös on maksuton. Keskeinen säädös maatalouden tukiasioissa kansallisella tasolla on vuoden 2005 alusta voimaan tullut tilatukia sääntelevä asetus Euroopan yhteisön suorista tuista maanviljelijöille (förordning 2004:760 om EG:s direktstöd för jordbrukare).

2.3. Nykytilan arviointia

2.3.1. *Muutoksenhaku kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksiin*

Nykyisin kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksistä tehdyt muutoksenhakuvaatimukset käsitellään TE-keskuksissa hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisina hallintovalituksina. Yleisen kehityssuuntauksen mukaisesti on tällaisesta hallintoviranomaislainkäytöstä kaikkialla lainsäädännössä pyritty luopumaan, ja TE-keskuksen asema lainkäyttöviranomaisena maataloustukiasioissa on vanhan järjestelmän viimeisiä merkittäviä jäänteitä. Hallintolainkäyttölaki on lähtökohdaltaan tarkoitettu sovellettavaksi ainoastaan hallintotuomioistuinten prosessilakina. Muuhun julkisen vallan käyttöä sisältävään hallintotoimintaan on hallinnonalakohtaisten erityissäännösten ohella toissijaisena menettelytapalakina hallintolaki (434/2003), ja hallinnon sisällä päätösten virheiden oikaisu tapahtuu normaalisti oikaisu menettelyssä. Viranomaisen itse tekemän hallintolain mukaisen oikaisun lisäksi useilla hallinnonaloilla on erityissääntelyin luotu varsinaiselle muutoksenhauulle pakollinen esivaihe, oikaisuvaatimusmenettely. Oikaisuvaatimusmenettely on vähentänyt tehokkaasti valitusten määrää erityisesti sellaisissa asiaryhmissä, joissa tehdään paljon samantyyppisiä päätöksiä, kuten verotuksessa.

Maaseutuelinkeinohallinnon muutoksenhaku säännösten uudistamistyöryhmä on esittänyt muistiossaan (MMM 2004:1) luotavaksi oikaisuvaatimusmenettelyn, jossa TE-keskus voisi tehdä oikaisuvaatimuksen johdosta joko ratkaisun tai siirtää asian muutoksenhakuelimelle tekemättä itse mitään ratkaisua. Malli vastaa nykyisin vielä käytössä olevaa välillisen verotuksen oikaisuvaatimusjärjestelmää, jossa muutoksenhakukirjelmä käsitellään ensin hallinnossa oikaisuvaatimuksena, ja kirjelmä, jonka johdosta ei ole tehty vaadittuja muutoksia, siirretään ilman valittajan myötävaikutusta varsinaiselle muutoksenhakutuomioistuimelle. Tällainen oikaisuvaatimusmenettelyn ja muutoksenhaun yhdistelmä ei kuitenkaan sovi järjestelmään, jossa alueelliset hallinto-oikeudet ovat itsenäisiä, hallinnosta erillisiä tuomioistuimia. Muutoksenhakijan kannalta hänen viranomaiselle tekemänsä oikaisuvaatimuksen siirto tuomioistuimeen näyttää helposti hämmäntävältä ja sekavalta menettelyltä. Menettely saattaa synnyttää myös turhia siirtoja tilanteessa, jossa oikaisuvaatimuksen tekijä tuskin olisi katsonut oikeusturvansa vaativan enää valituksen tekemistä, jos hän olisi saanut viranomaiselta selvän kielteisen perustelun erillisellä oikaisupäätöksellä.

Uudistamistyöryhmän esittämä siirto hallintoviranomaisesta hallintotuomioistuimeen ei myöskään nopeuttaisi kokonaiskäsitelyaikaa, sillä siinäkin oikaisuvaatimuksen tekijää on kuultava (mikä vastaisi normaalisti valituksen tekemistä) sen jälkeen kun viranomaisen on annattanut lausuntonsa. Kokonaiskäsitelyaika muodostuu hallinto-oikeuden näkökulmasta pikemminkin pitkäksi, kun siihen luetaan myös oikaisuvaatimuksen käsittelyaika. Tuomioistuimen on myös toisinaan vaikea hahmottaa vielä viranomaisen lausunnon jälkeenkin, miltä osin oikaisuvaatimus on lopulta hylätty. Siirtomenettelyä, joka on toistaiseksi ollut käytössä välillistä verotusta koskevissa asioissa Helsingin hallinto-oikeudessa, on siellä pidetty tuomioistuimen voimavaroja tarpeettoman paljon sitovana menettelynä. Oikaisuvaatimusmenettely on sinänsä muutoin toteuttamiskelpoinen, jos oikaisuvaatimusmenettelystä luodaan oma menettelyvaiheensa, joka edeltää varsinaista muutoksenhakua.

2.3.2. Maaseutuelinkeinoasiat ja hallinto-oikeudet

Kaikissa maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa sovelletaan samoja hallintolainkäyttöä yleisesti koskevia säännöksiä kuin hallinto-oikeuksissakin. Myös esimerkiksi oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat samat säännökset. Käsiteltävät asiat eivät aineellisenkaan lainsäädännön osalta ole toisistaan jyrkästi erillisiä, vaan myös esimerkiksi ympäristölainsäädännöllä voi olla merkitystä lautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Hallinto-oikeuden yleisten periaatteiden sekä esimerkiksi perus- ja ihmisoikeuksien soveltamiskäytännön tunteminen ja johdonmukainen soveltaminen on tärkeää niin hallinto-oikeuksissa kuin valituslautakunnassakin.

Maatalouden ja maaseudun tukijärjestelmät muodostavat erityisen monitasoisen ja muuttuvan kokonaisuuden. Erilaisten tukivalitusten ratkaiseminen edellyttää yhteisön maataloussäädösten laajaa tuntemusta ja alati muuttuvien sekä yhteisön tukisäädösten että niitä täydentävien kansallisten tukisäädösten hallitsemista. Oikean tulkinnan varmistamiseksi ratkaisijan pitää olla selvillä myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja siinä ohella myös kansallisesta soveltamiskäytännöstä. Päätösten sisällöllisen yhtenäisyyden vaatimus on erityisesti tukiasioissa korostunut, sillä epäyhtenäinen käytäntö haittaa yhteisöoikeuden tehokasta toteutumista ja vaikuttaa haitallisesti elinkeinonharjoittajien väliseen kilpailutilanteeseen.

Yhteisöoikeuden soveltaminen ei ole vierasta hallinto-oikeuksille. Maaseudun tukijärjestelmiin kiinteästi liittyvä EU-kytkentä ei muutenkaan ole este asioiden siirtämiselle hallinto-oikeuksiin. Hallinto-oikeuksissa käsitellään ja ratkaistaan jo nyt useita erilaisia asiaryhmiä, joilla on tiivis kytkentä yhteisöoikeuteen, esimerkiksi erilaisia vero-, tulli- ja ympäristöasioita. Vuonna 2005 hallinto-oikeudet tekivät näissä asiaryhmissä noin 1 800 ratkaisua. Erityisesti tullivalitusten kohdalla kysymys on lainsäädäntöteknisesti samanlaisesta säädöspohjasta. Tullikoodeksi (neuvoston asetus ETY N:o 2913/92) ja sen soveltamisasetus (komission asetus ETY N:o 2454/93) ovat suoraan sovellettavaa erittäin vaikeaselkoista ja monimutkaista säädöstä. Tätä suoraan sovellettavaa säädöstä on myös tulkittu runsaasti yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Maaseutuelinkeinojen tukia koskevia yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuja on sen sijaan varsin vähän.

Hallinto-oikeuksissa ratkaistaan jo nyt eräitä asiaryhmiä koskevia valituksia, jotka sisällöllisesti ja oikeusongelmiltaan sekä osittain myös sovellettavilta säännöstöiltään rinnastuvat valituslautakunnassa käsiteltäviin tukimuutoksenhakuihin. Näitä ovat erityisesti muutoksenhaut, jotka koskevat muiden kuin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan *rakennerahastotutkia* (aiempi rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnosta annettu laki 1353/1999 ja sen tilalle säädetty rakennerahastolaki 1401/2006), *alue- ja kehittämistutkia* (alueiden kehittämislaki 602/2002, osittain muuttunut 1402/2006) sekä *valtionavustuksia* (valtionavustuslaki 688/2001) ja *yksityismetsätalouden rahoitusta* (kestävän metsätalouden rahoituksesta annettu laki 1094/1996, uusi metsätalouden rahoituslaki HE 177/2006 vp). Hallinto-oikeuksien toimivaltaan kuuluu ratkaista myös *yritystoiminnan tukemisesta annetun lain* (1068/2000) mukaisia valituksia. Viimeksi mainitun lain ja siis kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan piiriin on ohjelmakauteen 2007–2013 saakka kuuluneet myös muuten kuin maatilatalouden yhteydessä harjoitettuun maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin liittyvät tuet. Uudesta ohjelmakaudesta alkaen toimialat siirretään maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmiin myönnettäviksi maaseudun kehittämistukien yhteydessä. Uuden *yritystoiminnan tukemisesta annetun lain* (1336/2006) mukaisten asioiden valitustie on luonnollisesti hallinto-oikeuksilla.

Mitä tulee muihin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan käsittelemiin asioihin, niin hallinto-oikeuksissa käsitellään useita niihin muulla tavalla rinnastettavia asiaryhmiä. Tällaisia maa- ja metsätalouden asiaryhmiä hallinto-oikeuksissa ovat esimerkiksi lomituspalvelua (maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 1321/1996), metsänkäyttöä (metsälaki 1093/1996 ja laki kestävän metsätalouden rahoituksesta 1094/1996), eläinsuojelua (eläinsuojelulaki 247/1996) tai Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeuksissa myös poronhoitoa (poronhoitolaki 848/1990) koskevat asiat. Kasvinterveyden suojelemista koskevan lain (702/2003) mukaisten valitusten muutoksenhaku tapahtuu maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan, hallinto-oikeuteen valitustie on puolestaan metsän hyönteis- ja sienituhoja koskevissa asioissa (laki 263/1991). Aiemmin voimassa olleen torjunta-ainelain (327/1969) mukaisista kunnanhallituksen vesakon-torjunta-aineen lentolevitysluvista valitettiin maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Sen sijaan kasvinsuojeluaineista annetun lain (1259/2006) mukainen muutoksenhakutie on hallinto-oikeuteen. Lannoitevalmistelain (539/2006) mukainen muutoksenhakutie on valituslautakuntaan, siihen sisällöllisesti verrattavan rehulain (396/1998) kuitenkin hallinto-oikeuteen. Myös esimerkiksi maatalousverotuksella, maatilojen rakennuslupa-asioilla ja ympäristölupa-asioilla on läheistä liityntää maaseutuelinkeinoihin.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan prosessikeinot kattavat vain hallintopäätöksistä tehtyjen valitusten ja prosessuaalisten kantelujen käsittelyn. Jos hallintoviranomainen määräisi maaseutuelinkeinoasiassa veloitteen tilanteessa, jossa sen toimivalta olisikin säännelty puutteellisesti, ainoa oikeussuojakeino olisi nykyiselläänkin nostaa tehtyä päätöstä vastaan perusteettoman edun palautuskanne hallintoriitamenettelynä hallinto-oikeudessa.

Kaikki lautakunnan asiaryhmät ovat sellaisia, että ne voidaan siirtää käsiteltäviksi hallinto-oikeuksiin. Tähän johtopäätökseen maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmä tuli jo välimietinnössään 2006:7. Selvä enemmistö välimietintöön lausunnon antaneista 37 tahosta katsoi siirron mahdolliseksi. Tukiasioiden siirtoa hallinto-oikeuksiin vastustivat lausunnonantajista vain maaseutuelinkeinojen valituslautakunta, Maaseutuoikeuden seura, Uudenmaan TE-keskus, Etelä-Pohjanmaan TE-keskus, Agronomiliitto, MTK ry ja SLC. Lisäksi metsästysasioiden siirtoa vastustivat Metsästäjäin Keskusjärjestö ja Lapin riistanhoitopiiri.

2.3.3. Tuomioistuinten yhteinen laatutyö

Korkeimman hallinto-oikeuden johdolla ollaan kehittämässä hallintotuomioistuinten laatu-yhteistyötä eri muodoissaan osin vuoden 2004 alusta voimaan tulleen valtion tulosohtaus- ja tilivelvollisuus uudistuksen siivittämänä. Tällainen laaja-alainen laadunhallinnan kehittäminen oikeuslaitoksen piirissä on tärkeää, sillä se mahdollistaa myös muiden kuin määrällistä ja käsitteilyaikaa koskevien seikkojen ottamisen huomioon kehitettäessä tuomioistuinlaitosta ja arvioitaessa oikeudenhoidon vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Laatutyön ydinajatuksena on kehittää lainkäytön laatua niin, että oikeudenkäynti menettelynä ja tuomioistuimen ratkaisu kokonaisuudessaan vastaisivat yhä paremmin yhteiskunnan jäsenten tuomioistuimille asettamiin oikeusturvaodotuksiin.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan tehtäväkuva on samanlainen kuin hallintotuomioistuimissa, joten hallintotuomioistuinten yhteisestä laatutyöstä, johon yhtenä osana kuuluu myös koulutuksen järjestäminen, olisi epäilemättä hyötyä myös lautakunnalle. Koska oikeushallinto on kuitenkin organisoitu toimivaksi oikeusministeriön hallinnonalalla, myös oikeudenhoidon laadunhallintatyön on mahdollista tapahtua vain oikeusministeriön hallinnonalalla olevien tuomioistuinten kesken.

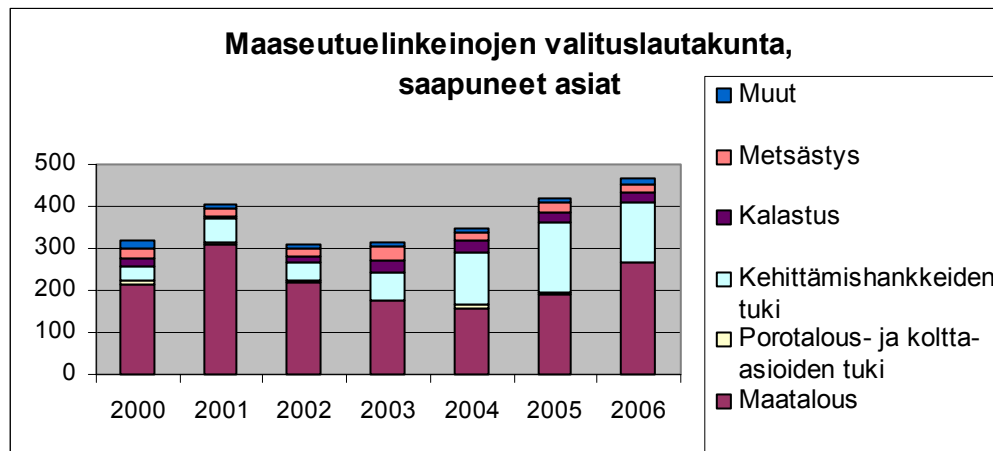
2.3.4. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan ja hallinto-oikeuksien työmäärä ja käsitelyaika

Maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan saapuneiden asioiden määrä on 2000-luvulla vaihdellut 300–400 jutun välillä ja jakautunut asiaryhmittäin seuraavasti:

Maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan saapuneet asiat

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Maataloustuki	212	311	218	175	159	190	266
Porotalous- ja kolttatuki	10	4	4	2	8	7	2
Kehittämishankkeiden tuki	37	58	45	68	123	164	141
Kalastus	18	4	15	27	27	23	22
Metsästys	25	20	19	33	22	26	23
Muut	16	7	10	10	11	9	14
Yhteensä	318	404	311	315	350	419	468

Lautakunnassa ratkaistuista asioista selvästi suurimmat asiaryhmät ovat koskeneet erilaisia tukijärjestelmiä, joissa päätöksentekijöinä ovat olleet TE-keskukset melko tasaisesti eri puolilta Suomea. Tukiasioista keskimäärin 55 prosenttia on ollut erilaisia maataloustukia ja 30 prosenttia erilaisia maaseutuelinkeinoiniin liittyviä kehittämishanketukia. Loput valituksista ovat koskeneet pääosin metsästystä ja kalastusta.

Vuodesta 2002 lautakunnan juttumäärä on lähtenyt nousuun. Nousun arvioidaan jatkuvan vuoden 2006 alusta voimaan tulleen tilatukiudistuksen myötä. Uusia muutoksenhaun kautta linjattavia kysymyksiä saattavat olla esimerkiksi erityistukioikeuksien muodostaminen ja tukioikeuksien myöntäminen kansallisesta varannosta. Myös Euroopan unionin maaseudun kehittämiseen liittyvien tukien vuoden 2007 alusta alkava uusi ohjelmakausi lisännee valituksia. Tosin tämä tapahtuu todennäköisesti ajallisesti samalla tavoin kuin aikaisemminkin ohjelmakausilla vasta myöhemmin ohjelmakauden aikana eli sen jälkeen, kun tarkastusten perusteella ryhdytään toimeenpanemaan tukien tarkistuksia. Tarkkaa arviota tulevista asiämääristä ei ole mahdollista tehdä.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan keskimääräiset käsittelyajat (4–5 kuukautta), ovat joutuisat, ja yli vuoden vireillä olleita asioita on ollut vuosittain erittäin vähän (0,5 prosentista 2,2 prosenttiin). Koska kysymys on maataloudenharjoittajan elinkeinonharjoittamiselle elintärkeistä taloudellisista intresseistä, asioiden joutuisa käsittely on välttämätöntä. Lautakunnan päätökset ovat muuttuneet erittäin harvoin korkeimmassa hallinto-oikeudessa (noin 9,5 %). Tätä arviota tehtäessä on tosin otettava huomioon, että asiaratkaisun saaminen edellyttää useimmissa tapauksissa valituslupakynnyksen ylittymistä. Ellei valituslupaa myönnetä, harkittavana on käytännössä ollut vain valituslupaedellytysten täyttyminen, eikä korkein hallinto-oikeus tällöin siis ole ratkaissut valituslautakunnan päätöksestä tehtyä valitusta. Yleisarviona voidaan todeta, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunta on selvinnyt tehtävistään asianmukaisesti.

Kahdeksaan alueelliseen hallinto-oikeuteen on 2000-luvulla saapunut vuosittain noin 20 000–24 000 valitusta. Vuonna 2005 vireille tulleista 24 076 asiasta on 10 669 kappaletta saapunut Helsingin hallinto-oikeuteen, mikä määrä on normaalia suurempi Helsingin hallinto-oikeuteen keskitettyjen autoverovalitusten poikkeuksellisen suuren määrän vuoksi. Normaalitilanteessa Helsingin hallinto-oikeuden osuus saapuneista asioista on noin 35–40 prosenttia.

Hallinto-oikeuksien keskimääräiset käsittelyajat kokonaisuutena ovat tällä hetkellä pitemmät kuin käsittelyajat maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa. Hallinto-oikeuksissa ratkaistujen keskimääräiset käsittelyajat kaikissa asiaryhmissä yhteensä ovat vaihdelleet viime vuosina 6,5 kuukaudesta 9,4 kuukauteen. Yli vuoden vireillä olleita asioita on myös enemmän kuin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa (keskimäärin noin 13 prosenttia). Toisaalta hallinto-oikeuksista esimerkiksi Turun hallinto-oikeuden vuoden 2006 keskimääräinen käsittelyaika (5,6 kk) on aivan samaa luokkaa kuin valituslautakunnankin. Lisäksi kaikki hallinto-oikeudet pystyvät käsittelemään taloudellisesti ja tuottavasti suuria asiamääriä. Henkilöstöressurssien ollessa oikein mitoitettut hallinto-oikeudet pystyvät työmenetelmien kehittämällä ja organisaation tehokkaalla johtamisella kiinnittämään huomiota erityisen kiireellistä käsittelyä edellyttävien asiaryhmien joutuisaan käsittelyyn.

2.3.5. Erityisalojen asiantuntemus tuomitsemistoiminnassa

Asiat ratkaistaan tuomioistuimissa joko useamman tuomarin kollegiossa tai yhden tuomarin päätöksellä. Oikeustieteen kandidaatin tutkinto on lainoppineen tuomarin virkoihin kelpoisuuden tuottava tutkinto. Tutkinnon on katsottu antavan ainoana tutkintona valmiuden perusteltujen oikeudellisten ratkaisujen tekemiseen, mikä on keskeinen tuomarin tehtävä. Lisäksi tuomarilta edellytetään tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 11 §:ssä määritellyn tiedollisena vaatimuksena, että hänellä on viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämä perehtyneisyys viran tehtäväalaa. Tällä määrittelyllä on pyritty avaamaan tuomarikunnan taustoja monipuolisemmiksi. Sen perusteella voidaan tarpeen niin vaatiessa nimitystilanteessa antaa painoa esimerkiksi jonkun tietyn hallinnonalan parissa hankitulle kokemukselle.

Jos tuomioistuimissa arvioidaan tarvittavan pysyvämpää jonkun erityisalan asiantuntemusta, tällaisista erityisistä kelpoisuusvaatimuksista on säädettävä erikseen lailla. Vaasan hallinto-oikeudessa osan tuomareista kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto luonnontieteen tai tekniikan alalta. Syyskuun lopussa 2006 Vaasassa oli vireillä kaikkiaan 1 736 asiaa, joista vesi- ja ympäristönsuojeluasioita oli yli puolet eli 985. Luonnontieteen ja tekniikan alan tuomareita on vuonna 2006 ollut Vaasassa kahdeksan, kaikkiaan siellä on ollut 28 tuomaria. Nämä päätoimiset tuomarit osallistuvat sinne keskitettyjen vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten asioiden käsittelyyn.

Kun erityisasiantuntemuksen tarve on vähäisempi, asia on hallinto-oikeuksien kohdalla ratkaistu sivutoimisen asiantuntijajäsenjärjestelmän avulla. Eräissä hallinto-oikeuslain 7 §:n 1 momentissa määritellyissä asiaryhmissä, kuten mielenterveysasiat ja lasten huostaanottoasiat, alueellisissa hallinto-oikeuksissa asian käsittelyyn ja päätöksentekoon osallistuu hallinto-oikeustuomareiden lisäksi kyseisen alan valtioneuvoston neljäksi vuodeksi nimittämä sivutoiminen asiantuntijajäsen. Kuhunkin asiaryhmään on valittu pääsääntöisesti yhdestä kolmeen asiantuntijajäsentä.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vesilain, ympäristönsuojelulain ja vesien hoidon järjestämisestä annetun lain mukaisten asioiden käsittelyyn sekä patenttia, hyödyllisyysmallioikeutta ja integroidun piirin piirimallia koskevien asioiden käsittelyyn osallistuu lainoppineiden jäsenten lisäksi kaksi sivutoimista asiantuntijajäsentä. Tästä säädetään *korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annetussa laissa* (1266/2006). Nämä jäsenet nimittää tasavallan presidentti neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Näissä asiaryhmissä asiantuntijajäsenen osallistuminen päätöksentekoon lainoppineiden tuomareiden ohella on katsottu tarpeelliseksi, jotta hallinto-oikeudella tai korkeimmalla hallinto-oikeudella on riittävä asiantuntemus ottaa kantaa myös teknisiin ja luonnontieteellisiin kysymyksiin taikka pakkohoidon tai -huollon lääketieteellisten edellytysten olemassaoloon. Materiaalinen asiantuntemus tukee paitsi oikeudellista päätöksentekoa myös mahdollistaa asioiden nopeamman kokonaiskäsittelyajan, jos hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden ei tarvitse alemman viranomaisen ja/tai hallintotuomioistuimen päätöksen kumotessaan palauttaa asiaa, vaan asia voidaan ratkaista loppuun.

Asioiden valmistelusta jäsenten ohella hallinto-oikeuksissa vastaavat hallinto-oikeussihteerin tai notaarin virkanimikkeellä toimivat esittelijät. Kelpoisuusvaatimuksena hallinto-oikeuslain 10 §:n mukaan esittelijän virkaan on oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja notaarin virkaan siihen soveltuva korkeakoulututkinto, mikä käytännössä useimmiten on tarkoitettu alemmaa oikeustieteellistä tutkintoa. Lähtökohtaisesti esittelijävirkaan ei siis edellytetä hallinnon minkään alueen erityisasiantuntemusta. Käytännön rekrytointitilanteessa voidaan kuitenkin yhtä lailla tuomaria kuin esittelijääkin valittaessa antaa merkitystä tietyn hallinnonalan käytännön kokemukselle, kuten viime vuosina esimerkiksi kaava-asioiden tuntemukselle. Lisäksi tuomarit ja esittelijät tekevät normaalisti hallinto-oikeuksissa työtä joihinkin asiaryhmiin erikoistuneella jaostolla ja sitä kautta työhön perehdyttämisen, jatkokoulutuksen ja ylipäättään työssä oppimisen kautta vähitellen aina erikoistuvat joihinkin asiaryhmiin. Koulutusta järjestetään sekä oikeusministeriön että tuomioistuinten itsensä toimesta. Koulutusta substanssiasioissa annetaan vuosittain sekä keskittyen eri asiaryhmiin että yleisemmin EY- ja ihmisoikeuskysymyksistä. Hallinto-oikeuksiin siirtyvistä uusista asiaryhmistä on säännönmukaisesti annettu koulutusta asioiden siirtovaiheessa.

Hallintolainkäytön prosessuaalisena peruseriaatteena on hallintolainkäyttölain 33 §:stä ilmenevä asian selvittämisvelvollisuus. Siihen perustuen tuomioistuimen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi käsittelyn tasapuolisuuden, oikeudenmukaisuuden ja asian laadun edellyttämässä laajuudessa, ja siis samalla myös siihen liittyvät erityistä asiantuntemusta vaativat seikat. Yksittäisessä asiassa erityistietämystä vaativa seikka voidaan viime kädessä selvittää esimerkiksi viranomaisilta pyydettyinä lausunnoin tai asiantuntijakuulemisella.

Eräissä asiaryhmissä asioiden keskittämistä yhteen hallinto-oikeuteen on perusteltu myös erityisasiantuntemusta paremmin takaavana ratkaisuna, kuten on tehty keskitettäessä tulliasioiden, välillistä verotusta koskevien asioiden ja turvapaikka-asioiden muutoksenhaku Helsingin hallinto-oikeuteen. Keskittäminen on kaikissa näissä asiaryhmissä liittynyt organisaatiomuutostilanteeseen ja sillä on saatu samalla varmistettua henkilöstön siirtyminen hallinto-oikeuteen. Käytännössä keskittäminen yhteen hallinto-oikeuteen saattaa valitusmäärän syystä

tai toisesta nopeasti ja ennalta arvaamatta lisääntyessä aiheuttaa vaikeaa asioiden ruuhkautumista.

Nykyisin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa on sivutoimisia asiantuntijajäseniä, joilta edellytetään valituslautakunnasta annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan lautakunnassa käsiteltävien asioiden tuntemusta. Lain esitöistä ei löydy tarkempaa määrittelyä, miksi tai millaista erityisasiantuntemusta tältä kolmannelta jäseneltä vaaditaan. Koska ennen vuoden 1995 lakiuudistusta (36/1995) kolmas jäsen oli käsiteltävän asian mukaan vaihtuva maa- ja metsätalousministeriön virkamies, tehtävään sitä kautta luonnollisesti liittyi maataloudellista asiantuntemusta.

Eläinlääkintähuoltoon liittyvien asioiden osalta kelpoisuusvaatimukseksi on erikseen säädetty yliopistollinen loppututkinto, eläinlääkärin tutkinto. Tätä lainsäädäntöä on myöhemmin muutettu siten, että eläinsuojelu- ja eläinhygienialainsäädännön nojalla annetuista päätöksistä haetaan muutosta hallinto-oikeuksilta, joissa näissä asioissa ei ole asiantuntijajäseniä. Asiantuntijussektori valituslautakunnassa koskee siis nykyisin enää lähinnä vuonna 1980 annetun eläintautilain ja sen nojalla annettujen alemmanasteisten säännösten soveltamista. Asiantuntijuus rajautuu useimmiten tapauksiin, joissa valituksen kohteena on TE-keskuksen maatalouden tuotantoeläinten käyttöä koskeva päätös. Päätös on useimmiten annettu tukiehtojen laiminlyöntien perusteella. Harvemmin kysymys on ollut esim. läänineläinlääkärin antamaa maahan tuotua eläintä koskevasta päätöksestä. Tällaisia asioita on ollut yhdestä neljään juttua vuodessa viime vuosina. Asiantuntijajäsenjärjestelmää ei ole syytä säilyttää näissä asioissa.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisia asioita samoin kuin muitakin porotaloutta ja muita Lapin läänin varsinaisia luontaiselinkeinoja koskevia EU-osarahoitteisia ja kansallisia tukiasioita nykyisin käsittelevä lautakunnan asiantuntijajäsen on siviiliammattiltaan toimittaja ja kalastaja. Tämän jäsenen asiantuntijuuden käyttö on valtioneuvoston nimityspäätöksellä kohdistettu näihin omaksi ryhmäkseen erottuviin, lähinnä Ylä-Lapin asioihin. Hänellä on kuvattu olevan laaja alueen erityisolosuhteiden tuntemus ja käytännön tasolle saakka kalastuksessa ja poronhoidossa ulottuva kokemus, joka helpottaa kyseisiä asioita koskevan, osittain aukollisen, säännösten soveltamista. Näitä asioita on vuosittain ollut noin 5-10 juttua. Toisaalta esimerkiksi poronhoidosta Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeuksissa on jo asiantuntemusta, sillä niissä käsitellään jo nykyisin ilman asiantuntijajäseniä poronhoitoa koskevia asioita. Jos valitustie näissä asioissa ohjataan esimerkiksi Rovaniemen hallinto-oikeuteen, asiantuntijajäsenjärjestelmää ei näissä asioissa ole välttämättä tarpeen säilyttää.

Muihin lautakunnan toimivaltaan kuuluvien asioiden (yli 90 prosenttia lautakunnassa käsiteltävistä asioista) käsittelyyn ja ratkaisemiseen osallistuvat asiantuntijajäsenet ja heidän sijaisjäsenensä ovat nykyisin kaikki oikeustieteellisen koulutuksen saaneita. Heidän erityisasiantuntemuksensa on joko kokemuseräistä tai koulutuksellista maataloudellista asiantuntemusta. Tosiasiallisesti tällaiselle asiantuntemukselle on lautakunnassa ollut hyvin vähän tarvetta yhteisöaloiteohjelmiin liittyvissä asioissa, useimmissa kalastus- ja metsästysasioissa ja muissa lukumääräisesti suhteellisen pienissä asiaryhmissä, kuten Metsähallituksen ja metsäkeskusten tietyt viranomaispäätökset. Näissä asioissa kolmannen jäsenen rooli on ollut toimia kokoonpanossa lainoppineena jäsenenä tavanomaiseen tapaan. Asiantuntijuuden tarpeen on kuvattu käytännössä kohdistuvan maataloudelliseen tietämykseen ja olevan suurinta ns. yhteisen maa- ja puutarhatalouden tukijärjestelmiä ja kansallisen tulotukijärjestelmän mukaisia asioita koskevissa valituksissa. Näiden asioiden osalta tulee harkita, kuinka tarvittava maataloudellinen tietämys parhaiten varmistetaan hallinto-oikeudessa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

3.1.1. Tavoitteet

Vallitsevien kehittämistavoitteiden mukaisesti hallintolainkäyttö osana muuta lainkäyttöä kuuluu kaikilta osin oikeusministeriön hallinnonalalla toimiville tuomioistuimiksi organisoituille itsenäisille ja riippumattomille tuomioistuimille, hallinto-oikeuksille. Maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhakujärjestelmä poikkeaa näistä periaatteista. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksistä valitetaan TE-keskuksiin ja valitukset käsitellään siellä hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä. Lisäksi kaikissa maaseutuelinkeinoasioissa on ensimmäinen varsinaisen hallinnon ulkopuolinen muutoksenhakuinstanssi lautakuntatyypinen elin. Jo maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaa luotaessa maa- ja metsätalousvaliokunta piti mietinnössään (MmVM 18/1992 vp) varteenotettavana kehittämisvaihtoehtona sitä, että maaseutuelinkeinohallintoon kuuluvissa asioissa hallintoviranomaisten päätöksistä valitettaisiin ensi asteen hallintotuomioistuihin.

Kysymys maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaun uudelleen järjestämisestä on noussut esille useissa myöhemmissä kehittämishankkeissa. *Hallintotuomioistuintoimikunta* ehdotti mietinnössään (KM 1997:4), että maaseutuelinkeinojen valituslautakunta lakkautettaisiin ja että sen käsittelemät asiat siirrettäisiin käsiteltäviksi alueellisesti toimivaltaisissa hallinto-oikeuksissa. Myös *tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea* esitti mietinnössään (KM 2003:3) tavoitteeksi, että lainkäyttöä harjoittavista muutoksenhakulautakunnista luovutaan ja niissä olevat asiat siirretään hallintotuomioistuihin. Korkein hallinto-oikeus on maaliskuussa 2003 tekemässään esityksessä valtioneuvostolle hallintolainkäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi kiinnittänyt myös maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan asemaan huomiota. Esityksessä on katsottu, että lautakunnan käsittelemät asiat tulisi ohjata hallinto-oikeuksiin.

Vaikka maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan itsenäisyyttä ja riippumattomuutta ei enää lainsäädännölliseltä kannalta voida asettaa kysymyksenalaiseksi, valittajan näkökulmasta muutoksenhakuelin saattaa edelleen näyttäytyä osana maataloushallintoa eikä niinkään riippumattomana tuomioistuihin rinnastettavana lainkäyttöelimenä. Tämä siitä syystä, että lautakunta kuuluu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ja sen jäsenistä osa on maa- ja metsätalousministeriön virkamiehiä.

Uudistuksen tavoitteena on edistää hallintoasioiden muutoksenhakujärjestelmän yhtenäisyyttä ja selkeyttä hallintolainkäyttöä. Samalla vahvistetaan hallintolainkäytön yleisten oikeusperiaatteiden yhtenäistä soveltamista. Uudistuksella luodaan maaseutuelinkeinoasioiden hallinnon sisäiseksi muutoksenhakumenettelyksi oikaisuvaatimusmenettely ja varsinainen lainkäyttötoiminta siirretään osaksi muuta oikeuslaitosta. Samalla erilaisten tukiasioiden käsittely yhdenmukaistuu.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan tapahtuvan muutoksenhaun etuna on pidetty asioiden nopeaa käsittelyä, päätösten yhdenmukaisuutta ja lautakunnan erityisasiantuntemusta. Uudistuksen toteuttamisessa on pyritty ottamaan huomioon nämä kriteerit ja valitsemaan vaihtoehto, jonka voidaan arvioida parhaiten takaavan valittajien oikeusturvan toteutumisen. Uudistuksen käytännön toteutuksessa tulee mahdollisuuksien mukaan turvata myös lautakunnan nykyisen henkilöstön asema. Perustuslain 21 §:n säännökset täyttävän oikeudenkäyntimenettelyn joutuisuuden varmistamiseksi tulee huolehtia tarvittavista voimavarojen siirroista hallinto-oikeuksiin ja henkilöstön perehdyttämisestä uusiin asiaryhmiin.

3.1.2. *Toteuttamisvaihtoehdot*

Päälinjaukset

Oikaisuvaatimusmenettely työvoima- ja elinkeinokeskuksissa

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten tekemiin tukipäätöksiin voitaisiin jatkossa hakea muutosta oikaisuvaatimusmenettelyssä. TE-keskukset antavat muutoksenhakuvaatimukseen, kuten aikaisemminkin, yksilöidyn ja perustellun päätöksen. Hallintolain (434/2003) 6 luvun edellyttämät menettelytavat soveltuvat oikaisuvaatimuksen käsittelyyn hallintolainkäyttömennettelyä paremmin. Esimerkiksi vaatimus suullisen käsittelyn järjestämisestä tarkoittaa oikaisuvaatimuksen käsittelyn yhteydessä hallintolain mukaista mahdollisuutta asian suulliseen selvittämiseen, mikä on menettelynä huomattavasti hallintolainkäyttölaissa tarkoitettua suullista käsittelyä joustavampi. Asianosaiselle on hallintolain 37 §:n mukaan varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi ja kirjallinen menettely tuottaa hänelle kohtuuttomia vaikeuksia. Oikaisuvaatimusmenettelyssä esitetyt perusteet eivät sido asian mahdollista myöhempää muutoksenhakukäsittelyä.

Uudessa laissa luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista (1440/2006) oikaisuvaatimusmenettely on jo säädetty käytettäväksi haettaessa muutosta kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen. Ehdotettu uudistus on linjassa jo aloitetun uudistamistyön kanssa.

Muutoksenhaku hallinto-oikeuksiin

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvat asiat (eriteltyinä kohdassa 2.3.4.) siirretään hallinto-oikeuksien toimivaltaan kuuluviksi. Muutoksenhakutien hajauttamisen maaseutuelinkeinoasioissa on sekä oikeusturvaa tarvitsevien muutoksenhakijoiden läheisyysperiaatteen että alueellisten hallinto-oikeuksien tasapuolisen kehittämisen kannalta perusteltua, joten hajauttaminen on syytä tehdä mahdollisimman laajana. Metsästys- ja kalastusasiat, kasvinuojeluasiat, eläintautiasiat sekä Metsähallituksen päätösvaltaan kuuluvat viranomaisasiat ja yhteisäluelain mukaiset asiat ovat tavanomaisia kansallisiin säädöksiin perustuvia hallintoasioita, joita koskevat muutoksenhaut soveltuvat hyvin käsiteltäviksi ensi asteena kaikissa alueellisesti toimivaltaisissa hallinto-oikeuksissa.

Mitä tulee erilaisiin maaseutuelinkeinoihin liittyviin tukiasioihin, niin kaikissa hallinto-oikeuksissa käsitellään ja ratkaistaan jo nyt edellä kohdassa 2.3.2. kuvatuin tavoin kehittämishanketukiin rinnastettavia tukiasioita. Kaikki hallinto-oikeudet ovat siis jo tähän mennessä käsitelleet vastaavia tukiasioita, joten asioiden hajauttaminen ei vaaranna valittajien oikeusturvaa. Asioiden hajauttaminen edesauttaa myös asioiden nopeaa käsittelyä, kun toimivaltaisia muutoksenhakuasteita on kahdeksan.

Sen sijaan varsinaiseen maatilatalouden harjoittamiseen liittyvät tuet edellyttävät erityistä maataloudellista asiantuntemusta. Tämä erityisalan asiantuntemus on katsottu voitavan parhaiten varmistaa keskittämällä näiden asioiden valitustie yhteen hallinto-oikeuteen. Näin varmistetaan samalla parhaiten näissä asioissa erityisen tärkeäksi koettu oikeuskäytännön yhtenäisyyden säilyminen. Näiden asioiden keskittämistä yhteen hallinto-oikeuteen kannattivat myös useat työryhmän välimietintöön lausunnon antaneista tahoista.

Valittaessa keskitettävien asioiden muutoksenhakuinstanssiksi sopivaa hallinto-oikeutta on kiinnitetty huomiota sekä alueellisiin että toiminnallisiin perusteisiin. Toiminnallisesti on tärkeää

keää, että hallinto-oikeus ei ole liian pieni, sillä pieni yksikkö voi olla helposti haavoittuva silloin, kun henkilöstössä tai saapuvien asioiden määrässä tapahtuu yllättäviä muutoksia. Toisaalta suuressa yksikössä tuomioistuimen sisäinen hallinto saattaa muodostua raskaaksi ja vaatia suhteettoman suuren osan henkilöstön työpanoksesta. Valmistelussa on toiminnallisesti parhaiksi arvioitu keskikokoiset Turun, Hämeenlinnan ja Vaasan hallinto-oikeudet. Vuonna 2005 tuottavuus on ollut parasta Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa (52 ratk.asiaa/htv) ja keskimääräinen käsittelyaika paras Turun hallinto-oikeudessa (31.12.2005 6,3 kk; 30.6.2006 5,6 kk). Keskimääräiset käsittelyajat ovat toisaalta lyhentymässä kaikissa hallinto-oikeuksissa.

Alueellisia perusteita arvioitaessa on tutkittu toisaalta tukea hakeneiden tilojen sijoittumista Suomessa ja toisaalta eri TE-keskusten päätöksistä tehtyjen valitusten alueellista jakaumaa. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen tekemästä taulukosta 'Vuonna 2005 tukea hakeneet tilat TE-keskuksittain' käy selville aktiivimaatilojen määrä hallinto-oikeuksittain:

	suomenkielisiä	ruotsinkielisiä	yht.
Helsinki	2 939	1 462	4 401
Turku	11 509	420	11 949
Hämeenlinna	13 523	3	13 536
Kouvola	4 300	23	4 323
Kuopio	11 008	1	11 009
Vaasa	10 655	3 801	14 456
Oulu	6 897		6 897
Rovaniemi	1 924		1 924
Ahvenanmaa		602	602
Yhteensä	62 775	6 312	69 087

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta saadussa tilastossa näkyy puolestaan lautakunnalle viime vuosina TE-keskusten päätöksistä (n. 90 % kaikista lautakunnan asioista) tehtyjen valitusten jakauma sijoitettuna hallinto-oikeuksien tuomiopiireihin:

	2003	2004	2005
Helsinki	33	26	42
Turku	65	57	82
Hämeenlinna	46	50	70
Kouvola	15	16	22
Kuopio	52	43	31
Vaasa	26	33	44
Oulu	31	36	30
Rovaniemi	16	17	26
Ahvenanmaa	1		
Yhteensä	285	278	347

Tilastojen valossa aktiiviviljelijöistä 2/3 on sijoittunut Turun, Hämeenlinnan, Kuopion ja Vaasan hallinto-oikeuksien tuomiopiirien alueille. Eniten valituksia maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan on saapunut niiden TE-keskusten päätöksistä, jotka sijaitsevat Turun ja Hä-

meenlinnan hallinto-oikeuksien tuomiopiireissä.

Helsingin hallinto-oikeuteen ei ole mahdollista siirtää yhtään uutta tämänsuuruista (edellä arvioitu noin 300 juttua/vuosi) asiaryhmää, sillä syksyllä 2006 Helsingissä on vireillä jo yli 45 % kaikista hallinto-oikeuksien asioista.

Kokonaisuutena arvioiden keskitetty asiaryhmä on perustelluinta siirtää Hämeenlinnaan. Sen tuomiopiirissä on paljon maataloudenharjoittajia, ja sen alueelta on samoin saapunut paljon valituksia lautakuntaan. Tämä linjaus on tehty ajatellen myös lautakunnan nykyistä henkilöstöä, sillä hyvät liikenneyhteydet Hämeenlinnaan edistävät todennäköisesti paremmin myös henkilöstön siirtymishalukkuutta.

Muutoksen jälkeen Hämeenlinnan hallinto-oikeuden toimialueeseen tietyn asiaryhmän kohdalla tulisi kuulumaan koko maa. Tilanne olisi poikkeus hallinto-oikeuslain 2 §:n nojalla annetun valtioneuvoston päätöksen (VNp 490/1999) mukaisesta hallinto-oikeuksien tuomiopiirijaoista, missä Hämeenlinnan hallinto-oikeuden tuomiopiiriksi on määritelty Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Keski-Suomen maakunnat. Tästä peruslähdekohdasta johtuen Hämeenlinnan hallinto-oikeus on kielilain 6 §:n mukaan yksikielinen viranomaisena. Kun toimialue muuttuu osittain valtakunnalliseksi, tuomioistuimesta tulee tältä osin samalla kaksikielinen.

Jo nyt Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa käsitellään ruotsinkielisiä Etelä-Suomen lääninhallituksen päätöksistä tehtyjä valituksia. Käytännössä hallinto-oikeudessa on huolehdittu ruotsinkielisen taidon ylläpitämisestä, mutta katsottu hallinto-oikeus kuitenkin yksikieliseksi viranomaiseksi tuomiopiirijaon mukaisesti.

Kaksikielisen viranomaisen tulee suoritua kaikista kielellisistä velvollisuuksistaan molemmilla kielillä, suomeksi ja ruotsiksi, ilman ulkopuolista käännös- tai tulkkausapua (*kielilaki* 423/2003). Kielilain 12 ja 13 §:n mukaan hallintoasian ja hallintolainkäyttöasian käsittelykieli määräytyy samalla tavalla, mutta hallintoasiassa tehty käsittelykieltä koskeva ratkaisu ei sido hallintotuomioistuinta. Hallintoasian käsittelykielenä on kaksikielisessä viranomaisessa asianosaisen kieli. Jos asianosaiset ovat erikielisiä tai jos kaikki asianosaiset eivät asian vireille tullessa ole viranomaisen tiedossa, viranomaisena päättää käytettävästä kielestä asianosaisen oikeutta ja etua silmällä pitäen. Jos kielivalintaa ei voida tehdä tällä perusteella, käytetään viranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kieltä. Yksikielisessä viranomaisessa käytetään viranomaisen kieltä käsittelykielenä hallintoasiassa, jollei viranomaisena asianosaisen oikeutta ja etua silmällä pitäen päätä toisen kielen käyttämisestä. Kielilain 13 §:ssä säädetään lisäksi erikseen hallintoriita-asian käsittelykielen määräytymisestä. Kaksikielisessä tuomioistuimessa hallintoriita-asia, jossa ovat vastakkain viranomaisena ja yksityinen, käytetään asian käsittelykielenä asianosaisena olevan yksityishenkilön kieltä. Maksuttoman tulkkauksen järjestämisestä tilanteesta, jossa jollakulla on lain mukaan oikeus käyttää omaa kieltään, mutta asian käsittelykieli on toinen, säädetään kielilain 18 §:ssä. Maksuton tulkkaus järjestetään, jos viranomaisena ei itse huolehdi tulkkauksesta.

Kielilain 19 §:n mukaan hallintotuomioistuimen päätös laaditaan asian käsittelykielillä. Tuomioistuimen päätös annetaan yksikielisenä. Asian valmisteluun ja käsittelyyn liittyvät asiakirjat voidaan tuomioistuimen harkinnan mukaan laatia osaksi suomeksi ja osaksi ruotsiksi. Ilmoituksissa, kutsuissa ja kirjeissä, jotka lähetetään asianosaiselle, kaksikielisen viranomaisen tai tuomioistuimen on käytettävä asian käsittelykielestä riippumatta vastaanottajan kieltä, jos se on tiedossa tai kohtuudella selvitettävissä. Kielilain 20 §:n mukaan, jos päätös on laadittu toisella kielellä kuin asianosaisen kielellä, asianosaiselle on annettava pyynnöstä maksuton virallinen käännös päätöksestä siltä osin kuin asia koskee hänen oikeuttaan, etuaan tai velvollisuuttaan.

Kaksikielisessä viranomaisessa tai tuomioistuimessa yhteydenotoissa asiakkaisiin tulee käyttää näiden kieltä ja yleisölle osoittaa käyttävänsä molempia kieliä. Kaikki ulospäin tapahtuva tiedottaminen eli ilmoitukset, kuulutukset, julkipanot ja muut yleisölle annettavat tiedotteet tulee antaa molemmilla kielillä.

Virkamiesten kielitaitovaatimukset ovat jonkin verran erilaisia kaksikielisessä ja yksikielisessä viranomaisessa. Perussäännökset asiasta ovat *julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa* (424/2003).

Tuomareiden suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 12 §:ssä. Sen mukaan tuomariksi nimitettävällä tulee aina olla tuomioistuimen tuomiopiirin väestön enemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito ja toisen kielen osalta tyydyttävä suullinen taito. Lisäksi yksikielisessä tuomioistuimessa edellytetään toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa ja kaksikielisessä toisen kielen tyydyttävää kirjallista taitoa. Käytännössä tuomarin virkaan yleisenä kelpoisuusvaatimuksena vaadittavaan oikeustieteen kandidaatin tutkintoon sisältyy yhtenä suorituksena valtionhallinnon kielitutkinto, joka vastaa vaatimustasoltaan korkeampaa, kaksikielisessä viranomaisessa vaadittavaa kielitaitoa. Esittelijöiden kohdalla tilanne on sama, kelpoisuusvaatimukset määräytyvät julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 6 §:n 1 momentin nojalla.

Käytännössä tilanne ei kuitenkaan tuomareiden ja esittelijöidenkään osalta ole tosiasiallisen kielitaidon osalta ongelmaton. Säädetessä tuomareiden nimittämislakia lakivaliokunta totesi mietinnössään (LaVM 3/2003), että perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan lailla turvataan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Valiokunnan mukaan siihen, että tuomioistuimiin saadaan riittävästi ruotsin kielen taitoisia tuomareita, tuli kiinnittää huomiota. Tähän velvoittaa myös julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 3 §, jonka mukaan aina virkaa täytettäessä on varmistauduttava siitä, että palvelukseen otettavalla on työtehtävien edellyttämä kielitaito. Kielellisten oikeuksien tosiasiallisen toteutumisen kannalta lakivaliokunnan mukaan vielä keskeisempi on saman lain 2 §, jonka mukaan viranomaisen on koulutusta järjestämällä ja muilla henkilöstöpoliittisilla toimilla huolehdittava siitä, että sen henkilöstöllä on riittävä kielitaito viranomaisen tehtävien hoitamiseksi.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivalta ulottuu tulotukiasioissa erityissääntelyn perusteella Ahvenanmaan lääninhallituksen päätösten osalta myös Ahvenanmaan maakuntaan. Siirrettäessä valitustie hallinto-oikeuksiin, toimivaltainen hallinto-oikeus on lähtökohtaisesti *Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annetun lain* (547/1994) mukaan sikäläinen hallinto-oikeus. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy kuitenkin viime kädessä hallintolainkäyttölain toimivaltaista hallinto-oikeutta koskevien säännösten perusteella tai jonkun valtakunnan lainsäädännössä olevan erityisen toimivaltasäännöksen mukaan. Siltä osin kuin muutoksenhakuinstanssiksi tukiasioissa säädetään yksinomaan Hämeenlinnan hallinto-oikeus, myös Ahvenanmaan lääninhallituksen päätöksistä tehdyt valitukset ohjautuisivat sinne. Maatalouden harjoittajia on Ahvenanmaalla vain noin 600 ja valituksia sieltä maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan ei viime vuosina ole saapunut juuri lainkaan. Ahvenanmaan osalta on perusteita läheisyysperiaatteen mukaisesti säätää erityissäännöksellä valitustie ohjautumaan Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

Erityisasiantuntemus

Edellä kohdassa 2.3.5. asiantuntemuksen tarpeen lautakunnassa on käytännössä kuvattu liittyvän maataloudelliseen tietämykseen ja niihin tukiasioihin, jotka ehdotuksen mukaan keskitettäisiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Keskitämisen mahdollistaa sen, että Hämeenlin-

nan hallinto-oikeudessa olisi mahdollista kiinnittää jatkossa erityistä huomiota näiden asioiden erityisasiantuntemukseen. Muutoin erityisasiantuntemus pysyvänä järjestelmänä on hallinto-oikeuksien nykyisen käytännön mukaan liitetty aina asian ratkaisijoihin ja heidän kelpoisuuksiensa. Laissa on joko päätoimisille hallinto-oikeustuomareille määrätty erityinen yliopistotutkintovaatimus taikka luotu jonkin teknisen, luonnontieteellisen tai lääketieteellisen kysymyksen osalta sivutoimisten jäsenten järjestelmä.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluva maatalouden tukijärjestelmä on kiistatta monimutkainen ja muuttuva juridinen kokonaisuus. Siihen sisältyvät maataloudellista tietämystä vaativat kysymykset liittyvät kuitenkin yhteen elinkeinonhaaraan, maatalouselinkeinon. Hallinto-oikeuksissa ratkaistaan nykyisin jo muiden elinkeinoalojen tukijärjestelmiä koskevia valituksia, jotka pitkälti rinnastuvat valituslautakunnassa käsiteltäviin maaseudun tukijärjestelmiin liittyviin asioihin. Maataloudellista asiantuntemusta tarvitaan puolestaan maatilaverotuksen yhteydessä. Näitä lautakunnan toimivaltaan nykyisin sisältyviä asiantuntijuusvaatimuksia on vaikea pitää sen tyyppisinä, että niiden perusteella lautakunnan asiantuntijajäsenjärjestelmää olisi syytä siirtää hallinto-oikeuksiin taikka luoda tuomarin virkoihin sidottuja erityisiä kelpoisuusvaatimuksia. Ne saattaisivat jopa synnyttää ajatuksen intresiedustajasta, mikä on vieras lähtökohta hallinto-oikeuksissa. Samalla tällainen ratkaisu heikentäisi luottamusta riippumattomaan ja puolueettomaan hallintotuomioistuimeen. Lautakunnan asiantuntijajäsenet tukiasioissa ovat oikeustieteellisen koulutuksen saaneita.

Yhteiskunnallinen kehitys on kulkemassa siihen suuntaan, että oikeuslaitoksessa lainkäyttötoimintaa harjoittavilta edellytetään yhä kasvavassa määrin erikoistumista tiettyihin asiaryhmiin. Erikoistumisedellytystä ei välttämättä sidota enää virkojen muodollisiin kelpoisuusehtoihin, vaan tavoitetta edistetään joustavammin menettelyin eli rekrytoinneilla ja koulutuksella.

Rekrytoitaessa eri hallinto-oikeuksiin henkilöitä jaostolle, jossa maaseutuelinkeinoasioista tehtyjä valituksia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin, tulisi käytännössä aina kiinnittää erityistä huomiota hakijoiden maataloudelliseen perehtyneisyyteen. Samoin tulisi olla asianlaita nimistylanteessa. Edelleen käytännössä tietyn jaoston piirissä erityisesti muutamat tuomarit ja esittelijät tulisivat erikoistumaan nimenomaan maaseutuelinkeinoasioihin. Selvää on, että valitaan mikä vaihtoehto tahansa, niin maaseutuelinkeinojen asiasiirron tapahtuessa pitää joko oikeusministeriön tai korkeimman hallinto-oikeuden toimesta antaa kaikille hallinto-oikeuksille niihin tulevista uusista asiaryhmistä koulutusta. Myöhempi koulutus voidaan järjestää joko korkeimman hallinto-oikeuden laatutyöhön liittyvänä tai oikeusministeriön vuosittaisen koulutuksen osana. Lisäksi yksittäisessä lainkäyttöasiassa erityistietoa vaativa kysymys on mahdollista selvittää jatkossakin esimerkiksi lausunnotmenettelyllä.

Maataloudellista asiantuntemusta hallinto-oikeudessa voitaisiin lisätä perustamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen erityisiä valmistelijan virkoja. Tällä ratkaisulla mahdollistettaisiin samalla lautakunnan kahden maatalous- ja metsätieteen maisterin tutkinnon suorittaneen esittelijän siirto päätoimisiin virkoihin hallinto-oikeuteen. Järjestelyllä ei muutettaisi hallinto-oikeuden esittelyjärjestelmää, vaan kaikki asiat ratkaistaisiin edelleen esittelystä hallinto-oikeuslain 18 §:n mukaisesti. Esittelijänä toimisi yksi ratkaisukokoonpanon tuomareista ja valmistelija toimisi tämän esittelevän tuomarin apulaisena. Koska järjestelmä luotaisiin pysyväksi ja kysymyksessä olisi lainkäyttötehtäviä suorittavista henkilöistä, tarvittavat säännökset asiasta pitäisi ottaa hallinto-oikeuslakiin.

Vaihtoehtoiset keinot

Oikaisumenettely valituslautakunnassa

Työryhmässä on lyhyesti arvioitu myös vaihtoehtoa, jossa maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta kehitettäisiin asiaryhmissään valtakunnallinen oikaisulautakunta. Tämä vaihtoehto olisi kuitenkin toteuttamiskelpoinen ainoastaan, mikäli samalla haluttaisiin eriyttää valvontatarkastuksia suorittavat TE-keskukset muutoksenhakutiestä. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta haettaisiin tällöin suoraan oikaisua myös kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksiin. Tällaisen vaihtoehdon toteuttaminen ei sisälly työryhmän toimeksiantoon. Muutoinkin tarkoituksenmukaisin oikaisuvaatimusmenettely on arvioitu voitavan luoda nykyresurssein TE-keskuksiin.

Muutoksenhaku hallinto-oikeuksiin

Yhtenä pohdinnan alaisena vaihtoehtona on ollut, että kaikkien maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhakutie hajautettaisiin kaikkiin hallinto-oikeuksiin. Vaihtoehto olisi paras hallinto-oikeuksien tasapuolisen kehittämisen kannalta. Samoin valittajien läheisyysperiaate toteutuisi tässä vaihtoehdossa parhaiten. Lautakunnan henkilöstölle vaihtoehdosta ei olisi etua, sillä siinä myös henkilöstö jouduttaisiin hajauttamaan eri hallinto-oikeuksiin. Tästä vaihtoehdosta valmistelussa luovuttiin, koska katsottiin maataloudellisen erityisasiantuntemuksen ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden vaativan maataloustukiasioissa näiden asioiden valitustien keskittämistä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Edelleen valmistelun kuluessa on maataloustukiasioden osalta esitetty vaihtoehto, että ne voitaisiin jakaa yhden hallinto-oikeuden sijasta kahteen hallinto-oikeuteen juttumäärän tasaimiseksi, jolloin alueellisen tasavertaisuuden vuoksi toinen toimivaltainen hallinto-oikeus olisi Oulun tai Rovaniemen hallinto-oikeus. Tämä vaihtoehto eroaisi kuitenkin tähänastisesta hallinto-oikeuksien kehittämislinjasta, jossa on painotettu enemmän hallinto-oikeuden toimintakykyisyyttä ja asiantuntemusta kuin alueellisia sijaintitekijöitä. Edellä toteutettavaksi valittu vaihtoehto, jossa noin puolet jutuista jaetaan ja puolet keskitetään, jakaa käytännössä juttumäärää hyvinkin tasaisesti eri puolille maata. Lisäksi siinä on kahden hallinto-oikeuden mallin tavoin otettu huomioon eräiden tukiasioden luontainen liittyntä Lappiin, sillä porotalouden, luontaiselinkeinojen ja kolttäväestöön liittyvien tukien muutoksenhakutie ohjattaisiin Rovaniemen hallinto-oikeuteen, missä jo nykyisinkin yhtenä asiaryhmänä ovat poronhoitoon liittyvät asiat.

Erityisasiantuntemus

Valmistelussa on tuotu esiin myös se vaihtoehto, että maataloudellinen asiantuntemus Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa varmistettaisiin samoin keinoin kuin hallinto-oikeuksissa ylipäätään tehdään muissakin asiaryhmissä kohdassa 2.3.5. kuvatuin tavoin. Uudenlaisen sivutoimisen asiantuntijaryhmän luomiseen nyt kysymyksessä olevan organisaatiomuutoksen yhteydessä ei ole katsottu olevan erityistä tarvetta.

3.2. Keskeiset ehdotukset

3.2.1. *Laki maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaku-uudistuksen voimaannaposta*

Uuden muutoksenhakujärjestelmän säätäminen maaseutuelinkeinoasioihin aiheuttaa muutoksia useisiin maaseutuelinkeinoasioita koskevien lakien muutoksenhakusäännöksiin. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annettu laki (1203/1992) kumottaisiin, jolloin sen pe-

rusteella maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annettu asetus (141/1995) kumoutuisi samalla.

Lakiteknisistä syistä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää uusien säännösten voimaantulosta erillisellä lailla, missä samalla säädetään myös tarvittavista siirtymävaiheen järjestelyistä. Laissa säädettäisiin voimaantulevista ja kumottavista säädöksistä, menettelystä TE-keskuksissa, maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä sekä maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan henkilöstön siirtymisestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 39 §:n ja luopumiseläkelain (16/1974) 23 §:n mukaan tiettyihin kunnan viranomaisen tai maaseutupiirin (nykyinen TE-keskus) eläkelaitokselle antamiin sitoviin lausuntoihin eläkkeen saamisen edellytyksistä saa hakea muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Sukupolvenvaihdoksen on kuitenkin pitänyt tapahtua jo ennen vuotta 1996 ja maatalouden harjoittamisesta luopumisen ennen vuotta 1993, joten eläkepäätöksiä ja niihin liittyviä lausuntoja ei enää tehdä. Nykyisin voidaan tehdä vain eläkkeen maksua koskevia päätöksiä, jotka tekee MELA, ja joista valitetaan eläkelautakuntaan. Selvyyden vuoksi molemmat säännökset olisi syytä nyt kumota.

Asetuksentasoisista muutoksenhakusäännöksistä eläintautiasetuksen 17 § kumottaisiin tässä yhteydessä, samalla kun sitä vastaava muutoksenhakusäännös siirrettäisiin lakitasolle eläintautilakiin uudeksi 23 a §:ksi.

3.2.2. Muut lainmuutokset

TE-keskuksissa muutoksenhakumenettely muuttuisi oikaisuvaatimusmenettelyksi. Kuten muussa erityislainsäädännössä, oikaisuvaatimusmenettelyä säännellään myös tässä tapauksessa lähinnä asian vireillepanonäkökulmasta. Muutoin myös TE-keskusten oikaisuvaatimusten käsittelyyn viranomaisessa tulee soveltaa hallintolain (434/2003) menettelysäännöksiä.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle on nykyisellään ohjattu muutoksenhaku erilaisista maaseutuelinkeinoja koskevista hallintopäätöksistä. Kuten edellä on todettu, lautakunnan toimivalta on määräytynyt paljolti maaseutuelinkeino-, metsästys- ja kalastusasioita koskevien erityislakien ja asetusten lukuisten muutoksenhakusäännösten kautta. Tässä yhteydessä kaikissa tällaisissa laeissa olevat muutoksenhakusäännökset muutettaisiin vastaamaan uutta muutoksenhakujärjestelmää. Sekä asianosaisten että viranomaisten valitusoikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain 6 §:n ja oikeuskäytännön perusteella.

Muutoksenhakutietä koskevat muutokset kohdistuvat sekä vanhaan että uuteen tukilainsäädäntöön. On huomattava, että vaikka ohjelmakaudella 2007 – 2013 noudatettavat tukilait ovat uusia, uudet tukilait eivät ole kumonneet aikaisemmalla ohjelmakaudella noudatettua sääntelyä. Aikaisemman ohjelmakauden sääntelyllä on yhä merkitystä erityisesti tukien takaisinperintätilanteissa. Menettelyllisesti vanhat ja uudet tukilait tulisivat sisältämään samansisältöiset muutoksenhakusäännökset, joissa otetaan huomioon tarve keskittää tietyt asiaryhmät Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Vanhan tukilainsäädännön osalta perusratkaisu onkin, että nämä soveltamiskysymykset keskitetään Hämeenlinnan hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Hallinto-oikeuksien suoritteista perittävistä maksuista säädetään laissa tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (701/1993). Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan suoritteista perittävästä maksusta on perussäännökset maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1268/2004, jonka voimassaoloaika päättyi 31.12.2007.

Säännökset ovat sisällöllisesti paljolti samanlaisia, itse käsittelymaksu on hallinto-oikeuksissa euromääräisesti pienempi. Lain maksuttomien suoritteiden luetteloon on perusteltua lisätä asetuksen 1 §:n 3 momentin 1-kohtaa vastaava luottojen maksuhelpotusta, vapaaehtoista velkajärjestelyä tai valtion takautumisvaatimuksesta luopumista koskeva asia. Eri rahoitustukilajeista poistetaan vastaavalta osalta viittaukset maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Asetuksessa on maksuttomiin päätöksiin sisällytetty myös muun ohella kasvinsuojelulain tai eläintautilain nojalla annettavat päätökset. Tällaisten päätösten kohdalla on jatkossa perustellumpaa ratkaista yksittäistapauksittain maksun perimisen kohtuullisuus lain 7 §:n 3 momentin nojalla.

Erityisesti yhteisön tukijärjestelmiä koskevia säädöksiä täydentävää kansallista sääntelyä on annettu paljon asetustasoisesti, jolloin muutoksenhakusäännös saattaa eräissä tapauksissa olla pelkästään asetustasolla. Koska perustuslain 21 §:n 2 momentin laintasoisuutta koskeva sääntelyvaraus edellyttää, että muutoksenhakujärjestelmä perustuisi kaikilta osin laintasoiisiin säännöksiin, muutoksenhakua koskevat asetustasoiset säännökset tulisi kumota ja varmistaa sääntelyn lakitasoisuus. Tässä yhteydessä eläintautilakiin (55/1980) siirrettäisiin aiemmin eläintautiasetuksessa ollut muutoksenhakusäännös.

Nykyinen muutoksenhakutie maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan muuttuisi alueelliseen hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus olisi maataloustuki- ja niihin rinnastettavissa asioissa Hämeenlinnan hallinto-oikeus ja porotalous- sekä kolta-asioissa Rovaniemen hallinto-oikeus. Muissa tukiasioissa (tukiasioista maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annetun lain mukaiset asiat) toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi hallinto-oikeuksien normaalin tuomiopiiriin ja hallintolainkäyttölain 12 §:n säännösten mukaisesti. Toimivaltaperuste on sama kuin esimerkiksi kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla päätettävissä yritystukiasioissa (laki yritystoiminnan tukemisesta, 1336/2006). Niissä tapauksissa, joissa TE-keskuksen toimialue ulottuu useamman hallinto-oikeuden tuomiopiiriin, ratkaiseva on tällöin TE-keskuksen päätoimipaikan sijainti. Samoin usean TE-keskuksen alueelle sijoittuvan kehittämistukihankkeen kyseessä ollen, kun yksi TE-keskus hallinnoi hanketta ja tekee sen osalta tukiratkaisut, tuon TE-keskuksen päätoimipaikan sijainti ratkaisee toimivaltaisen hallinto-oikeuden. Ahvenanmaalla valtakunnan toimivaltaan kuuluvien tukivalitusten osalta valitettaisiin Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) kokonaisuudistus on parhaillaan vireillä. Vuoden 2007 alusta mainitun lain soveltamisalan piiriin jää vielä maatilojen varsinainen rakkentuki (investoinnit, nuoren viljelijän aloitustuki, asuntorahoitus), tutkimusten rahoittaminen ja valtakunnalliset kansalliset kehittämishankkeet sekä velkajärjestelyt. Tässä tilanteessa on arvioitu selvimmäksi ratkaisuksi esittää, että kaikista tämän lain nojalla tehtävistä päätöksistä tukimuodosta riippumatta voidaan valittaa keskitetysti Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Lakia jatkossa edelleen uudistettaessa tulee erikseen harkita sen eri tukimuotojen muutoksenhakureiitit.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetussa lain (1559/2001) 5 §:ssä on muutoksenhaunkin osalta viittaussäännös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettuun lakiin. Kysymyksessä on kansallisten tukien yleislaki. Yhtenä tukimuotona ovat sen 14 §:n mukaisesti porotalouden tuet, joiden muutoksenhakutien on ajateltu tämän uudistuksen yhteydessä ohjautuvan Rovaniemen hallinto-oikeuteen. Tällaisessa tilanteessa muutoksenhaun sääntelyn osalta pelkkä viittaussäännös ei ole riittävä, vaan tähän lakiin tulee sisällyttää tarkempi säännös toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta.

Peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetun lain (947/1997) mukaista tukea voivat saada vesilaisissa (264/1961) tarkoitettut ojitus-, järjestely- tai säännöstely-yhtiöt tai kiinteistönomistajat. Tuen myöntämisen edellytyksenä on hankesuunnitelma, joka voidaan joutua vahvistamaan

vesilain mukaisessa ojitustoimituksessa. Tuella on siis kiinteä yhteys Vaasan hallinto-oikeudessa käsiteltäviin vesiasioihin. Kun toisaalta hyödyn hankkeesta tulee kuitenkin kohdistua pääasiassa viljelysmaahan ja useampaan kuin yhteen maatilaan, kysymyksessä on maataloustuki ja muutoksenhakutie on perusteltua ohjata Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Eräiden 2000-luvulla säädettyjen erityissäännösten mukaan valitustie myös Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen päätöksistä on ollut maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Elintarviketurvallisuusvirastosta annetun lain (54/2006) mukaan Kasvintuotannon tarkastuskeskus muuttui 1.5.2006 alkaen osaksi Elintarviketurvallisuusvirastoa, kun kolme elintarvike- ja eläinlääkintähallinnon keskushallintoviranomaista, Elintarvikevirasto, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos ja Kasvintuotannon tarkastuskeskus, yhdistettiin yhdeksi uudeksi virastoksi. Erityislakien muutoksenhakusäännöksiä ei tässä yhteydessä ole muutettu. Näin ollen Elintarviketurvallisuusviraston päätöksistä, jotka koskevat aikaisemmin Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen toimivaltaan kuuluneita asioita, on haettu muutosta aikaisempien säännösten perustella edelleen maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Tässä yhteydessä muutoksenhakusäännöksissä oleva viranomaisen nimi muutettaisiin Elintarviketurvallisuusvirastoksi. Elintarviketurvallisuusviraston päätöksistä valitettaisiin toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että yhteisäluelain (758/1989) mukaisista osakaskunnan sääntöjen vahvistamispäätöksestä valitetaan maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Tässä yhteydessä esitetään, että lakiin otetaan oikeuskäytäntöä vastaava muutoksenhakusäännös.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta annetun lain (1205/2001) 2 §:n 2 momentista poistettaisiin erityissäännös, jossa viitataan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinnassa maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan vastaaviin virkamiehiin. Hallinto-oikeuslakiin (430/1999) otettaisiin säännös Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen perustettavista valmistelijan viroista.

Sekä satovahingoista säädetyn satovahinkojen korvaamisesta annetun lain (1214/2000) 14 §:ssä että poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annetun lain (284/1983, sellaisena kuin se on laissa 218/2006), 7 §:ssä on viittaussäännös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettuun lakiin eli tällä perusteella niistä jatkossa valitettaisiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Koska satovahinkokorvauksia voidaan maksaa maa- tai puutarhataloutta harjoittaville viljelijöille, niin asiaryhmänä ne selvästi rinnastuvat maataloustukiasioihin. Tulvavahinkolaki ei liity mitenkään yksinomaan maanviljelijöihin ja heille aiheutuneisiin vahinkoihin, joten niissä muutoksenhaku voisi sinällään ohjautua kaikkiin hallinto-oikeuksiinkin. Maa- ja metsätalousministeriön Tulvavahinkotyöryhmä on kuitenkin esittänyt mietinnössään (MMM:n työryhmämuistioita 2006:16), että tulvavahinkoasiat siirrettäisiin lähitulevaisuudessa korvattavaksi vakuutuksista, jolloin ne eivät enää lainkaan kuuluisi hallintolainkäytön piiriin. Näin ollen tässä vaiheessa ei ole syytä muuttaa keskitettyä muutoksenhakutietä näissäkään asioissa. Muutoksenhakutie perustuisi edellä tarkoitettuihin viittaussäännöksiin.

Jatkomuutoksenhaun osalta sääntelytilanne on uuden tukilainsäädännön myötä parantunut, joten tarkennuksia on ollut tarpeen tehdä vain vähän. Valituslupasäännöksiin on vielä puuttuvilta osilta lisätty viittaus hallintolainkäyttölain valituslupaperusteista.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

TE-keskuksiin luotavan oikaisuvaatimusmenettelyn osalta on käytännössä kysymys keskuksille osoitettujen muutoksenhakuvaatimusten käsittelymenettelyn keventämisestä, joten muutos ei aiheuta lisäresurssitarvetta.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan lakkauttamisen yhteydessä siirretään maa- ja metsätalousministeriön momentilla 30.91.21 oleva lautakunnan määräraha oikeusministeriön momentille 25.10.23. Määrä on vuoden 2007 budjetissa 691 500 euroa.

Lisäksi on huomattava, että maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (Tike) avustaa lautakuntaa maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 5 a §:n mukaisesti lähettämö- tilinpito- ja muiden sisäiseen hallintoon liittyvien tehtävien suorittamisessa. Nykyisin nämä palvelut sisältyvät Tiken ja maa- ja metsätalousministeriön väliseen palvelusopimukseen. Tiken kustannukset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle tuotettavista palveluista arvioitiin vuonna 2006 korkeintaan 135 000 euroksi (20 prosenttia valituslautakunnan toimintamenoista). Myös näiden kustannusten osalta määrärahasiirto maa- ja metsätalousministeriön menokehyksestä oikeusministeriön menokehykseen olisi perusteltua muutoksen toteutuessa. Kaiken kaikkiaan budjettisiirto olisi noin 820 000 euroa.

Koska muutoksenhakutie osassa asioista hajautetaan kaikkiin hallinto-oikeuksiin, kokonaiskustannukset ovat kuitenkin välttämättä suuremmat kuin nykyisessä keskitetyssä muutoksenhakujärjestelmässä. Jos uusikin järjestelmä olisi kaikilta osin keskitetty, voitaisiin arvioida selvittävän suurin piirtein samalla henkilötöyvuosien määrällä kuin mitä maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa nykyisin on (11 htv). Siirto hallinto-oikeuksiin on kuitenkin välttämätöntä toteuttaa sekä valittajien läheisyysperiaatteen että hallinto-oikeuksien tasapuolisen kehittämisen kannalta mahdollisimman hajautettuna.

Lisäresurssitarvetta arvioidaan syntyvän myös valitusten määrän kasvusta (ks. taulukko saapuvista asioista edellä kohdassa 2.3.4.). Uudella vuoden 2007 alusta alkavalla, EY:n rakennerahasto- ja ohjelmakaudella kaikki maaseudun kehittämiseen liittyvät tukimuodot siirtyvät maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. On todennäköistä, että uusi ohjelmakausi uusine oikeussääntöineen lisää kehittämishanketuista tehtäviä valituksia jossain määrin. Kaikkiin hallinto-oikeuksiin hajautettavia valituksia tulisi jatkossa olemaan yhteensä keskimäärin noin 220 valitusta vuodessa. Valitukset yhtä hallinto-oikeutta kohti tasaisesti jaettuna lisääntyisivät nykytilanteesta noin 30 kpl/vuosi. Käytännössä tällaista tasaista valitusten jakaumaa ei tule toteutumaan, vaan edellä kohdassa 3.1.2. esitettyjen taulukkojen perusteella voidaan arvioida, että Turun ja Hämeenlinnan hallinto-oikeuksissa on hajautettavissa asioissa varauduttava keskimääräistä suurempiin valitusmääriin.

Varsinaiseen maatilatalouden harjoittamiseen liittyvien tukien valitustie on linjattu keskitettäväksi Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Näiden keskitettyjen muutoksenhakuasioiden määrään vaikuttanee tilatukijärjestelmän soveltamisessa syntyvät epäselvyydet. Keskitetyn järjestelmän valitusten määräksi lähivuosina arvioidaan noin 300 valitusta vuodessa.

Kun asiiasiirron kustannuslaskelmassa otetaan huomioon hajautus, todennäköisenä pidettävä juttumäärien kasvu ja se, että keskimääräinen tuottavuus hallinto-oikeuksissa on 2000-luvulla ollut noin 50 asiaa/htv, saadaan tulokseksi, että hallinto-oikeuksiin tarvittaisiin kaikkiaan 15 htv:n lisäys maaseutuelinkeinoasioiden siirron yhteydessä. Hajautettaviin asioihin on arvioitu

tarvittavan yksi valmisteleva tuomari kuhunkin hallinto-oikeuteen. Keskitettäviin asioihin Hämeenlinnaan tarvitaan sen lisäksi kolme tuomaria ja kaksi esittelijää/valmistelijaa sekä kaksi toimistotyöntekijää. Resurssiarvioissa on haluttu mahdollisimman pitkälle varmistaa kaikkien siirrettävien asioiden joutuisa käsittely. Samalla on pyritty siihen, että koko lautakunnan vakainainen ja päätoiminen henkilöstö olisi mahdollista siirtää Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Kun muiksi menoiksi voidaan arvioida 20 prosenttia palkkauksesta, niin siirron kokonaiskustannuksiksi vuoden 2006 kustannustasolla muodostuu 1 172 329 euroa. Vertailun vuoksi hallinto-oikeuksien toimintamenot vuonna 2005 olivat noin 26 miljoonaa euroa. Laskelmassa on lähdetty siitä tosiseikasta, että hallinto-oikeuksissa ei tällä hetkellä ole yhtään osaltaankaan käyttämätöntä henkilötyövuotta. Näin siitäkkin syystä, että hallinto-oikeuksille on 2000-luvulla jo ohjautunut useita uusia asiaryhmiä ilman resurssilisäyksiä, viimeisimpänä esimerkkinä vankeuslain ja tutkintavankeuslain mukaiset asiat. Mikäli kaikki maaseutuelinkeinoasiat olisi hajautettu, kustannukset olisivat olleet vastaavasti suuremmat. Sivutoimisten asiantuntijajäsenten mukaantulo lisäisi kustannuksia 90 000 euroa per vuosi (yksi istunto/viikko, 45 istuntoa/vuosi).

Siirrosta aiheutuva suoranainen lisäkustannus oikeusministeriön hallinnonalalla on alussa mainittujen budjettisiirtojen, yhteensä 820 000 euroa, jälkeen arviolta 370 000 euroa. Asioiden siirto voi toteutua aikaisintaan vuoden 2008 alusta. Jollei edellä kuvattuja määrärahasiirtoja ja lisämäärärahaa saada, asiiasiirron käytännön toteuttaminen vaarantuu.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhakutien siirto maa- ja metsätalousministeriön alaisesta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluviin hallinto-oikeuksiin vähentää lautakuntatyypisten muutoksenhakuviranomaisten määrää ja yhtenäistää hallinto-oikeudellisen lainkäytön tuomioistuiniorganisaatiota.

Valtion henkilöstöpoliittiset toimintatavat valtionhallinnon organisaatiomuutostilanteisiin on hyväksytty valtioneuvoston periaatepäätöksensä 23.3.2006 ja ne perustuvat valtiovainministeriön työryhmämuistioon 8/2005. Päätöksessä määritellään toimintatavat, joihin valtio työnantajana sitoutuu erityisesti alueellistamista ja tuottavuuden parantamisesta koskevissa ohjelmissa vuoteen 2011 asti. Vaikka nyt ei ole suoranaisesti kysymys kummankaan tällaisen ohjelman puitteissa toteutettavasta hankkeesta, toimintatavat koskevat eräiltä osin myös muita valtionhallinnon organisaatiomuutostilanteita ja niitä voidaan soveltuvien osin muutoinkin käyttää ohjeena kaikissa organisaatiomuutostilanteissa. Valtiovainministeriö on valmistellut periaatepäätöksen ja siihen liittyvät soveltamisohjeet yhdessä valtion henkilöstöä edustavien pääsopijajärjestöjen kanssa.

Periaatepäätöksessä on henkilöstön aseman järjestämisestä kaikenlaisissa viraston lakkaamistilanteissa todettu, että kun valtion toimintayksikkö lakkaa ja sen tehtävät siirtyvät toiselle valtion toimintayksikölle, henkilöstö siirtyy tämän yksikön palvelukseen.

Virkamieslain 5 §:n mukaan, jos virka ei ole avoinna, virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella. Valtioneuvoston vuonna 2001 antaman ohjeen (VNK 2001/4, suunta alueelle) mukaan olemassa olevia toimintoja uudelleen sijoitettaessa ei valtion vakinaista henkilöstöä siirretä toiselle paikkakunnalle ilman suostumusta. Sen sijaan henkilöstön edellytetään olevan valmis siirtymään uuteen yksikköön tai uusiin tehtäviin omalla työssäkäyntialueellaan. Työssäkäyntialue määrittyy työministeriön asetuksen 1368/2002 mukaan ja on melko kapealainen. Jos ajatellaan hallinto-oikeuksia, niin pääkaupunkiseudulla asuvien työssäkäyntialue

rajoittuu käytännössä Helsingin hallinto-oikeuteen, vaikka Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa käydään jossain määrin työssä pääkaupunkiseudulta.

Ellei virkamies anna suostumustaan siirtoon, niin hänet tulee pyrkiä sijoittamaan virkamieslain 27 §:n mukaisin edellytyksin tässä tapauksessa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla uusiin tehtäviin. Valtioneuvoston periaatepäätöksen 23.3.2006 mukaisia muita sijoittamis- ja tukitoimenpiteitä tulee myös tällaisessa tilanteessa noudattaa ohjeellisina.

Lautakunnan päätoiminen henkilöstö on koostunut vuonna 2006 määrääjäksi nimitetystä puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta ja sihteeristä sekä viidestä vakinaisesta esittelijästä, kolmesta määräaikaisesta esittelijästä, kahdesta sivutoimisesta esittelijästä ja kahdesta toimitusjohtajasta. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan tehtävien siirtyessä hallinto-oikeuksille lautakunnan 11 henkilötövuotta siirtyvät samalla hallinto-oikeuksiin. Hallinto-oikeuksien resurssitarve tulee olemaan käytännössä hieman suurempi, kuten edellä kohdassa 4.1. on arvioitu.

Organisaatiomuutoksen sujuvan toteutumisen kannalta paras vaihtoehto olisi, että nykyiset maa- ja metsätalousministeriön alaisen lautakunnan viranhaltijat voisivat siirtyä oikeusministeriön alaisiin hallinto-oikeuksiin edellä kohdassa 4.1. hahmotellun henkilöstöresurssitarpeen mukaisesti. Näin säilyisi parhaiten lautakunnassa oleva maaseutuelinkeinoasioiden asiantuntemus.

Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan virkoja ei voida siirtää suoraan tuomarin viroiksi, koska ne eivät ole virkamieslain tarkoittamia tuomarin virkoja, vaikka niiden haltijoilla onkin sama virassa pysymisoikeus ja he toimivat tuomarin vastuulla. Molemmat ovat sitä paitsi määräaikaisia virkoja ja puheenjohtajan viran nykyisellä haltijalla on myös taustavirka muualla maa- ja metsätalousministeriössä. Tuomarin virat ovat valtion virkamieslain 4 §:n mukaisia ns. erittelyvirkoja ja niihin nimittäminen tapahtuu perustuslain 102 §:n ja tuomareiden nimittämisestä annetun lain säännösten mukaisesti. Oikeusministeriön tulee ensin hyväksyttää valtion talousarviossa hallinto-oikeuksiin perustettavat tuomarinvirat, jonka jälkeen ministeriö voi virat perustaa.

Muut lautakunnan vakinaiset ja päätoimiset virat (sihteerit, viisi vakinaista esittelijää ja kaksi toimitusjohtajaa) ja niiden viranhaltijat näissä omissa viroissaan voidaan suostumuksellaan siirtää hallinnonalalta toiselle (kummankin hallinnonalan ministeriön ollessa yksimielisiä virkasiirrosta) valtiovarainministeriön päätöksellä tai sitten oikeusministeriön päätöksellä, jos siitä otetaan säännös siirtolakiin. Henkilöstö säilyttää silloin samalla palvelussuhteen ehtoihin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Kaksi lautakunnan vakinaisista esittelijöistä ei täytä hallinto-oikeussihteerin kelpoisuusvaatimuksia. Ratkaisu heidän kohdallaan on, että heidät siirretään Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen perustettaviin uusiin valmistelijoiden virkoihin, jos he antavat siihen suostumuksensa.

Kaikki lautakunnan määräaikaiset ja sivutoimiset virat pitää määritellä päättyväksi viimeistään samanaikaisesti, kun organisaatiomuutos toteutuu. Sijoittamisvelvollisuutta ei tällaisten henkilöiden kohdalla ole. Käytännössä sivutoimisten asiantuntijajäsenten toimikausi päättyy tällä hetkellä vuoden 2007 lopussa ja esittelijöiden toimikaudet ovat lautakunnassa lyhyitä.

4.3. Ympäristövaikutukset

Koska kysymys on puhtaasti organisaatiouudistuksesta, esityksellä ei ole ympäristövaikutuksia.

4.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhakutien liittäminen osaksi yleistä hallintolainkäytön muutoksenhakujärjestelmää säilyttää ennallaan maaseutuelinkeinoja harjoittavien henkilöiden oikeusturvan tason. Uudistus vahvistaa yhteiskunnan jäsenten keskuudessa kuvaa riippumattomasta tuomioistuimesta päätöksentekijänä ja lisää tätä kautta yleistä luottamusta oikeuslaitokseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5. Lakiehdotusten perustelut

5.1. Laki maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaku-uudistuksen voimaantulosta

1 luku. Voimaantulevat ja kumottavat säädökset

1 §. Voimaantulevat säädökset. Maaseutuelinkeinoasioiden voimaantulosta annettavalla lailla säädettäisiin kaikkien tähän esitykseen kuuluvien säädösten voimaantulosta, voimaantulohetkellä vireillä olevien asioiden käsittelystä ja henkilöstön siirtymisjärjestelyistä.

Kaikkien säädösten on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä kuuta 20 .

2 §. Kumottavat säädökset ja säännökset. Voimaantulolailla kumottaisiin kokonaan maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annettu laki samasta päivämäärästä kuin 1 §:ssä luetellut lait tulisivat voimaan. Samalla kumoutuisi sen nojalla annettu asetus maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta (141/1995). Lisäksi kumottaisiin maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 39 § ja luopumiseläkelain (16/1974) 23 §:n 1, 2 ja 3 momentit tarpeettomina, koska näitä eläkepäättöksiä ei enää tehdä sekä eläintautiasetuksen (601/1980) 17 §, koska vastaava säännös sisällytettäisiin eläintautilakiin.

2 luku. Vireillä olevat asiat

3 §. Luvun soveltamisala. Luvussa säädettäisiin vireillä olevien asioiden käsittelystä eri muutoksenhakuasteissa 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaan tullessa.

4 §. Uuden lainsäädännön soveltaminen. Vireillä olevaan asiaan sovelletaan uutta lainsäädäntöä, jollei 5–7 §:ssä muuta säädetä.

5 §. Työvoima- ja elinkeinokeskuksessa vireillä olevat asiat. Muutoksenhakijoiden oikeusturvan taso pysyy entisellään huolimatta työvoima- ja elinkeinokeskuksissa noudatettavaksi tulevasta uudesta oikaisuvaatimusmenettelystä. Menettely kuitenkin eroaa aiemmin käytössä olleesta hallintolainkäyttölain mukaisesta valitusprosessista. Näin ollen on selkeämpää, että muutoksenhaussa ennen uusien lakien voimaantuloa TE-keskuksissa vireille tullessiin valitukseen sovelletaan aikaisempia säännöksiä eli ne käsitellään hallintolainkäyttölain mukaisina valituksina. Samoin menettellään asiassa, jota koskeva valituksenalainen päätös on tehty ennen uusien lakien voimaantuloa ja joka on tullut vireille TE-keskuksessa näiden lakien voimaantulon jälkeen. Näin menetellen ennen uudistuksen voimaantuloa ratkaistaviin kunnassa tehtäviin

päätöksiin voidaan liittää päätöksen tekohetkellä vielä voimassa olevan lain mukainen valitusosoitus. TE-keskuksessa käsitellyt asiat käsitellään loppuun samalla tavoin kuin aikaisemminkin. Eroksi muodostuu se, että TE-keskuksen päätöksen jälkeen asia käsitellään muutoksenhakuna toimivaltaisessa hallinto-oikeudessa.

6 §. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa vireillä olevat asiat. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa vireillä olevat asiat siirretään käsiteltäviksi Hämeenlinnaan tai muuhun toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen sen mukaisesti kuin näiden tuomioistuinten toimivallasta säädetään 1 §:ssä tarkoitetuissa laeissa.

Käytännön toiminnassa tulee erikseen ottaa huomioon se, että lautakunnassa käsitellyt asiat, joissa on jo tehty pääasialkaisu, hoidetaan myös teknisesti loppuun lautakunnassa ennen asioiden siirtoa. Hallinto-oikeuksissa asioiden käsittelyjärjestyksessä tulee ottaa huomioon siirrettyjen asioiden osalta niiden vireillepanoaika lautakunnassa.

Vireillä olevissa asioissa kohdalla jo suoritettut toimenpiteet jäisivät voimaan kunnes kukin asia ratkaistaan tai hallinto-oikeus jossakin asiassa toisin määrää.

Siirrettyssä asiassa ei peritä käsittelymaksua, jos asia on ollut aiempien säännösten mukaan maksuton.

7 §. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä olevat asiat. Muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan eräissä tapauksissa valituslupa. Tässä yhteydessä valituslupaperusteet on poistettu erityislaeista ja sovellettavaksi tulevat jatkossa siis hallintolainkäyttölain yleiset valituslupaperusteet. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä olevat asiat käsitellään loppuun aiempien säännösten mukaisesti. Samoin menetellään asiassa, jota koskeva valituksenalainen päätös on tehty ennen uusien lakien voimaantuloa ja joka on tullut vireille korkeimmassa hallinto-oikeudessa näiden lakien voimaantulon jälkeen.

3 luku. Henkilöstöjärjestelyt

8 §. Henkilöstön siirtyminen. Suurin osa lautakunnan asioista siirretään Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, jonne myös lautakunnan vakinaiset virat ja niissä oleva henkilöstö on mahdollista siirtää. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan määräaikaisia virkoja ei kuitenkaan voida siirtää suoraan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle tuomarin viroiksi, koska virat eivät ole virkamieslain tarkoittamia tuomarin virkoja, vaikka niiden haltijoilla on samanlainen virassa pysymisoikeus kuin tuomareilla ja he toimivat tuomarin vastuulla. Nämä virat on nykyisellään täytetty määräaikaisesti vuoden 2007 loppuun. Koska on mahdollista, että edellä 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaan voimaantuloajankohta on myöhäisempi, nämä virat joudutaan täyttämään vielä entisin ehdoin mainittujen lakien voimaan tulon asti ulottuvaksi määräajaksi. Nämä virat lakkaavat lautakunnan toiminnan lakatessa.

Tuomarin virat ovat valtion virkamieslain 4 §:n mukaisia ns. erittelyvirkoja ja niihin nimitäminen tapahtuu perustuslain 102 §:n ja tuomareiden nimittämisestä annetun lain säännösten mukaisesti. Oikeusministeriö hyväksyy ensin valtion talousarviossa hallinto-oikeuksiin tässä yhteydessä perustettavat tuomarinvirat, jonka jälkeen oikeusministeriö perustaa nämä tarvittavat virat. Kaikki nämä tuomarin virat täytetään normaalin hakumenettelyn kautta. Perehtyneisyyttä näiden virkojen tehtävälään osoittaa erityisesti aiempi työskentely maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa.

Pykälän toisessa momentissa säännellään muiden lautakunnan päätoimisten virkojen ja virkamiesten siirtymistä. Tämä muu päätoiminen henkilöstö koostuu nykyisin sihteeristä, viides-

tä esittelijästä ja kahdesta toimistotyöntekijästä. Ensisijaisesti tämän henkilökunnan on tarkoitus siirtyä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen vastaaviin virkoihin. Siirtymiseen ei tarvittaisi virkamiehen suostumusta, jos se tapahtuisi työministeriön asetuksessa 1368/2002 määritellyn työssäkäyntialueen puitteissa. Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan nykyisen vakituisen henkilöstön kotipaikka on yhtä henkilöä lukuun ottamatta Helsinki.

4 luku. Voimaatulo

9 §. *Voimaantulo.* Voimaanpanolaki tulisi voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin. Uusiin muutoksenhakusäännösten täytäntöönpano edellyttää ainakin henkilöstöjärjestelyitä, koulutusta ja tiedottamista.

5.2. Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä

10 §. *Muutoksenhaku.* Pykälää muutettaisiin siten, että kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Sen sijaan muutosta voisi hakea tekemällä kirjallisen oikaisuvaatimuksen asianomaiselle työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja Maaseutuviraston päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksen päätöksestä valitettaisiin Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen. Jos oikaisuvaatimus tai valitus jätettäisiin päätöksen tehneelle viranomaiselle, sen tulisi viipymättä toimittaa se edelleen muutoksenhakuviranomaiselle.

Tämä yleissäännös ei koskisi ohjelmakaudesta 2007–2013 alkaen erilaisia alueellisia maaseudun ohjelmaperustaisia kehittämistukia eikä elinkeinokalataloudelle myönnettäviä tukia. Sen sijaan pykälän soveltamisala ulottuisi muun ohella aiemman lainsäädännön mukaisesti Kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen KOR:n tukia koskeviin valituksiin. Porotalouteen ja luontaiselinkeinoihin sekä koltta-asioihin liittyvistä tukiasioista valitettaisiin niitä koskevien lakien mukaisesti Rovaniemen hallinto-oikeuteen.

Lupaperusteet on jo muutettu hallintolainkäyttölain mukaisiksi (HE 218/2006 vp).

5.3. Laki Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta

11 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä maaseutuelinkeinojen valituslautakunta muutettaisiin Hämeenlinnan hallinto-oikeudeksi ja muutoksenhaku myös maa- ja metsätalousministeriön päätöksistä ohjattaisiin hallinto-oikeuteen. Ministeriön päätökset ovat voineet koskea lähinnä maitokiintiörekisteriin tehtäviä ilmoituksia. Rekisterinpito siirtyy jatkossa Maaseutuvirastolle (HE 218/2006 vp). Jos valitus jätettäisiin päätöksen tehneelle viranomaiselle, sen tulisi viipymättä toimittaa se edelleen hallinto-oikeudelle. Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksen päätöksestä valitettaisiin Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

Lupaperusteet on jo muutettu hallintolainkäyttölain mukaisiksi (HE 218/2006 vp).

5.4. Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista

24 §. *Muutoksenhaku.* Pykälää muutettaisiin siten, että työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Jos oikaisuvaatimus tai valitus jätettäisiin päätöksen tehneelle viranomaiselle, sen tulisi viipymättä toimittaa se edelleen muutoksenhakuviranomaiselle.

Muutoksenhaussa korkeimmalle hallinto-oikeudelle eräiltä osin tarvittavan valitusluvan perusteet on jo laissa 1440/2006 muutettu hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

5.5. Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki

58 §. *Muutoksenhaku.* Pykälää muutettaisiin siten, että sen ensimmäinen ja toinen momentti yhdistettäisiin. Samalla poistuisi epäselvyys toisessa momentissa lueteltujen tukimuotojen osalta niihin sovellettavasta jatkomuutoksenhakusäännöksestä. Kunnan maaseutuelinkeinoveranomaisen maaseutuelinkeinojen rahoituslain perusteella tekemään päätökseen, joka koskee maatalouden ympäristötukea, pysyvän luonnonhaitan korvaamiseksi myönnettävää tukea tai pellon metsityksen tukea, ei saisi hakea muutosta valittamalla. Sen sijaan muutosta voisi hakea tekemällä kirjallisen oikaisuvaatimuksen työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja Maaseutuviraston päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Menettely olisi sama kuin edellä kohdassa 5.4. vastaavissa tuissa uudella vuoden 2007 alusta alkavalla ohjelmakaudella.

60 §. *Muutoksenhakumenettely.* Jos oikaisuvaatimus tai valitus jätettäisiin päätöksen tehneelle viranomaiselle, sen tulisi viipymättä toimittaa se edelleen muutoksenhakuviranomaiselle.

61 §. *Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen.* Pykälässä säädettäisiin jatkomuutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen. Valituslupajärjestelmä muutetaan hallintolainkäyttölain valituslupajärjestelmäksi.

63 §. *Käsittelymaksun periminen.* Pykälästä poistettaisiin maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaa koskeva kohta.

5.6. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista

5 §. Pykälästä poistettaisiin muutoksenhaun osalta viittaussäännös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettuun lakiin.

5 a §. Selvyyden vuoksi lisättäisiin tähän kansallisia tukia koskevaan yleislakiin erillinen muutoksenhakusäännös. Koska kysymys voi niiden osalta olla myös porotalouden tuista, joiden muutoksenhakutie kaikilta osilta ohjautuisi Rovaniemen hallinto-oikeuteen, pelkkä viittaussäännös maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettuun lakiin ei ole riittävä. Lain 27 §:ssä tarkoitettut poikkeuslupapäätökset tekee jatkossa (HE 218/2006 vp) maa- ja metsätalousministeriön sijasta Maaseutuvirasto. Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksen päätöksestä valitettaisiin Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen. Valituslupaperusteet korkeimpaan hallinto-oikeuteen ovat jatkossa hallintolainkäyttölaissa.

5.7. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta

3 a §. Pykälän mukaan on mahdollista valittaa työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätöksestä,

jossa rahaston varoihin kuuluvaa kiinteää omaisuutta luovutettaessa se on asettanut ostajaksi ilmoittautuneet keskinäiseen etusijajärjestykseen. Etusijajärjestyksestä harkittaessa kriteereiksi on asetettu maataloudellista erityistietämystä vaativia seikkoja eli muodostuvien maatilojen elin-kelpoisuus ja tilusten tarkoituksenmukainen sijainti sekä hakijoiden edellytykset menestyä maatilatalouden harjoittajina. Valitustie on näin ollen perusteltua keskittää Hämeenlinnan hal-linto-oikeuteen ja pykälätekstiä muutettaisiin sitä vastaavaksi. Laissa ei ole erityissäännöksiä jatkomuutoksenhausta, joten korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa ilman lupaa hal-lintolainkäyttölain 9 §:n nojalla.

5.8. Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta

27 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä maaseutuelinkeinojen valituslautakunta korvattaisiin Hämeenlinnan hallinto-oikeudella. Jos valitus jätettäisiin päätöksen tehneelle viranomaiselle, sen tulisi viipymättä toimittaa se edelleen hallinto-oikeudelle. Toisesta momentista jätettäisiin pois valituslupaperusteet. Ilman muutoksenhakulupaa saisi hakea muutosta lain 18 §:ssä tarkoite-tuista asioista eli avustuksen takaisinperimisestä tai lainan irtisanomisesta. Valituslupaperus-teet määräytyvät jatkossa hallintolainkäyttölain mukaan.

5.9. Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista

57 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhaku ohjattaisiin alueellisiin hallinto-oikeuksiin. Oikeus muutoksenhakuun olisi kaikista tämän tukilain nojalla tehdyistä päätöksistä, myös esimerkiksi yritystuella tuettavan toimenpiteen suoritusajan pidentämispäätöksestä (23 §). Koska on perus-teltua, että toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain yleissäännöksen perusteella samoin kuin uudessa laissa yritystoiminnan tukemisesta (1336/2006) ja uudessa rakennerahastolaissa (1401/2006), viittaus hallintolainkäyttölakiin siirrettäisiin jo hallinto-oikeuden kohdalle. Ilman valituslupaa voisi hakea muutosta takaisinperintäpäätöksen ohella myös tuen maksamisen keskeyttämispäätöksestä.

Muutoksenhaussa korkeimmalle hallinto-oikeudelle eräiltä osin tarvittavan valitusluvan pe-rusteet on jo laissa 1443/2006 muutettu hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

5.10. Laki Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalata-loudelle myönnettävistä tuista

27 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä maaseutuelinkeinojen valituslautakunta muutettaisiin hal-linto-oikeudeksi. Ilman valituslupaa voisi hakea muutosta takaisinperintäpäätöksen ohella myös tuen maksamisen keskeyttämispäätöksestä. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi samoin kuin laissa maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista eli hallintolainkäyttölain yleissäännöksen perusteella.

Muutoksenhaussa korkeimmalle hallinto-oikeudelle eräiltä osin tarvittavan valitusluvan pe-rusteet on jo laissa 1447/2006 muutettu hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

5.11. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki

55 §. *Muutoksenhakuoikeus.* Pykälä muutettaisiin siten, että työvoima- ja elinkeinokeskuk-sen, Maaseutuviraston ja Metsähallituksen päätöksestä saisi tämän lain mukaisissa asioissa hakea muutosta Rovaniemen hallinto-oikeudelta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan si-jaan.

56 §. *Muutoksenhakumenettely.* Jos valitus jätettäisiin päätöksen tehneelle viranomaiselle, se

tulisi viipymättä toimittaa hallinto-oikeudelle.

57 §. *Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen.* Korkeimmalta hallinto-oikeudelta saisi ilman valituslupaa hakea muutosta asiassa, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää, lainan irtisanomista, vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamista tai erityisen etuuden peruuttamista. Valituslupajärjestelmä muutetaan hallintolainkäyttölain valituslupajärjestelmäksi.

60 §. *Käsittelymaksun periminen.* Pykälästä poistettaisiin maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaa koskeva sääntely.

5.12. Kolttalaki

63 §. *Muutoksenhaku.* Pykälä muutettaisiin siten, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunta muutettaisiin Rovaniemen hallinto-oikeudeksi ja menettelyn osalta viitattaisiin hallintolainkäyttölakiin. Jos valitus jätettäisiin päätöksen tehneelle viranomaiselle, se tulisi viipymättä toimittaa hallinto-oikeudelle.

Ilman valituslupaa saisi, kuten ennenkin, hakea korkeimmalta hallinto-oikeudelta muutosta lain 36–39 §:ssä tarkoitettuihin asioihin (tilan luovutuslupa, valtionlainan tai avustuksen takaisinperiminen) tai vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamiseen. Kolmannesta momentista poistettaisiin siinä olleet valituslupaperusteet, koska ne perustuvat hallintolainkäyttölakiin.

64 §. *Käsittelymaksun periminen.* Pykälästä poistettaisiin maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaa koskeva sääntely.

5.13. Kalastuslaki

81, 85 ja 123 §. Vuoden 1994 alusta kalastuslakia muutettiin lailla 1355/1993 siten, että kalastusalueen kokouksen oikaisuvaatimusmenettelyssä tekemistä päätöksistä voidaan valittaa valituslautakuntaan. Myöhemmällä kalastuslain muutoksella (laki 154/2003), joka tuli voimaan maaliskuun alusta 2003, selvennettiin aiempaa käytäntöä ja ohjattiin myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalastuslain nojalla tekemien kaikkien päätösten muutoksenhaku valituslautakuntaan.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta korvattaisiin pykälissä hallinto-oikeudella ja menettelyn osalta viitattaisiin hallintolainkäyttölakiin. Toimivaltainen hallinto-oikeus olisi se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta kalastusalueesta sijaitsee. Jollei tätä toimivalta-perustetta 123 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa voida käyttää, toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy hallintolainkäyttölain 12 §:n perusteella.

Lain 85 §:n 3 momentissa määritelty valitusaika kalastusalueen kokouksen oikaisuvaatimuspäätöksestä muutettaisiin 60 päivästä hallintoasioiden normaaliksi 30 päivän valitusajaksi. Lain 85 §:n 4 momentti kumottaisiin, koska ylimääräinen muutoksenhaku noudattaisi nyt kaikilta osin hallintolainkäyttölain yleissäännöksiä. Voimassa olevan lain sanamuodon mukaan valitusoikeus on vain oikaisua pyytäneellä. Kuitenkin oikaisuvaatimukseen annetun ratkaisun lopputuloksesta riippuu, onko valitusintressi oikaisua pyytäneellä vai, jos lopputulosta muutetaan, sellaisella muulla taholla, jonka oikeutta tai etua muutettu päätös koskee. Tämä oikeus-suoja kaventava epäohjonmukaisuus ehdotetaan samalla korjattavaksi.

Laissa ei ole erityissäännöksiä jatkomuutoksenhausta, joten korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa ilman lupaa hallintolainkäyttölain 9 §:n nojalla.

5.14. Laki Metsähallituksesta

13 §. *Muutoksenhaku.* Vuoden 1994 alusta valituslautakunnan toimivaltaan säädettiin liikelaitokseksi muutetun Metsähallituksen viranomaisasioissa antamista päätöksistä tehdyt valitukset lailla 1169/1993. Käytännössä lautakuntaan on valitettu päätöksistä, jotka liittyvät valtion alueiden metsästyskäyttöön tai Metsähallituksen kiinteistönomistajana hallinnoimien vesialueiden käyttöön ammattikalastukseen. Metsähallituksen kaikista viranomaispäätöksistä ei valiteta valituslautakuntaan, sillä luonnonsuojelulaisissa (1096/1996) tarkoitetuista päätöksistä valitetaan ensi asteena hallinto-oikeuteen. Tämä jako on säilynyt myös uudessa Metsähallituksesta annetussa laissa 1378/2004. Tuolloin myös Metsähallituksen hallinnassa olevien alueiden pyyntilupien ja niihin liittyvien aluekohtaisten kiintiöpäätösten valitustie ohjattiin hallinto-oikeuksiin.

Nyt esitetään muutoksenhakua kaikkien asiaryhmien osalta tapahtuvaksi toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen. Muiden kuin luonnonsuojelulain mukaisten Metsähallitusten päätösten osalta toimivaltainen hallinto-oikeus olisi tarkoituksenmukaista määritellä samalla tavoin eli viittaus-säännöksellä hallintolainkäyttölakiin. Koska kysymyksessä on valtakunnallinen viranomaisen, valitustie hallintolainkäyttölain 12 §:n 2 momentin säännösten perusteella ohjautuu läheisyysperiaatteen mukaisesti kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

Laissa ei ole erityissäännöksiä jatkomuutoksenhausta, joten korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa suoraan hallintolainkäyttölain 9 §:n nojalla

5.15. Metsästyslaki

90 §. *Muutoksenhaku.* Riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten päätöksissä voi olla kysymys esimerkiksi erilaisista pyyntiluvista. Metsästyslain muutoksenhakupykälässä maaseutuelinkeinojen valituslautakunta muutettaisiin hallinto-oikeudeksi. Toimivaltainen hallinto-oikeus olisi riistanhoitopiirin päätösten osalta se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä oleva alue tai sen pääosa sijaitsee, ja riistanhoitoyhdistyksen päätösten osalta se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä riistanhoitoyhdistys tai pääosa siitä sijaitsee. Pykälässä ei enää säädettäisi kanteluista, vaan kantelujärjestelmä muutetaan hallintolainkäyttölain mukaiseksi.

Laissa ei ole erityissäännöksiä jatkomuutoksenhausta, joten korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa suoraan hallintolainkäyttölain 9 §:n nojalla.

5.16. Eläintautilaki

23 a §. Eläinlääkintäalan lainsäädäntöä on vähitellen muutettu siten, että eläinsuojelu- ja eläinhygienialainsäädännön nojalla annetuista päätöksistä haetaan muutosta hallinto-oikeudelta, joten maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:ssä tarkoitetuista lääninhallitusten päätöksistä enää ainoastaan eläintautilain (55/1980) nojalla annettuun päätökseen on haettu muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Päätökset näissä asioissa tähtäävät joko eläintautien leviämisen ehkäisemiseen tai sitten on kysymys taloudellisen vahingon korvaamisesta eläimen omistajalle.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain kumoutuessa jäisi eräisiin eläintautilain nojalla annettuihin maa- ja metsätalousministeriön asetuksiin muutoksenhakusäännöksenä enää vain viittaus toiseen asetustasoiseen muutoksenhakusäännökseen eli eläintautiasetuksen 17 §:ään. Eläintautiasioiden muutoksenhakusäännös on syytä nostaa lain tasolle siten, että eläintautilakiin lisätään muutoksenhakua hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskeva säännös. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain

yleissäännöksen mukaan.

5.17. Taimiaineistolaki

16 §. *Muutoksenhaku.* Valituslautakunnan toimivaltaan on säädetty marraskuun alusta 2000 voimaan tulleen taimiaineistolain (1205/1994) muutoksen 727/2000 mukainen muutoksenhaku valvontaviranomaisten (Elintarviketurvallisuusvirasto tai TE-keskus) päätöksiin. Lailla valvotaan taimiaineiston (hedelmäpuiden sekä marja-, koriste- ja vihanneskasvien taimia) toimittajan (tuottaja, markkinoija, varastoija, maahantuojaja, maastaviejä) taimien laatua. Aikaisemmin näistä päätöksistä haettiin muutosta ainoana tuomioistuimena korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Muutoksenhakupykälässä maaseutuelinkeinojen valituslautakunta korvattaisiin toimivaltaisella hallinto-oikeudella. Tässä ja kaikissa seuraavissa kasvinvalvontaan liittyvissä asioissa valvonnan ja päätöksenteon kohteena voi olla muunkin elinkeinon kuin maatalouden harjoittaja ja päätöksentekijäviranomaisena voi olla valtakunnallinen viranomaisena, Elintarviketurvallisuusvirasto. Tällaisessa tilanteessa muutoksenhakuforumin on luontevinta määräytyä sen mukaan, mihin päätös olennaisimmin liittyy joko alueen tai elinkeinonharjoittajan kautta.

Laissa ei ole erityissäännöksiä jatkomuutoksenhausta, joten korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa suoraan hallintolainkäyttölain 9 §:n nojalla

5.18. Siemenkauppalaki

32 §. *Muutoksenhaku.* Valituslautakunnan toimivaltaan on säädetty myös marraskuun alusta 2000 voimaan tulleen uuden siemenkauppalain (728/2000) mukaiset muutoksenhaut valvontaviranomaisten päätöksiin. Aikaisemmin korkein hallinto-oikeus oli näissä asioissa ainoa muutoksenhakuaste. Lailla valvotaan pelto- ja puutarhakasvien kylvösiementen toimittajan (tuottaja, pakkaaja, markkinoija, maahantuojaja ja maastaviejä) kylvösiementen laatua.

Pykälässä Kasvintuotannon tarkastuskeskus korvattaisiin Elintarviketurvallisuusvirastolla ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunta hallinto-oikeudella.

Laissa ei ole erityissäännöksiä jatkomuutoksenhausta, joten korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa suoraan hallintolainkäyttölain 9 §:n nojalla.

5.19. Laki hukkakauran torjunnasta

22 §. *Muutoksenhaku.* Lailla torjutaan hukkakauran leviämistä valvomalla sekä viljelmiä ja niiden lähialueita että viljan, siementen ym. markkinointia, maahantuontia ja maastavientä. Vuoden 2002 toukokuun alussa voimaan tulleen hukkakauran torjunnasta annetun lain (185/2002) mukaan työvoima- ja elinkeinokeskusten ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tekemiin päätöksiin haetaan muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Valitustie on aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön mukainen. Nyt muutoksenhakupykälässä Kasvintuotannon tarkastuskeskus korvattaisiin Elintarviketurvallisuusvirastolla ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunta hallinto-oikeudella.

Kolmannessa momentissa on viittaussäännös jatkomuutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

5.20. Laki metsänviljelyaineiston kaupasta

29 §. *Muutoksenhaku.* Vuoden 2003 alusta voimaan tulleen metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain (241/2002) mukainen muutoksenhakutie Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen päätöksistä on ohjattu maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Lailla valvotaan metsäpui-

den siementen, kasvinosien ja taimien toimittajan (tuottaja, markkinoija, maahantuojaja) aineiston laatua. Kasvintuotannon tarkastuskeskus korvattaisiin Elintarviketurvallisuusvirastolla ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunta hallinto-oikeudella.

Toisessa momentissa on viittaussäännös muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

5.21. Laki kasvinterveyden suojelemisesta

34 §. *Muutoksenhaku.* Lailla torjutaan kasvintuhoojien leviämistä valvomalla elinkeinonharjoittajien (tuottaja, varastoija, markkinoija, välittäjä, maahantuojaja, maastaviejä) kasvien ja kasvituotteiden laatua. Vuoden 2004 alusta voimaan tulleessa kasvinterveyden suojelemisesta annetussa laissa (702/2003) valitukset Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen päätöksistä ohjattiin lautakunnalle. Aikaisemman kasvinsuojelulain (1203/1994) mukaisesti valitustie kustannusten ja vahinkojen korvaamista koskevista TE-keskusten päätöksistä oli jo ollut lautakuntaan. Valvontaviranomaisena voi kuitenkin toimia maahantuontien yhteydessä myös tullilaitos, jonka päätöksistä on tullilain (1466/1994) mukaisesti voitu jo valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen. Pykälässä maaseutuelinkeinojen valituslautakunta muutettaisiin hallinto-oikeudeksi.

Laissa ei ole erityissäännöksiä jatkomuutoksenhausta, joten korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa suoraan hallintolainkäyttölain 9 §:n nojalla.

5.22. Lannoitevalmistelaki

41 §. *Muutoksenhaku.* Heinäkuun alusta vuonna 2006 voimaan tulleessa lannoitevalmistelaissa (539/2006) siirrettiin muutoksenhaku kaikilta osin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle. Sitä ennen Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen päätöksestä oli valitettu suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja vain kustannusten ja vahinkojen korvaamista koskevista työvoima- ja elinkeinokeskusten päätöksistä lautakuntaan. Lailla valvotaan toiminnanharjoittajan (valmistaja, tekninen käsittelijä, markkinoija, kuljettaja, käyttäjä, maahantuojaja, maastaviejä) lannoitevalmisteiden tai niiden raaka-aineiden laatua. Nyt pykälässä maaseutuelinkeinojen valituslautakunta korvattaisiin toimivaltaisella hallinto-oikeudella.

Laissa ei ole erityissäännöksiä jatkomuutoksenhausta, joten korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa suoraan hallintolainkäyttölain 9 §:n nojalla.

5.23. Yhteisluelaki

23 b §. Oikeuskäytännössä on katsottu, että yhteisluelain (758/1989) mukaisesta työvoima- ja elinkeinokeskusten päätöksestä, joka koskee osakaskunnan sääntöjen tai niiden muutoksen vahvistamista, valitetaan maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Yhteisluelakiin lisättäisiin pykälä, jossa olisi nimenomainen muutoksenhakua hallinto-oikeuteen koskeva säännös. Toimivaltainen hallinto-oikeus olisi se, jonka tuomiopiirissä sijaitsee pääosa yhteisestä alueesta tai pääosa siitä kiinteistöstä, johon yhteinen erityinen etuus kohdistuu.

Toisessa momentissa on viittaussäännös muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

5.24. Laki eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta

2 §. *Lautakunnan asettaminen ja kokoonpano.* Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriö kutsuu eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Lautakunnan lakatessa pykälästä poistetaan tämä säännös ja jatkossa maa- ja metsätalousministeriö nimeää heidät erikseen.

5.25. Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista

6§. *Maksuttomat suoritteet.* Käsittelemaksua ei jatkossakaan perittäisi maaseutuelinkeinotukiin liittyvien luottojen maksuhelpotusta, vapaaehtoista velkajärjestelyä tai valtion takautumisvaatimuksesta luopumista koskevissa asioissa. Samansisältöinen säännös on aikaisemmin ollut maaseutuelinkeinon valituslautakunnan suoritteista perittävistä maksuista annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa.

5.26. Hallinto-oikeuslaki

10a §. *Valmistelijat.* Kelpoisuusvaatimuksista Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen luotavista valmistelijan viroista säädettäisiin hallinto-oikeuslaissa. Koska valmistelijainstituutio olisi tarkoitus rajoittaa maataloustukiasioihin, kelpoisuusvaatimuksena olisi ensisijaisesti maatalous- ja metsätieteiden maisterin tutkinto. Myös muu soveltuva korkeakoulututkinto tulisi kyseen, jos henkilöllä olisi samalla kokemusta maatalousasioista.

5 Voimaantulo

Esitykseen sisältyvien lakien voimaantulosta ja siirtymävaiheen järjestelyistä säädettäisiin erillisellä voimaantuloilla. Edellä kohdassa 5.1. on selostettu yksityiskohtaisesti ehdotetun voimaantuloain sisältöä.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Ehdotetut lait täyttävät nämä oikeusturvavaatimukset. Jotta oikeusturvan toteutuminen voitaisiin varmistaa myös käytännössä, tulisi budjetissa huolehtia asiansiirron yhteydessä myös hallinto-oikeuksiin tarvittavista voimavarojen siirroista.

Ehdotetut lait vastaavat perustuslain edellyttämää säädöstasoa eivätkä ne sisällä perustuslain kannalta ongelmallisia perusoikeusrajoituksia. Lait eivät myöskään sisällä asetuksen antovaltuuksia. Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

1.

Laki**maaseutuelinkeinoasioiden muutoksenhaku-uudistuksen voimaanpanosta**

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku**Voimaan tulevat ja kumottavat säädökset***1 §.**Voimaan tulevat säädökset.*

Tässä laissa säädetään seuraavien lakien voimaantulosta 1 päivänä kuuta 20 :

- 1) maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 10 §:n muuttamisesta annettu laki (/);
- 2) Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta annettu laki (/);
- 3) luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain 24 §:n muuttamisesta annettu laki (/);
- 4) maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annettu laki (/);
- 5) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta annettu laki (/);
- 6) maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 a §:n 1 momentin muuttamisesta annettu laki (/);
- 7) peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta annettu laki (/);
- 8) maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 57 §:n muuttamisesta annettu laki (/);
- 9) Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annetun lain 27 §:n 3 ja 4 momentin muuttamisesta annettu laki (/);
- 10) porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annettu laki (/);
- 11) kolttilain 63 ja 64 §:n muuttamisesta annettu laki (/);
- 12) kalastuslain muuttamisesta annettu laki (/);
- 13) Metsähallituksesta annetun lain 13 §:n 5 momentin muuttamisesta annettu laki (/);
- 14) metsästyslain 90 §:n muuttamisesta annettu laki (/);
- 15) eläintautilain muuttamisesta annettu laki (/);
- 16) taimiaineistolain 16 §:n 1 momentin muuttamisesta annettu laki (/);
- 17) siemenkauppain 32 §:n 1 ja 2 momentin muuttamisesta annettu laki (/);
- 18) hukkakauran torjunnasta annetun lain 22 §:n 2 ja 3 momentin muuttamisesta

- annettu laki (/);
 19) metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta annettu laki (/);
 20) kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain 34 §:n 1 momentin muuttamisesta annettu laki (/);
 21) lannoitevalmistelain 41 §:n 1 momentin muuttamisesta annettu laki (/);
 22) yhteisluelain muuttamisesta annettu laki (/);
 23) eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta annetun lain 2 §:n 2 momentin muuttamisesta annettu laki (/);
 24) tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamisesta annettu laki (/) sekä
 25) hallinto-oikeuslain muuttamisesta annettu laki (/).

2 §. Kumottavat säädökset ja säännökset

Tällä lailla kumotaan seuraavat säädökset ja säännökset niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) 4 päivänä joulukuuta 1992 maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annettu laki (1203/1992);
- 2) 28 päivänä joulukuuta 1990 maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 39 §;
- 3) 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/1974) 23 §:n 1- 3 momentti; sekä
- 4) 15 päivänä elokuuta 1980 annetun eläintautiasetuksen (601/1980) 17 §.

2 luku

Vireillä olevat asiat

3 §

Luvun soveltamisala

Tässä luvussa säädetään työvoima- ja elinkeinokeskuksessa, maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa tämän lain 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaan tullessa vireillä olevien asioiden käsittelystä.

4 §

Uuden lainsäädännön soveltaminen

Vireillä olevaan asiaan sovelletaan 1 §:ssä tarkoitettua lainsäädäntöä, jos tässä luvussa ei muuta säädetä.

5 §

Työvoima- ja elinkeinokeskuksessa vireillä olevat asiat

Työvoima- ja elinkeinokeskuksessa vireillä olevat muutoksenhakuasiat käsitellään loppuun tämän lain 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen muutoksenhakuviranomaisena tekemään päätökseen haetaan muutosta siltä hallintotuomioistuimelta, joka on asiallisesti ja alueellisesti toimivaltai-

nen tämän lain 1 §:ssä tarkoitettujen lakien nojalla.

Työvoima- ja elinkeinokeskukselle osoitettu muutoksenhaku asiassa, jota koskeva valituksenalainen päätös on tehty ennen tämän lain 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaantuloa, ja joka tulee vireille työvoima- ja elinkeinokeskuksessa edellä mainittujen lakien voimaantulon jälkeen, käsitellään kuitenkin oikaisuvaatimuksena. Asiassa esitetty oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus käsitellään kuten muutoksenhakuasia.

6 §

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa vireillä olevat asiat

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa vireillä olevat asiat siirretään käsiteltäviksi Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, muuhun toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen tai Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen sen mukaisesti kuin näiden tuomioistuinten asiallisesta ja alueellisesta toimivallasta säädetään 1 §:ssä tarkoitetuissa laeissa. Siirto koskee myös niitä valituksenalaisia asioita, jotka on ratkaistu ennen 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaantuloa, mutta joita koskevat valitukset tulevat vireille vasta 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaantulon jälkeen valituksenalaiseen päätökseen liitetyn valitusosoituksen mukaisesti maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle osoitettuina

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan tai sen puheenjohtajan määräämät väliaikaiset toimenpiteet ja muut toimet jäävät voimaan, kunnes asia ratkaistaan tai asiassa toisin määrätään.

Hallintotuomioistuimelle siirrettyssä asiassa ei peritä käsittelymaksua, jos asia on ollut tämän lain 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti maksuton maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa.

7 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä olevat asiat

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä olevat asiat käsitellään loppuun tämän lain 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Aikaisempaa lainsäädäntöä sovelletaan myös niihin valituksenalaisiin asioihin, jotka on ratkaistu ennen 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaantuloa, mutta joita koskevat valitukset tulevat korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireille vasta 1 §:ssä tarkoitettujen lakien voimaantulon jälkeen valituksenalaiseen päätökseen liitetyn valitusosoituksen mukaisesti.

Jos valituksenalainen päätös on tarpeen kumota ja asia palauttaa käsiteltäväksi hallintolainkäytön järjestyksessä, korkein hallinto-oikeus palauttaa asian sille hallintotuomioistuimelle, joka on asiallisesti ja alueellisesti toimivaltainen käsittelemään asian tämän lain 1 §:ssä tarkoitettujen lakien nojalla.

3 luku

Henkilöstöjärjestelyt

8 §

Henkilöstön siirtyminen

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan virat lakkaavat edellä 1 §:ssä olevien lakien voimaan tullessa.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan muut päätoimiset virkamiehet siirtyvät ja heidän virkansa siirretään tämän lain voimaan tullessa Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen oikeusministeriön päätöksellä. Siirto edellyttää virkamiehen suostumusta.

4 luku

Voimaantulo

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki

maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä 18 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1336/1992) 10 §, sellaisena kuin se on laissa (HE 218/2006 vp) seuraavasti:

10 §

Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, kun valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja Maaseutuviraston tämän lain nojalla tekemään oikaisupäätökseen tai muuhun päätökseen haetaan muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksen tässä laissa tarkoitetussa asiassa tekemästä päätöksestä valitetaan Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

Valituskirjelmä tai oikaisuvaatimus voidaan toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen haetaan muutosta. Viranomaisen on toimitettava valituskirjelmä tai oikaisuvaatimus sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa viipymättä muutoksenhakuviranomaiselle.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee tämän lain 7 tai 8 §:ssä tarkoitettua asiaa, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

3.

Laki

Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (355/1995) 11 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa (HE 218/2006 vp), seuraavasti:

11 §

Muutoksenhaku

Maaseutuviraston, maa- ja metsätalousministeriön ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksen tässä laissa tarkoitettussa asiassa tekemästä päätöksestä valitetaan Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä ja asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

4.

Laki

luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista

ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista 29 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1440/2006) 24 § seuraavasti:

24 §

Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, kun valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain nojalla tekemään oikaisupäätökseen tai muuhun päätökseen haetaan muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valituskirjelmä tai oikaisuvaatimus voidaan toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen haetaan muutosta. Viranomaisen on toimitettava valituskirjelmä tai oikaisuvaatimus sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa viipymättä muutoksenhakuviranomaiselle.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee tässä laissa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätöksen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

5.

Laki

maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 12 päivänä maaliskuuta 1999 annetun maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 58 §:n 2 momentti ja
muutetaan lain 58 §:n 1 momentti, 60 § ja 63 §, sellaisina kuin ne ovat laissa (HE 218/2006 vp), ja 61 § seuraavasti:

58 §

Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, kun valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Maaseutuviraston ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

60 §

Muutoksenhakumenettely

Valituskirjelmä tai oikaisuvaatimus voidaan 58 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen haetaan muutosta. Viranomaisen on toimitettava valituskirjelmä tai oikaisuvaatimus sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa viipymättä muutoksenhakuviranomaiselle.

61 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee avustuksen tai muun tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää, lainan irtisanomista taikka vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamista, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

63 §

Käsittelymaksun periminen

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä peritään maksu siten kuin maksujen perimisestä erikseen säädetään. Maaseutuviraston ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen velkajärjestelyä ja muita luottojen maksuhelpotuksia sekä avustusten ja muun tuen myöntämistä koskevat päätökset ovat kuitenkin maksuttomia.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

6.

Laki**maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta**

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain (1559/2001) 5 § ja
lisätään lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

5 §

Muiden säännösten soveltaminen

Tässä laissa tarkoitetun tuen myöntämiseen, maksamiseen, takaisinperintään, oikaisuun ja

valvontaan sovelletaan lisäksi, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetussa laissa (1336/1992) säädetään.

5 a §

Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa siitä päivästä, kun valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja Maaseutuviraston tämän lain nojalla tekemään oikaisupäätökseen tai muuhun päätökseen, joka koskee lain 14 §:ssä tarkoitettuja porotalouden tukia, saa hakea muutosta valittamalla Rovaniemen hallinto-oikeuteen ja muilta osin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksen tässä laissa tarkoitettussa asiassa tekemästä päätöksestä valitetaan Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

Valituskirjelmä tai oikaisuvaatimus voidaan toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen haetaan muutosta. Viranomaisen on toimitettava valituskirjelmä tai oikaisuvaatimus sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa viipymättä muutoksenhakuviranomaiselle.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee tässä laissa tarkoitettun tuen maksamisen keskeyttämistä tai tuen takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

7.

Laki

maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 a §:n 1 momentin muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta 16 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (657/66) 3a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 330/1999 seuraavasti:

3 a §

Rahaston varoihin kuuluvaa kiinteää omaisuutta luovutettaessa tulee työvoima- ja elinkeinokeskuksen asettaa ostajaksi ilmoittautuneet keskinäiseen etusijajärjestykseen. Etusijajärjestystä harkittaessa on erityisesti otettava huomioon muodostuvien maatalojen elinkelpoisuus ja tilusten tarkoituksenmukainen sijainti sekä hakijoiden edellytykset menestyä maatilatalouden harjoittajina. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen edellä mainittuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

8.

Laki

peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan peruskuivatustoiminnan tukemisesta 24 päivänä lokakuuta 1997 annetun lain (947/1997) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä ja asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Jos kysymys on muusta kuin tämän lain 18 §:ää koskevasta asiasta, muutosta saa hakea vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

9.

Laki

maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 57 §:n muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista 29 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1443/2006) 57 § seuraavasti:

57 §

Muutoksenhaku

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

10.

Laki

Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annetun lain 27 §:n 3 ja 4 momentin muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista 29 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1447/2006) 27 § 3 ja 4 momentit seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

11.

Laki

porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta

Annettu päivänä tammikuuta 2000

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 2000 annetun porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain 21 §:n 1 momentti seuraavasti:

tuslain (45/2000) 55 §:n 1 ja 2 momentti, 56 § 1 momentti, 57 § ja 60 § sellaisina kuin niistä ovat 55 §:n 1 momentti, 56 §:n 1 momentti ja 60 § laissa (HE 218/2006 vp):

55 §

Muutoksenhakuoikeus

Maaseutuviraston ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Rovaniemen hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään

Metsähallituksen lupapäätökseen saa hakea muutosta Rovaniemen hallinto-oikeudelta.

56 §

Muutoksenhakumenettely

Valituskirjelmä voidaan toimittaa hallinto-oikeudelle tai sille työvoima- ja elinkeinokeskusselle, jonka päätökseen muutosta haetaan. Jos muutosta haetaan Maaseutuviraston tämän lain perusteella antamaan päätökseen, valituskirjelmä voidaan toimittaa myös Maaseutuvirastolle. Maaseutuviraston ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen on lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta viipymättä hallinto-oikeudelle.

57 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden antamaan päätökseen asiassa, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää, lainan irtisanomista, vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamista tai erityisen etuuden peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muuten hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

60 §

Käsittelymaksun periminen

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä peritään maksu siten kuin maksujen perimisestä erikseen säädetään. Maaseutuviraston ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen velkajärjestelyä ja muita luottojen maksuhelpotuksia sekä avustusten ja muun tuen myöntämistä koskevat päätökset ovat kuitenkin maksuttomia.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

12.

Laki

kolttalain 63 ja 64 §:n muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä helmikuuta 1995 annetun kolttalain (253/1995) 63 §:n 1 ja 2 momentti sekä 63 §:n 3 momentti ja 64 §, sellaisena kuin ne ovat laissa 575/1997 seuraavasti:

63 §

Muutoksenhaku

Maaseutuviraston, maa- ja metsätalousministeriön ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Rovaniemen hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valituskirjelmä voidaan 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen muutosta haetaan, ja sen on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden 36–39 §:ssä mainitussa asiassa taikka vapaaehtoisen velkajärjestelyn tai muun maksuhelpotuksen raukeamista koskevassa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

64 §

Käsittelymaksun periminen

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä peritään maksu siten kuin maksujen perimisestä erikseen säädetään. Velkajärjestelyä ja muita luottojen maksuhelpotuksia sekä avustuksen ja muun tuen myöntämistä koskevat työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätökset ovat kuitenkin maksuttomia.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

13.

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 85 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 493/1997 ja
muutetaan lain 81 §:n 3 momentti ja 123 §:n 3 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa

154/2003, ja 85 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 493/1997, seuraavasti:

81 §

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen 1 momentin nojalla tekemään päätökseen saa se, jonka oikeutta asia koskee, hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta kalastusalueesta sijaitsee.

85 §

Kalastusalueen kokouksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen tekemiseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta kalastusalueesta sijaitsee. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeus voi päättää, että ennen asian lopullista ratkaisemista päätös saadaan panna täytäntöön heti, jos siihen on erityistä syytä eikä täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

123 §

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä oleva alue tai sen pääosa sijaitsee. Ellei tätä perustetta voida käyttää, toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy siten kuin hallintolainkäyttölain 12 §:ssä säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

14.

Laki

Metsähallituksesta annetun lain 13 §:n 5 momentin muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Metsähallituksesta 30 päivänä joulukuuta 2004 annetun lain (1378/2004) 13 §:n 5 momentti seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

— — — — —
 Muuhun tässä laissa tarkoitettuun Metsähallituksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

15.**Laki****metsästyslain 90 §:n muuttamisesta**

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 90 § sellaisena kuin se on laissa 314/2005 seuraavasti:

90 §

Muutoksenhaku

Riistanhoitopiirin ja riistanhoitoyhdistyksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen on riistanhoitoyhdistyksen päätöstä koskevassa muutoksenhaussa se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä riistanhoitoyhdistys tai pääosa siitä sijaitsee, ja riistanhoitopiirin päätöstä koskevassa muutoksenhaussa se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä oleva alue tai sen pääosa sijaitsee.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

16.**Laki****eläntäutilain muuttamisesta**

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 18 päivänä tammikuuta 1980 annettuun eläntäutilakiin (55/1980) uusi 23 a § seuraavasti:

23 a §

Elintarviketurvallisuusviraston, lääninhallituksen, läänineläinlääkäarin tai kunnaneläinlääkäarin tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Päätös voidaan muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jos se on laadultaan sellainen, että se on viivytyksettä pantava täytäntöön tai jos päätöksen voimaantulemista ei voida eläintaudin leviämisen vaaran vuoksi siirtää tuonnemmaksi.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

17.

Laki**taimiaiaineistolain 16 §:n 1 momentin muuttamisesta**

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun taimiaiaineistolain (1205/1994) 16 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 727/2000 seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, johon päätös olennaisimmin liittyy joko alueen sijainnin tai elinkeinonharjoittajan kotipaikan perusteella. Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

18.

Laki**siemenkauppalaista annetun lain 32 §:n 1 ja 2 momentin muuttamisesta**

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä elokuuta 2000 annetun siemenkauppalain (728/2000) 32 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

32 §

Muutoksenhaku

Elintarviketurvallisuusviraston tässä laissa tarkoitettuun päätökseen sekä päätökseen, jonka kasvilajikelautakunta on antanut lajikkeen hyväksymistä koskevaan hakemukseen, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, johon päätös olennaisimmin liittyy joko alueen sijainnin tai elinkeinonharjoittajan kotipaikan perusteella. Elintarviketurvallisuusviraston päätöstä koskeva valituskirjelmä voidaan toimittaa myös Elintarviketurvallisuusvirastolle, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

19.

Laki

hukkakauran torjunnasta annetun lain 22 §:n 2 ja 3 momentin muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hukkakauran torjunnasta 8 päivänä maaliskuuta 2002 annetun lain (185/2002) 22 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

TE-keskuksen ja Elintarviketurvallisuusviraston tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, johon päätös olennaisimmin liittyy joko alueen sijainnin tai elinkeinonharjoittajan kotipaikan perusteella.

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

20.

Laki**metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsänviljelyaineiston kaupasta 5 päivänä huhtikuuta 2002 annetun lain (241/2002) 29 § seuraavasti:

29 §

Muutoksenhaku

Elintarviketurvallisuusviraston tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, johon päätös olennaisimmin liittyy joko alueen sijainnin tai elinkeinonharjoittajan kotipaikan perusteella.

Hallinto-oikeuden ja maa- ja metsätalousministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

21.

Laki**kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain 34 §:n 1 momentin muuttamisesta**

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvinterveyden suojelemisesta 18 päivänä heinäkuuta 2003 annetun lain (702/2003) 34 § 1 momentti seuraavasti:

34 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, johon päätös olennaisimmin liittyy joko alueen sijainnin tai elinkeinonharjoittajan kotipaikan perusteella. Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa vali-

tuksesta hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

22.

Laki

lannoitevalmistelain 41 §:n 1 momentin muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä kesäkuuta 2006 annetun lannoitevalmistelain (539/2006) 41 §:n 1 momentti seuraavasti:

41 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, johon päätös olennaisimmin liittyy joko alueen sijainnin tai elinkeinonharjoittajan kotipaikan perusteella. Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätöksestä saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

23.

Laki

yhteisluelain muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 18 päivänä elokuuta 1989 annetun yhteisluelakiin (758/1989) uusi 23 b § seuraavasti:

23 b §

Osakas saa hakea muutosta työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätökseen, joka koskee tämän lain 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua osakaskunnan sääntöjen tai sääntöjen muutoksen vahvis-

tamista, valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä sijaitsee pääosa yhteisestä alueesta tai pääosa siitä kiinteistöstä, johon yhteinen erityinen etuus kohdistuu.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

 Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

24.

Laki

eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta annetun lain 2 §:n 2 momentin muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta 13 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain (1205/2001) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §

Lautakunnan asettaminen ja kokoonpano

 Lautakunnan jäsenten ja varajäsenten tulee olla tunnetusti taitavia ja kokeneita henkilöitä, jotka edustavat lautakunnan kannalta merkityksellistä tieteellistä, käytännön eläinlääkinnän tai muuta asiantuntemusta. Lautakunnan jäsenet ja muut lautakunnan tehtäviä hoitavat toimivat virkavastuulla.

 Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

25.

Laki

tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamisesta

Annettu päivänä kuuta 20 .

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 26 päivänä heinäkuuta 1993 annettuun lakiin (701/1993) siitä lailla 1651/1995 kumotun 6 §:n 1 momentin 10 kohdan tilalle uusi 10 kohta seuraavasti:

6 §

Maksuttomat suoritteet

Tämän lain mukaisia käsittelymaksuja ei peritä:

10) maaseutuelinkeinotukiasioissa, jotka koskevat luottojen maksuhelpotusta, vapaaehtoista velkajärjestelyä tai valtion takautumisvaatimuksesta luopumista;

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

26.**Laki****hallinto-oikeuslain muuttamisesta**

Annettu päivänä kuuta 20 .

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 26 päivänä maaliskuuta 1999 annettuun hallinto-oikeuslakiin (430/1999) uusi 10 a § seuraavasti:

10 a §

Valmistelijat

Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa voi olla valmistelijan virkoja.
Valmistelijan on oltava maatalous- ja metsätieteiden maisterin tai muun soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jolla on perehtyneisyyttä maatalousasioihin.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

1.

Lag**om införande av reformen av ändringssökande i landsbygdsnäringsärenden**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap**Författningar som träder i kraft eller upphävs***1 §**Författningar som träder i kraft*

I denna lag föreskrivs om ikraftträdande av följande lagar den 1 20 :

- 1) lagen om ändring av 10 § i lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringar (/),
- 2) lagen om ändring av 11 § i lagen om genomförande av Europeiska gemenskapens kvotsystem för mjölk och mjölkprodukter (/),
- 3) lagen om ändring av 24 § i lagen om kompensationsbidrag, miljöstöd för jordbruket samt om vissa andra stöd som har samband med förbättrande av miljöns och landsbygdens tillstånd (/),
- 4) lagen om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (/),
- 5) lagen om ändring av lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (/),
- 6) lagen om ändring av 3 a § 1 mom. i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond (/),
- 7) lagen om ändring av 27 § i lagen om stödjande av grundtorrläggning (/),
- 8) lagen om ändring av 57 § i lagen om stöd för utveckling av landsbygden (/),
- 9) lagen om ändring av 27 § 3 och 4 mom. i lagen om den nationella förvaltningen av Europeiska fiskerifonden och om stöd till fiskerinäringen (/),
- 10) lagen om ändring av lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar (/),
- 11) lagen om ändring av 63 och 64 § i skottlagen (/),
- 12) lagen om ändring av lagen om fiske (/),
- 13) lagen om ändring av 13 5 mom. i lagen om Forststyrelsen (/),
- 14) lagen om ändring av 90 § i jaktlagen (/),
- 15) lagen om ändring av lagen om djursjukdomar (/),
- 16) lagen om ändring av 16 § 1 mom. i lagen om plantmaterial (/),
- 17) lagen om ändring av 32 § 1 och 2 mom. i lagen om handel med utsäde (/),
- 18) lagen om ändring av 22 § 2 och 3 mom. i lagen om bekämpning av flyghavre (/),
- 19) lagen om ändring av 29 § i lagen om handel med skogsodlingsmaterial (/),
- 20) lagen om ändring av 34 § 1 mom. i lagen om skydd för växters sundhet (/),
- 21) lagen om ändring av 41 § 1 mom. i lagen om gödselafabrikat (/),

- 22) lagen om ändring av lagen om samfälligheter (/),
- 23) lagen om ändring av 2 § 2 mom. i lagen om veterinärmedicinska skadenämnden (/),
- 24) lagen om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (/) samt
- 25) lagen om ändring av lagen om förvaltningsdomstolarna (/).

2 §

Författningar och bestämmelser som upphävs

Genom denna lag upphävs följande författningar och bestämmelser jämte ändringar:

- 1) lagen om landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd av den 4 december 1992 (1203/1992),
- 2) 39 § i lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare av den 28 december 1990 (1317/1990),
- 3) 23 § 1-3 mom. i lagen om avträdelsepension av den 4 januari 1974 (16/1974) samt
- 4) 17 § i förordningen om djursjukdomar av den 15 augusti 1980 (601/1980).

2 kap

Anhängiga ärenden

3 §

Kapitlets tillämpningsområde

Detta kapitel gäller behandling av ärenden som när de lagar som nämns i 1 § träder i kraft är anhängiga hos arbetskrafts- och näringscentralen, landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd och högsta förvaltningsdomstolen.

4 §

Tillämpning av den nya lagstiftningen

På ett anhängigt ärende tillämpas den lagstiftning som avses i 1 §, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

5 §

Ärenden som är anhängiga hos arbetskrafts- och näringscentralen

Besvärärenden som är anhängiga hos arbetskrafts- och näringscentralen skall slutbehandlas enligt de bestämmelser som gäller när de i 1 § nämnda lagarna träder i kraft. I ett beslut som arbetskrafts- och näringscentralen fattat som besvärmyndighet söks ändring hos den förvaltningsdomstol som med stöd av de i 1 § nämnda lagar sakligt och territoriellt är behörig.

Besvär som riktats arbetskrafts- och näringscentralen i ett ärende, där det överklagade beslutet har fattats innan de lagar som nämns i 1 § trädde i kraft och som blir anhängigt hos arbetskrafts- och näringscentralen efter att de lagar som nämns i 1 § har trätt i kraft, behandlas dock som ett rättelseyrkande. Yrkande på ersättning för rättegångskostnaderna som framställts i ärendet behandlas som ett fullföljdsärende.

6 §

Ärenden som är anhängiga hos landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd

Ärenden som är anhängiga hos landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd överförs för behandling i Tavastehus förvaltningsdomstol, annan behörig förvaltningsdomstol eller Ålands förvaltningsdomstol i enlighet med vad som i de lagar som nämns i 1 § bestäms om den sakliga och territoriella behörigheten av dessa domstolar. Också sådana överklagade ärenden, som avgjorts innan de i 1 § nämnda lagarna trädde i kraft, men i vilka besvären blir anhängiga först efter att de i 1 § nämnda lagarna har trätt i kraft och som enligt besvärсанvisningen som fogats till det överklagade beslutet riktats till landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd, skall överföras.

Av landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd eller dess ordförande beslutade interimståtgärder och andra åtgärder förblir i kraft till dess att ärendet avgörs eller något annat bestäms.

I ett ärende som överförs för behandling i förvaltningsdomstolen uppbärs ingen handläggningsavgift, om ärendet enligt bestämmelserna som gäller innan de i 1 § nämnda lagarna träder i kraft har behandlats avgiftsfritt hos landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd.

7 §

Ärenden som är anhängiga hos högsta förvaltningsdomstolen

Ärenden som är anhängiga hos högsta förvaltningsdomstolen skall slutbehandlas enligt de bestämmelser som gäller när de i 1 § nämnda lagarna träder i kraft. Tidigare lagstiftning tillämpas också på sådana överklagade ärenden, som avgjorts innan de i 1 § nämnda lagarna trädde i kraft, men i vilka besvären enligt besvärсанvisningen som fogats till det överklagade beslutet blir anhängiga hos högsta förvaltningsdomstolen först efter att de i 1 § nämnda lagarna har trätt i kraft.

Om det finns anledning att upphäva det överklagade beslutet och återförvisa ärendet för behandling i förvaltningsprocessuell ordning, skall högsta förvaltningsdomstolen återförvisa ärendet för behandling i den förvaltningsdomstol som med stöd av de i 1 § nämnda lagarna är sakligt och territoriellt behörig att behandla ärendet.

3 kap**Personalarrangemang**

8 §

Överföring av personal

Tjänsterna som ordförande och vice ordförande vid landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd dras in när de i 1 § nämnda lagarna träder i kraft.

Övriga tjänstemän vid landsbygdsnäringsarnas besvärsnämnd med tjänsten som huvudsyssla och deras tjänster överförs till Tavastehus förvaltningsdomstol genom justitieministeriets beslut när de i 1 § nämnda lagarna träder i kraft. Tjänstemännens samtycke behövs för överföringen.

4 kap

Ikraftträdande

9 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringar

Given i Helsingfors den

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 december 1992 om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringar (1336/1992) 10 §, sådan den lyder i lag (RP 218/2006 rd), som följer:

10 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som kommunens landsbygdsnäringsmyndighet har fattat med stöd av denna lag får inte sökas genom besvär. Ändring i kommunens landsbygdsnäringsmyndighets beslut får sökas genom ett skriftligt rättelseyrkande hos arbetskrafts- och näringscentralen inom 30 dagar från det att ändringssökanden fått del av beslutet. Ändring i ett rättelsebeslut eller något annat beslut som arbetskrafts- och näringscentralen och Landsbygdsverket har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvär över beslut som länsstyrelsen i landskapet Åland fattat i ärenden som avses i denna lag anförs hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvärsskriften eller rättelseyrkandet kan även lämnas in till den myndighet i vars beslut ändring söks. Myndigheten skall utan dröjsmål sända besvärsskriften eller rättelseyrkandet jämte handlingarna i ärendet och sitt utlåtande om besvären till fullföljdsinstansen.

Ändring i förvaltningsdomstolens beslut som gäller ett ärende som nämns i 7 eller 8 § får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Annars får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

3.

Lag**om ändring av 11 § i lagen om genomförande av Europeiska gemenskapens kvotssystem för mjölk och mjölkprodukter**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen av den 17 mars 1995 om genomförande av Europeiska gemenskapens kvotssystem för mjölk och mjölkprodukter (355/1995) 11 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag (RP 218/2006 rd), som följer:

11 §

Ändringssökande

I beslut som Landsbygdsverket, jord- och skogsbruksministeriet och arbetskrafts- och näringscentralens fattat enligt denna lag får sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvär över beslut som länsstyrelsen i landskapet Åland fattat i ärenden som avses i denna lag anföras hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvärsskriften kan även lämnas in till den myndighet som fattat beslutet, som utan dröjsmål skall sända besvärsskriften jämte handlingarna i ärendet och sitt utlåtande om besvären till förvaltningsdomstolen.

Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Ändring i Tavastehus förvaltningsdomstols beslut får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

4.

Lag**om ändring av 24 § i lagen om kompensationsbidrag, miljöstöd för jordbruket samt om vissa andra stöd som har samband med förbättrande av miljöns och landsbygdens tillstånd**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen av den 29 december 2006 om kompensationsbidrag, miljöstöd för jordbruket samt om vissa andra stöd som har samband med förbättrande av miljöns och landsbygdens tillstånd (1440/2006) 24 § som följer:

24 §

Ändringssökande

I ett beslut som kommunens landsbygdsnäringsmyndighet har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Ändring i kommunens landsbygdsnäringsmyndighets beslut får sökas genom ett skriftligt rättelseyrkande hos arbetskrafts- och näringscentralen inom 30 dagar från det att ändringssökanden fått del av beslutet. Ändring i ett rättelsebeslut eller något annat beslut som arbetskrafts- och näringscentralen har fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Besvärsskriften eller rättelseyrkandet kan även tillställas den myndighet i vars beslut ändring söks. Myndigheten skall utan dröjsmål tillställa fullföljdsinstansen besvärsskriften eller rättelseyrkandet samt handlingarna i ärendet och sitt utlåtande.

I förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller avbrytande av utbetalningen eller återkrav av stöd som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Annars får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

5.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnärings

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 12 mars 1999 om finansiering av landsbygdsnärings (329/1999) 58 § 2 mom. och
ändras 58 § 1 mom., 60 § och 63 §, sådana de lyder i lag (RP 218/2006 rd), och 61 § som följer:

58 §

Ändringssökande

I ett beslut som kommunens landsbygdsnäringsmyndighet har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Ändring i kommunens landsbygdsnäringsmyndighets beslut får sökas genom ett skriftligt rättelseyrkande hos arbetskrafts- och näringscentralen inom 30 dagar från det att ändringssökanden fått del av beslutet. Ändring i ett beslut som arbetskrafts- och näringscentralen och Landsbygdsverket har fattat i enlighet med denna lag får ändring sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

60 §

Förfarandet vid ändringssökande

I de fall som avses i 58 § kan besvärsskriften eller rättelseyrkandet även tillställas den myndighet i vars beslut ändring söks. Myndigheten skall utan dröjsmål tillställa fullföljdsinstansen

besvärsskriften eller rättelseyrkandet samt handlingarna i ärendet och sitt utlåtande.

61 §

Ändringssökande i förvaltningsdomstolens beslut

I beslut som förvaltningsdomstolen fattat i ett ärende som gäller återkrav eller indragning av bidrag eller annat stöd, uppsägning av lån eller förfall av frivillig skuldsanering får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Annars får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

63 §

Uppbärande av avgift för ärendets behandling

För beslut som har fattats med stöd av denna lag uppbärs avgift enligt vad som särskilt bestäms om uppbärande av avgifter. Landsbygdsverkets och arbetskrafts- och näringscentralens beslut angående skuldsanering och andra betalningslättnader för krediter samt beviljande av bidrag och annat stöd är dock avgiftsfria.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

6.

Lag

om ändring av lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 28 december 2001 om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001) 5 § och
fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

5 §

Tillämpning av andra bestämmelser

På beviljande, betalning, återkrav, rättelse och tillsyn av stöd enligt denna lag tillämpas dessutom lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringsar (1336/1992).

5 a §

Ändringssökande

I ett beslut som kommunens landsbygdsnäringsmyndighet har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Ändring i kommunens landsbygdsnäringsmyndighets beslut får sökas genom ett skriftligt rättelseyrkande hos arbetskrafts- och näringscentralen inom 30 dagar från det att ändringssökanden fått del av beslutet. Ändring i ett rättelsebeslut eller

annat beslut, som gäller stöd för renhushållning enligt 14 §, som arbetskrafts- och näringscentralen och Landsbygdverket har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos Rovaniemi förvaltningsdomstol och till övriga delar hos Tavastehus förvaltningsdomstol så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvär över beslut som länsstyrelsen i landskapet Åland fattat i ärenden som avses i denna lag anförs hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvärsskriften eller rättelseyrkandet kan även tillställas den myndighet i vars beslut ändring söks. Myndigheten skall utan dröjsmål tillställa fullföljdsinstansen besvärsskriften eller rättelseyrkandet samt handlingarna i ärendet och sitt utlåtande.

I förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller avbrytande av utbetalningen eller återkrav av stöd som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Annars får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

7.

Lag

om ändring av 3 a § 1 mom. i lagen om gårdsbrukets utvecklingsfond

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 16 december 1966 om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/66) 3a § 1 mom., sådant det lyder i lag 330/1999, som följer:

3 a §

När fast egendom som hör till fondens medel överläts, skall arbetskrafts- och näringscentralen placera dem som anmält sig som köpare i inbördes prioritetsordning. Då prioritetsordningen prövas skall särskilt beaktas livsdugligheten hos de gårdsbruksenheter som bildas, en ändamålsenlig skiftesläggning och sökandenas förutsättningar att framgångsrikt bedriva gårdsbruk. I arbetskrafts- och näringscentralens ovan nämnda beslut får ändring sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

8.

Lag**om ändring av 27 § i lagen om stödjande av grundtorrläggning**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 24 oktober 1997 om stödjande av grundtorrläggning (947/1997) 27 §
som följer:

27 §

Ändringssökande

I ett beslut som arbetskrafts- och näringscentralen fattat i ett ärende som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvärsskriften kan även tillställas arbetskrafts- och näringscentralen, som utan dröjsmål skall sända besvärsskriften jämte handlingarna i ärendet och sitt utlåtande om besvären till förvaltningsdomstolen.

Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Om det är fråga om något annat än ett i 18 § i denna lag avsett ärende får ändring sökas endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

9.

Lag**om ändring av 57 § i lagen om stöd för utveckling av landsbygden**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 december 2006 om stöd för utveckling av landsbygden (1443/2006) 57 § som följer:

57 §

Ändringssökande

I beslut enligt denna lag av arbetskrafts- och näringscentralen får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I de beslut av förvaltningsdomstolen som gäller avbrytande av betalning eller återkrav av ett stöd får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I övrigt får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen meddelar

besvärstillstånd.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

10.

Lag

om ändring av 27 § 3 och 4 mom. i lagen om den nationella förvaltningen av Europeiska fiskerifonden och om stöd till fiskerinäringen

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 december 2006 om ändring den nationella förvaltningen av Europeiska fiskerifonden och om stöd till fiskerinäringen (1447/2006) 27 § 3 och 4 mom. som följer:

27 §

Ändringssökande

I beslut enligt denna lag av Arbetskrafts- och Näringscentralen får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

I de beslut av förvaltningsdomstolen som gäller avbrytande av betalning eller återkrav av ett stöd får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I övrigt får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen meddelar besvärstillstånd.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

11.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 januari 2000 om finansiering av renhushållning och naturnäringar (45/2000) 55 § 1 och 2 mom., 56 § 1 mom., 57 § och 60 §, av dem 55 § 1 mom., 56 § 1 mom. och 60 sådana de lyder i lag (RP 218/2006 rd), som följer:

55 §

Besvärsrätt

I ett beslut som Landsbyggsverket och arbetskrafts- och näringscentralen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos Rovaniemi förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I ett tillståndsbeslut av Forststyrelsen söks ändring hos Rovaniemi förvaltningsdomstol.

56 §

Förfarandet vid ändringssökande

Besvärsskriften kan tillställas förvaltningsdomstolen eller den arbetskrafts- och näringscentral vars beslut överklagas. Om ändring söks i ett beslut som Landsbyggsverket fattat med stöd av denna lag kan besvärsskriften tillställas också Landsbyggsverket. Landsbyggsverket och arbetskrafts- och näringscentralen skall utan dröjsmål sända besvärsskriften samt handlingarna i ärendet och sitt utlåtande över besvären till förvaltningsdomstolen.

57 §

Ändringssökande i förvaltningsdomstolens beslut

I beslut som förvaltningsdomstolen fattat i ett ärende som gäller återkrav eller indragning av stöd, uppsägning av lån, förfall av frivillig skuldsanering eller återkallande av särskild förmån får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Annars får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen meddelar besvärstillstånd.

60 §

Uttag av avgift för behandling av ärenden

För beslut som har fattats med stöd av denna lag tas avgift ut enligt vad som särskilt bestäms om uttag av avgifter. Landsbyggsverkets och arbetskrafts- och näringscentralens beslut angående skuldsanering och andra lättnader i betalningen av krediter samt beviljande av stöd är dock avgiftsfria.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

12.**Lag****om ändring av 63 och 64 § i skollagen**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i skollagen av den 24 februari 1995 (253/1995) 63 § 1 och 2 mom. samt 63 § 3 mom. och 64 §, sådana de lyder i lag 575/1997 som följer:

63 §

Ändringssökande

I beslut som Landsbygdsverket, jord- och skogsbruksministeriet och arbetskrafts- näringscentralen fattar i en fråga som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos Rovaniemi förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Besvärsskriften kan i fall som avses i 1 mom. även inlämnas till den myndighet i vars beslut ändring söks, som utan dröjsmål skall sända besvärsskriften jämte handlingarna i ärendet och sitt utlåtande om besvären till förvaltningsdomstolen.

I ett beslut som förvaltningsdomstolen fattat i ett ärende som avses i 36-39 § eller som gäller förfall av frivillig skuldsanering eller andra betalningslättnader får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Annars får ändring i förvaltningsdomstolens beslut sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen meddelar besvärstillstånd.

64 §

Uttag av avgift för behandling av ärenden

För beslut som har fattats med stöd av denna lag tas avgift ut enligt vad som särskilt bestäms om uttag av avgifter. Arbetskrafts- och näringscentralens beslut angående skuldsanering och andra lättnader i betalningen av krediter samt beviljande av stöd är dock avgiftsfria.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

13.**Lag****om ändring av lagen om fiske**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 16 april 1982 om fiske (286/1982) 85 § 4 mom., sådant det lyder i lag 493/1997, och

ändras 81 § 3 mom. och 123 § 3 mom., sådana de lyder i lag 154/2003 och 85 § 3 mom., sådant det lyder i lag 493/1997, som följer:

81 §

I ett beslut som arbetskrafts- och näringscentralen fattat med stöd av 1 mom. får den vars rätt ärendet gäller söka ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den inom vars domkrets största delen av fiskeområdet i fråga ligger.

85 §

I ett beslut som fiskeområdets stämma har fattat med anledning av rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Behörig förvaltningsdomstol är den inom vars domkrets största delen av fiskeområdet i fråga ligger. I fråga om sökande av ändring gäller i övrigt förvaltningsprocesslagen. Besvärsmyndigheten kan besluta att beslutet får verkställas genast och innan det slutliga beslutet givits, om det finns särskilda skäl och verkställandet inte gör rättelseyrkandet gagnlöst.

123 §

I arbetskrafts- och näringscentralens beslut i ärenden som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Behörig förvaltningsdomstol är den inom vars domkrets området i fråga eller största delen av det ligger. Kan denna grund inte användas avgörs frågan om behörig förvaltningsdomstol på det sätt som bestäms i 12 § i förvaltningsprocesslagen.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

14.

Lag

om ändring av 13 5 mom. i lagen om Forststyrelsen

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2004 om Forststyrelsen (1378/2004) 13 § 5 mom. som följer:

13 §

Ändringssökande

I andra beslut av Forststyrelsen som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

15.

Lag

om ändring av 90 § i jaktlagen

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i jaktlagen av den 28 juni 1993 (615/1993) 90 §, sådan den lyder i lag 314/2005, som följer:

90 §

Ändringssökande

I jaktvårdsdistriktets och jaktvårdsföreningens beslut som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). När ändring söks i jaktvårdsföreningens beslut är behörig förvaltningsdomstol den inom vars domkrets jaktföreningen eller största delen av den ligger, och när ändring söks i jaktvårdsdistriktets beslut är behörig förvaltningsdomstol den inom vars domkrets området i fråga eller största delen av det ligger.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

16.

Lag

om ändring av lagen om djursjukdomar

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 18 januari 1980 om djursjukdomar (55/1980) an ny 23 a § som följer:

23 a §

I Livsmedelssäkerhetsverkets, länsstyrelsens, länsveterinärens och kommunalveterinärens beslut som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I ett beslut som förvaltningsdomstolen fattat får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Ett beslut kan verkställas trots att ändring söks, om det till sin art är sådant att det utan

dröjsmål måste verkställas eller om beslutets ikraftträdande på grund av fara för spridning av djursjukdom inte kan uppskjutas.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

17.

Lag

om ändring av 16 § 1 mom. i lagen om plantmaterial

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 16 december 1994 om plantmaterial (1205/1994) 16 § 1 mom., sådant det lyder i lag 727/2000, som följer:

16 §

Ändringssökande

I beslut som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den till vilken beslutet huvudsakligen hör antingen på grund av var området ligger eller näringsidkarens hemkommun. Besvärsskriften kan lämnas in också till den myndighet som fattat beslutet, vilken utan dröjsmål skall sända besvärsskriften samt de handlingar som föreligger i ärendet samt sitt utlåtande om besvären till förvaltningsdomstolen. I ett beslut som förvaltningsdomstolen fattat får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

18.

Lag

om ändring av 32 § 1 och 2 mom. i lagen om handel med utsäde

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 4 augusti 2000 om handel med utsäde (728/2000) 32 § 1 och 2 mom. som följer:

32 §

Ändringssökande

I beslut som Livsmedelssäkerhetsverket har fattat med stöd av denna lag samt i beslut som växtsortsnämnden har fattat om en ansökan om godkännande av en sort söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den till vilken beslutet huvudsakligen hör antingen på grund av var området ligger eller näringsidkarens hemkommun. Besvärsskriften som gäller beslut av Livsmedelssäkerhetsverket kan lämnas in också till Livsmedelssäkerhetsverket, som utan dröjsmål skall sända besvärsskriften samt de handlingar som föreligger i ärendet och sitt utlåtande om besvären till förvaltningsdomstolen.

I ett beslut som förvaltningsdomstolen fattat får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

 Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

19.

Lag

om ändring av 22 § 2 och 3 mom. i lagen om bekämpning av flyghavre

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 8 mars 2002 om bekämpning av flyghavre (185/2002) 22 § 2 och 3 mom. som följer:

22 §

Ändringssökande

 I beslut som har fattats av arbetskrafts- och näringscentralen och Livsmedelssäkerhetsverket söks ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den till vilken beslutet huvudsakligen hör antingen på grund av var området ligger eller näringsidkarens hemkommun.

I ett beslut som förvaltningsdomstolen fattat får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

 Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

20.

Lag**ändring av 29 § i lagen om handel med skogsodlingsmaterial**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 5 april 2002 om handel med skogsodlingsmaterial (241/2002) 29 §
som följer:

29 §

Ändringssökande

I beslut som Livsmedelssäkerhetsverket har fattat med stöd av denna lag söks ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den till vilken beslutet huvudsakligen hör antingen på grund av var området ligger eller näringsidkarens hemkommun.

I ett beslut som förvaltningsdomstolen och jord- och skogsbruksministeriet fattat får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

21.

Lag**om ändring av 34 § 1 mom. i lagen om skydd för växters sundhet**

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 18 juli 2003 om skydd för växters sundhet (702/2003) 34 § 1 mom.
som följer:

34 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som avses i denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den till vilken beslutet huvudsakligen hör antingen på grund av var området ligger eller näringsidkarens hemkommun. Besvärsskriften kan också lämnas in till den myndighet som fattat beslutet, och myndigheten skall utan dröjsmål sända besvärsskriften samt handlingarna i ärendet och sitt utlåtande om besvaren till förvaltningsdomstolen. I ett beslut som förvaltnings-

domstolen fattat får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

22.

Lag

om ändring av 41 § 1 mom. i lagen om gödselfabrikat

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 juni 2006 om gödselfabrikat (539/2006) 41 § 1 mom. som följer:

41 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som avses i denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den till vilken beslutet huvudsakligen hör antingen på grund av var området ligger eller näringsidkarens hemkommun. Besvärsskriften kan också lämnas in till den myndighet som fattat beslutet, och myndigheten skall utan dröjsmål sända besvärsskriften samt handlingarna i ärendet och sitt utlåtande om besvären till förvaltningsdomstolen. I ett beslut som förvaltningsdomstolen fattat får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

23.

Lag

om ändring av lagen om samfälligheter

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 18 augusti 1989 om samfälligheter (758/1989) en ny 23 b § som följer:

23 b §

En delägare får söka ändring i ett beslut som arbetskrafts- och näringscentralen har fattat i ett ärende, som gäller fastställande av delägarlagets stadgar och stadgeändringar enligt 18 § 3

mom. i denna lag, genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Behörig förvaltningsdomstol är den inom vars domkrets största delen av de samfälligheter eller största delen av den fastighet som gemensamma särskilda förmåner gäller ligger.

I ett beslut som förvaltningsdomstolen fattat får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

24.

Lag

om ändring av 2 § 2 mom. i lagen om veterinärmedicinska skadenämnden

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 13 december 2001 veterinärmedicinska skadenämnden (1205/2001) 2 § 2 mom. som följer:

2 §

Tillsättning av nämnden och dess sammansättning

Nämndens medlemmar och ersättare skall vara erkänt skickliga och erfarna personer som företräder vetenskaplig, praktisk veterinärmedicinsk och annan sakkunskap av betydelse för nämnden. Nämndens medlemmar och andra som sköter nämndens uppgifter arbetar under tjänsteansvar.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

25.

Lag

om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

Given i Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 6 § 1 mom. i lagen av den 26 juli 1993 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) en ny 10 punkt i stället för den 10 punkt som upphävts genom lag 1651/1995, som följer:

6 §

Avgiftsfria prestationer

Handläggningsavgifter enligt denna lag uppbärs inte:

10) landsbygdsnäringsstödärenden, som gäller betalningslättnader för krediter, frivillig skuld-
sanering eller avstående från statens regressanspråk,

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

26.

Lag

om ändring av lagen om förvaltningsdomstolarna

Given i Helsingfors den 20 .

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 26 mars 1999 om förvaltningsdomstolarna (430/1999) en ny 10 a §
som följer:

10 a §

Beredare

Vid Tavastehus förvaltningsdomstol kan finnas tjänster som beredare.
En beredare skall ha avlagt agronomie- och forstmagisterexamen eller annan för ändamålet
lämplig högre högskoleexamen och ha förtrogenhet med lantbruksfrågor.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

Eriävä mielipide

Hanke ei ole järkevä ensinnäkään taloudellisesti. Mutta tärkeämpää on se, ettei hankkeen toteutuessa ole odotettavissa myöskään oikeusturvan tason paranemista. Valituslautakunnan asiakkailleen tarjoaman oikeusturvan tason ei ole mietinnössä osoitettu olevan heikompi kuin hallinto-oikeuksissa, päinvastoin. Näin ollen parannusta tähän seikkaan ei ole odotettavissa. Viittaan tältä osin myös työryhmän välimietintöön 13.4.2006 jättämäni eriävään mielipiteeseen ja valituslautakunnan mietinnön johdosta antamassa lausunnossa esitettyyn, erityisesti siltä osin kuin siinä käsiteltiin hallinto-oikeuksiin lautakunnasta aikaisemmin siirrettyjen asioiden käsittelyaikoja ennen ja jälkeen siirron.

Ainoaksi seikaksi, jolla hanketta voidaan puolustaa, jää näin ollen pyrkimys keskittää kaikki lainkäyttö oikeusministeriön hallinnonalalle. On kysyttävä, onko tästä vastaavaa hyötyä, kun lautakunnan toiminta osoittaa, että lainkäyttö on mahdollista myös muutoin kuin oikeusministeriön hallinnonalalla, jopa lyhyemmin käsittelyajoin ja laadun ollessa silti täysin vertailukelpoinen. Lautakunnan tulokset osoittavat itse asiassa, että erikoistuminen on tietyissä asiaryhmissä perusteltua ja tuottaa hyvää tulosta sekä taloudellisesti että laadullisesti.

Kun hankkeelle ei ole sen perusteellisen valmistelun kuluessa kyetty osoittamaan edellä mainittua periaatteellista keskittämisyarkimystä parempaa perustetta, hankkeen toteuttamiseen ei ole syytä.

Esa Bomström

Asiantuntijan lausuma

Työryhmä ei ole todennut Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toiminnassa puutteita valitusten joutuisan käsittelyn eikä asiantuntevuuden suhteen. Työryhmän toimeksiannon puitteissa tehdyllä esityksellä on pyritty minimoimaan valituslautakunnan mahdollisesta lakkauttamisesta aiheutuvat haitat oikeusturvan ennakoitavissa olevalle heikentymiselle niin käsitteilyaikojen pidentymisen kuin myös henkilöstön vaihtumisesta aiheutuvan asiantuntemuksen katoamisen johdosta.

Jotta valituslautakunnan toimialaan kuuluvien valitusasioiden osalta ei tapahtuisi oikeusturvan heikentymistä, olisi välttämätöntä lisätä oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluvien hallinto-oikeuksien henkilöstö- ja muita resursseja vähintään samalla määrällä kuin lakkauttamisesta aiheutuu säästöjä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Parin vuoden siirtymäkauden ajaksi määrärahoja tulisi lisätä lisääntyvän koulutustarpeen ja muiden välttämättömien järjestelyjen aiheuttamien kulujen johdosta.

Risto Airikkala

Liitteet

Liite 1 Asettamispäätös

Oikeusministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö

Asettamispäätös
8.9.2005

OM 9/41/2005 ja
MMM 44/042/2003
Hare M030:00/2005

MAASEUTUELINKEINOJEN VALITUSLAUTAKUNNASSA KÄSITELTÄVIEN ASIOIDEN SIIRTÄMINEN HALLINTO-OIKEUKSIIN

Asettaminen

Oikeusministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ovat tänään yhdessä tekemällään päätöksellä asettaneet työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää edellytykset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien muutoksenhakuasioiden siirtämisestä hallinto-oikeuksiin ja myönteisessä tapauksessa myös laatia tätä koskeva ehdotus hallituksen esitykseksi.

Toimikausi 1.10.2005 – 31.12.2006

Tausta

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtämistä hallintotuomioistuinjärjestelmään on ehdotettu aikaisemmin hallintotuomioistuintoimikunnan mietinnössä (KM 1997:4). Asioiden siirtämistä hallintotuomioistuihin on ehdotettu myös tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3).

Maaseutuelinkeinohallinnon muutoksenhakusäännösten uudistamistyöryhmän muistiossa (MMM työryhmämuistio 2004:1) on ehdotettu, että valituslautakuntaa edeltävässä muutoksenhakuvaiheessa otettaisiin käyttöön pakolliseksi esivaiheeksi oikaisuvaatimusmenettely silloin, kun ensi asteen hallintopäätöksen tekee kunnan viranomaisen.

Tehtävä

Työryhmän tulee selvittää, miten maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävät eri asiaryhmät ovat jaettavissa käsiteltäviksi hallinto-oikeuksissa. Valituslautakunnan tehtävien siirtämisessä hallinto-oikeuksiin tulee ottaa huomioon valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden erityispiirteet sekä tarvittavan asiantuntemuksen turvaaminen. Asiaryhmien siirrossa on huolehdittava siitä, että erityisesti taloudellisen tuen saamista koskevissa asiaryhmissä käsitteily hallintotuomioistuimissa tulee olemaan joutuisaa.

Työryhmän on samalla selvitettävä, miten viranomaisten päätöksiä koskeva oikaisuvaatimusjärjestelmä on sovittavissa yhteen muutoksenhakujärjestelmän uudistamisen kanssa.

Työryhmän on myös tarvittaessa tarkistettava jatkomuutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskevien rajoitusten yhteensopivuus suhteessa perusoikeusjärjestelmään sekä halli-

tuksen esityksen (HE 112/2004 vp, EV 113/2005 vp) mukaisesti hallintolainkäyttölakiin sisältyviin valituslupaperusteisiin.

Työryhmän on suunniteltava ja tehtävä tarvittavat ehdotukset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan määrärahojen ja henkilöstön siirtämisestä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle tai siirtämisestä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla muihin tehtäviin.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan osalta valmistelu tapahtuu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan uudelleen sijoittamisesta aiheutuvat lainsäädäntöratkaisut sovitetaan yhteen työryhmän ehdotusten kanssa.

Työryhmän on laadittava loppuraporttiin sisältyvät mahdolliset ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja
Hallintoneuvos Pekka Vihervuori, korkein hallinto-oikeus

Työryhmän jäsenet
Hallitusneuvos Esko Laurila, maa- ja metsätalousministeriö
Lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö
Erityisasiantuntija Liisa Heikkilä, oikeusministeriö
Lainkäyttöneuvos Esa Bomström, maaseutuelinkeinojen valituslautakunta
Hallinto-oikeustuomari Kari Tornikoski, Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Hallintopäällikkö Kari Kivikko, Hämeen TE-keskus

Pysyvä asiantuntija
Päälakimies Risto Airikkala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK

Työryhmän jäsenet Heikkilä ja Bomström toimivat samalla työryhmän sihteereinä.

Työryhmä voi työnsä aikana kuulla myös muita asiantuntijoita.

Työryhmän on esitettävä väliraporttina 31.3.2006 mennessä peruslinjaukset siitä, miten maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvat asiat jaetaan käsiteltäväksi eri hallinto-oikeuksissa.

Työryhmä valmistelee lopulliset ehdotuksensa saatuaan väliraportista lausunnot.

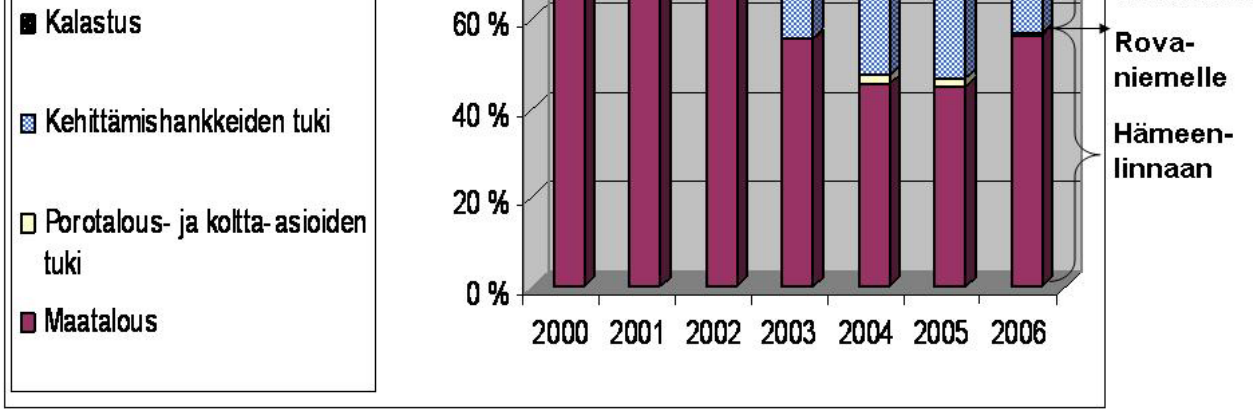
Työryhmän kustannukset maksetaan oikeusministeriön momentilta 2501211 (vastuualue 4922).

Johannes Koskinen
oikeusministeri

Juha Korkea-
oikeusministeri

Kirsti Rissanen
kansliapäällikkö

Jarmo Vaittinen
kansliapäällikkö

Asioiden siirto hallinto-oikeuksiin

